

Serie nouă
IANUARIE 2020

1
(CCXXII)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din s u m a r:

- ✓ Premiile publicațiilor UCMR pe 2019
- ✓ Festivalul Internațional "George Enescu" (IV)
- ✓ Pe scena Studioului de concerte "Mihail Jora"
- ✓ Voltaj după ultimii 20 de ani
- ✓ Festivalul "Aurelian Andreescu"
- ✓ Sanremo - Istoria unui festival (XI)

În imagine:
Laureați ai premiilor revistelor *Muzica* și *Actualitatea Muzicală*,
alături de redactori

În an centenar

Expresia de mai sus, folosită până la saturație și ajunsă a fi luată în balon, după dezamăgitoare lipsă de proiecte de la Centenarul României moderne, a expirat, în fine, în 2019. Dar iată că reînvie în 2020, de data aceasta în legătură cu Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, care își va sărbători 100 centenarul.

În anii renașterii naționale și de relansare viguroasă a României pe toate planurile, după înființarea la Cluj a Universității românești, a Conservatorului românesc, a Operei Române, întâmplare prin grija autorităților publice, a venit rândul inițiativelor private, artistice, să iasă în evidență.

Au fost mai întâi încercările cântăreților de operă de a pune bazele unei Opere solide, puternice, permanente, în capitala țării și la Iași. Lucru care, ne putem închipui, a fost un imbold și pentru autorii de muzică, pentru a se organiza, pentru a forma o breaslă oficial recunoscută, care să le apere drepturile și care să le faciliteze proiectele și care să le promoveze creația. De fapt, inițiativa de a se înființa un for de importanță națională, o organizație profesională menită să promoveze și să apere valorile creației muzicale (după modelul organizațiilor similare din Europa), începuse să se închege cu aproape un an mai devreme de data înființării Societății Compozitorilor Români (2 noiembrie 1920). Atunci, la Conservator, compozitorii prezenți, ca și muzicologi de talia lui Constantin Brăiloiu, au semnat actul constitutiv și și-au formulat principiile, alegând totodată și primul Comitet de conducere. Chiar dacă nu a fost prezent în sală, George Enescu, din străinătate, a ținut legătura cu colegii săi de acasă, și și-a dat acordul, în scris, de a prelua funcția de Președinte al Societății Compozitorilor Români, secondat de Constantin Brăiloiu, ales secretar. Tot prin corespondență au semnat adeziunile colegii ardeleni și bănățeni.

Se poate spune că reușitele notorii ale componisticii românești din anii ce au urmat au fost facilitate nemijlocit de funcționarea Societății, care a asigurat fonduri, logistică, tipar, schimburi de idei, informații, includerea în repertorii a muzicii noi. Succesul și importanța proiectelor și funcționalității acestei organizații a făcut ca, încă din primii ani, toți compozitorii români să devină membri, convinși de faptul că numai prin apartenența la această organizație puteau cu adevărat fi recunoscuți ca muzicieni importanți și puteau beneficia de toate facilitățile (deloc puține) oferite de aceasta.

Schimbarea la față, petrecută după preluarea modelului sovietic, impusă după cel de-al doilea război mondial, dincolo de multe efecte negative, nu a anulat nici realizările, nici perspectivele breslei. Ba chiar, prin înțelepciunea și versatilitatea unora dintre lideri (numele lui Ion Dumitrescu trebuie subliniat în acest context), s-au reușit pași înainte și o proiectare superioară a poziției și prestigiului social al compozitorilor, dublate de multiple noi facilități.

O necesară actualizare, democratizare și internaționalizare a avut loc în 1990, când Pascal Bentoiu și-a dedicat întreaga energie și pricepere reconstrucției Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor, corectând multe aberații ideologice, eliminând imixtiunile politice, reintrând în posesia Editurii Muzicale și a sediului abuziv confiscat. Sărbătorirea a 75 de ani de existență a adus și monografia Uniunii, semnată de unicul Președinte-muzicolog din istoria organizației, academicianul Octavian Lazăr Cosma.

Ultimii ani au adus o îmborsărire, o întinerire și o lărgire a ariei geografice a provenienței membrilor (care reprezintă acum tot mai multe orașe), ca și proiecte noi, cum ar fi comenzi de lucrări. Toate acestea în condiții deloc comode, într-o continuă bătălie pentru finanțare și pentru reparații, susținută cu tenacitate de președintele Adrian Iorgulescu. În anul 2020 sunt avute în vedere mai multe momente festive și programe culturale, pe care revista noastră le va aduce în atenție la momentul corespunzător. Până atunci, La mulți ani, dragi colegi compozitori și muzicologi, La mulți ani UCMR!

Mihai COSMA

DIN SUMAR

Premiile revistelor UCMR.....	2-3
Festivalul Internațional "George Enescu" ..	4-12
Seria Recitaluri și Concerte Camerale (II) ...	4-12
Pe scena Ateneului Român.....	13-17
Pe scena Studioului "Mihai Jora".....	18-25
Kiss me, Kate la Operetă.....	26-27
Il Pirata la Madrid.....	32-33
Punctul pe j... azz.....	34-35
Festivalul "Aurelian Andreescu".....	36-37
Miracolul de la Cornetu.....	40-41
Sanremo - Istoria unui festival (XI)....	44-45

Perseverență în vremuri... haotice: Premiile revistelor „Muzica” și „Actualitatea Muzicală”/ 2019

Oricât de modeste, ori de faimoase, premiile, ca și aplauzele înseamnă - pentru orice creator fie el artist plastic, interpret sau condeier -, dincolo de

Adrian Iorgulescu

recompensa materială, imensa bucurie sufletească de a-i fi fost recunoscute și prețuite talentul și performanțele profesionale; constituie motivația, hrana spirituală *sine qua non* a tuturor acelor care au ales să slujească o Muză ori alta, ba chiar o triadă aș spune, ca în cazul de față: *Euterpe*, Muză a Muzicii, *Clio*, Muză a Istoriei, ambele având ca țință *elocvența*, atribut al Muzei *Calliope*.

Toate aceste virtuți s-au reflectat în profilul specializării câștigătorilor celei de-a IV-a ediții a Premiilor pentru studii de muzicologie, istoriografie și cronici de concerte și spectacole acordate, în cadrul festivității din 5 Decembrie 2019, câtorva dintre colaboratorii proeminenți ai cele două publicații cu tradiții bine definite, sub auspiciile Uniunii Compozitorilor și

Muzicologilor. Mă refer, pe de o parte, la revista *Muzica*, fondată în 1908, de către Mihai Mărgăritescu, ofițer de cavalerie cu studii muzicale la Paris, seria nouă luând ființă în 1990, din inițiativa și sub oblăduirea muzicologului Octavian Lazăr Cosma. Domniei sale i-a urmat Antigona Rădulescu, iar din 2014, până azi, cu un scurt interval în care a activat în tandem

Norela-Liviana Costea, Mihai Cosma

cu muzicologul Mihai Cosma, responsabilitatea coordonării i-a revenit preponderent compozitoarei Irinel Anghel. Pe de altă parte, e vorba despre *Actualitatea Muzicală* înființată în 1990, în mandatul primului președinte postdecembrist al UCMR, compozitorul și muzicologul Pascal Bentoiu, cu Luminița Vartolomei ca redactor-șef (1990-2001). Din 2001, în mandatul președintelui Adrian Iorgulescu, revista apare lunar în forma actuală, 48 de pagini, color. Ulterior, la conducerea ei s-au aflat Mircea Drăgan și Mihai Cosma, urmași de regretatul compozitor George Balint (2015-2019).

În afara Cuvântului introductiv rostit de actualul Președinte al UCMR, Adrian Iorgulescu, amfitrionii festivității de premiere au fost Irinel Anghel - redactorul-șef al revistei *Muzica*, și Mihai Cosma - revenit la conducerea *Actualității Muzicale* la finele anului 2019, precum și Norela-Liviana Costea, noua membră a redacției.

Scopul vădit și, de altfel, salutar al Premiilor a fost acela de a stimula și răsplăti profesionalismul și dăruirea tinerilor cronicari și muzicologi atrași de cercetarea și studierea istoriei

muzicii și creației autohtone. Printre ei, **Mădălin Alexandru Stănescu**, din partea *Actualității Muzicale*, pentru *Premiul tânărului cronicar*, **Cristina Șuteu** (Cluj), la secțiunea *Studii istoriografice*, și **Vlad Văidean**, pentru un studiu-eseu despre *tăcere*, din partea revistei *Muzica*. Cu scopul menținerii unui echilibru necesar între generații, decidenții au propus și două personalități cu experiență vastă și rezultate notabile în plan național și internațional: compozitorul **George Balint**, promotor al „creației românești”, și **Costin Popa**, la categoria „cronică de spectacol”.

Prin conferirea, *post-mortem*, compozitorului **George Balint**, a *Premiului pentru promovarea muzicii românești*, „*Actualitatea Muzicală*” și-a făcut un titlu de noblețe, întrucât, cel care a trăit printre noi până la 30 August 2019, a fost într-adevăr un asiduu propagator al muzicii românești, cultivând și în propriile-i creații rezonanțele ethosului folcloric, căruia i-a pus mereu în valoare și dimensiunea etico-filosofică. Unui spirit reflexiv prin excelență, ca al lui, fiecare nouă partitură îi deschidea încă o poartă spre

Irinel Anghel

George Balint

Costin Popa

edificarea de sine, ca și spre sondarea pliurilor tainice ale Timpului, căruia-i percepușe, vai!, „fuga ireparabilă” ... De aici, aerul oarecum melancolic al compozițiilor, emanat încă din titluri precum *Întru sine, Pasul aerului, Între timpuri, Zbucium...* Fie-i sufletul împăcat și ușor ca „pasul aerului” ....

Predilecția pentru concertele și spectacolele de operă, din țară și din străinătate, pe care condeiu precis și percutant al lui **Costin Popa** le consemnează frecvent în ziare, reviste și volume, cu pasiune pilduitoare, asiduitate și stăpânirea în detaliu a particularităților genului liric, dar și pe cele ale fiecărui artist portretizat, a fost cu drept cuvânt onorată prin acordarea premiului *Actualității Muzicale*.

Cu un CV impresionant, în care, pe lângă o multitudine de activități, ca asistent dr. la catedra de Muzicologie a Academiei clujene sau cronicar în presa de specialitate, sunt menționate și importante stagii de cercetare și perfecționare în țară și peste hotare; semnatară a unei teze de doctorat cu o tematică sofisticată și pretențioasă, *Periegezeză, exegeză și hermeneutică în critica muzicală* (2015),

Cristina Șuteu a dovedit o reală înclinație către domeniul cercetării istoriografice. Premiul revistei *Muzica* a avut în vedere tocmai serialul intitulat *Revista „Muzica” la ceas aniversar (1908-2018)* – o panoramare minuțios documentată și riguros sistematizată a diferitelor evenimente petrecute de-a lungul a peste un secol în viața muzicală a țării.

Discipol al muzicologului Valentina Sandu-Dediu, tânărul cronicar **Mădălin Alexandru Stănescu**, autor și al volumului *Vioara în barocul italian*, impune deja prin siguranța cu care-și expune opiniile, prin consistența, seriozitatea și responsabilitatea față de cuvântul scris, ca și prin deschiderea orizontului

Mădălin Alexandru Stănescu

său cultural către artă și cultură. Foarte binevenită includerea lui printre premianții *Actualității Muzicale*.

„Last but not least”, **Vlad Văidean**, și el discipol al Valentinei Sandu-Dediu, multipremiat încă din studenție, bursier Erasmus al Institutului de Muzicologie din Leipzig, de curând membru stagiar al UCMR, are toate șansele unei remarcabile ascensiuni, datorită limbajului elegant, profunzimii ideilor, imaginației prolife și spiritului asociativ care-i permite să jongleze dezinvolt cu termeni, concepte, principii din zone adiacente artei sunetelor. Studiul pentru care a primit premiul revistei *Muzica* are un titlu cât se poate de elocvent în acest sens: *Arta de a plimba rama. Tăcerea ca muzică a lumii în viziunea lui John Cage*.

Felicitările li se cuvin nu doar celor 5 „aleși”, ci și aceluia care i-au selectat cu discernământ și, mai ales, cu generoasă disponibilitate în promovarea profesionalismului autentic.

Cristina Șuteu

Vlad Văidean

Despina PETECEL THEODORU

Seria RECITALURI ȘI CONCERTE CAMERALE (II)

Două vedete ale vieții muzicale europene, Maxim Vengherov și Orchestra Filarmonicii din Monte Carlo...

...au fost prezente în Festival într-un concert dedicat muzicii marelui romantic rus Piotr Ilici Ceoikovski; ...concert în care apariția minunatului violoncelist Gaurier Capuçon a adus acel plus catalizator al interesului privind marea performanță solistică. Cu regret trebuie apreciat faptul că, în cazul celebrului violonist Maxim Vengherov, orientarea actuală manifestă spre actul dirijoral, nu este una hazardată, ci este determinată, este strict condiționată de motive extraprofesionale. În acest fel, cred, se poate explica faptul că derularea momentelor acestui mare opus simfonic care este *Simfonia în si minor, „Patetica”*, nu a beneficiat de datele necesare susținerii acestei construcții ample, extinse, ce argumentează programul de tip psihologic al lucrării; interpretarea în cheie romantică a formelor clasice nu a dispus de fluentă, de continuitate; momentele de efectivă angajare interioară au existat. Observată din acest punct de vedere, partea a 3-a, *Allegro molto vivace* – o structură mare tripartită, a fost cea mai bine împlinită. Cu sens de omagiu

adus lui George Enescu, în deschiderea serii de muzică, Vengherov a ținut să intoneze *Balada pentru vioară și orchestră*, un opus de tinerețe al compozitorului. În adevăr, tonul viorii lui Vengherov rămâne emoționant.

Așa cum, la fel de emoționant este și sunetul violoncelistic datorat lui Capuçon; este parte inseparabilă a ființei muzicianului; animă sensul expresiei celor două momente ale prezenței sale în concertul muzicienilor monegaschi, anume *Andante cantabile* și *Variațiuni pe o temă rococo*. Cantilena dispune de o expresie quasi vocală ce arcuiește linia melodică; iar ciclul variațional se înlanțuie într-o logică constructivă firească susținută de o virtuozitate de-a dreptul seducătoare. Este la fel de captivant de observat personalitatea acestui foarte stimat în plan european ansamblu orchestral, cel al Filarmonicii din Monte Carlo. Nu este clasat pe primele locuri ale marilor orchestre ce animă

LUCRĂRI PREZENTATE ÎN CADRUL BIROURILOR SECȚIILOR DE CREAȚIE ȘI ACHIZIȚIONATE DE CĂTRE UCMR (iulie-noiembrie 2019)

SECȚIA DE MUZICĂ INSTRUMENTALĂ ȘI MULTIMEDIA

Apostol Elena – *Mouse trap*, lucrare electronică; **Anghel Irinel** – *Terraforming* - muzică electronică; **Buciu Dan** – *Melopee pentru doi*, pentru vioară și violoncel; **Burlea Vlad** – *Sound motion/ Perpetuarea sunetului*, pentru vioară și pian; **Cibișescu Iulia** – *Zidurile din Avila*, cvartet pentru fagot, chitară, pian și violă; **Ciobanu Maia** – *Pian Excesiv II*, pentru pian, un actor și mediu electroacustic, versuri Tudor Cazan; **Crețu Cătălin** – *Concentric*, pentru corn solo; **Costea Marcel** – *Offertoire sur une theme de M. Haydn* pentru orgă solo; **Ganea Laurențiu** – *Oglindă și Teodicee*, pentru lemne, alamă, percuție și corzi; **Maistorovici Vlad** – *Ikarus Torso*, pentru violă și orchestră; **Măniceanu Mihai** – *Amalga-maglama*, pentru marimbă și vibrafon; **Murariu Alexandru Ștefan** – *Sortilege feerique*, pentru flaut și pian; **Petculescu Valentin** – *Variațiuni dramatice pe o temă lirică* pentru fagot și bandă; **Popescu Dan Andrei Nicolae** – *Nețesut*, pentru oboi, clarinet, vioară, violă, violoncel și pian; **Rotaru Diana** – *Wonderland*, miniconcert de clarinet și cvintet de clarinet; **Török Gyurko Aron** – *Rezonances for ensemble (10 instrumentalists)*; **Tăranu Cornel** – *Jeu de Palindrome*, lucrare simfonică; **Ulubeanu Sabina** – *#Justacomposer*, lucrare simfonică; **Virtosu Mihai** – *Trio pentru violă, saxofon și pian*; **Zbarcea Lucian** – *Toacata*, pentru vibrafon și marimbă.

Subsecția vocal – instrumentală (mixtă)

Ciobanu Ghenadie – *Deux chansons* pentru soprană și ansamblu instrumental, text: Valeriu Matei, Matei Vișniec; **Dobrinescu Ioan** – *Cantata elegiacă* pentru mezzosoprană și orchestră, text: Ana Blandiana; **Mălăncioiu Gabriel** – *Interferențe* pentru bas, clarinet, vioară și pian, text: Mihai Eminescu, Friedrich Hölderlin; **Vosgianian Mihaela** – *Da Capo al Fine*, ciclul de lieduri pentru mezzosoprană, percuție și pian, text: Rodica Stănculescu.

Subsecția de fanfara

Biriș Alexandru – *Primăvara din sufletele noastre* - suită; **Luncan Octavian** – *Nedeia* - rapsodie; **Mihai Florian** – *Rezonanțe* - fantezie; **Popa Emanuel-Florin** – *Suită Ardeleană* - suită; **Ștefoni Doina** – *Delia* – *Venirea Primăverii* - diptic simfonic.

SECȚIA DE MUZICĂ VOCALĂ

Apostol Elena – *Căutarea tonului* pentru cor mixt, text: Nichita Stănescu; **Arvințe Constantin** – *Două piese corale*: 1. *Suită corală Maramureș: De strigăt, Cântec de nuntă, Joc de nuntă*, prelucrare; 2. *Sfinte Părinte Arsenie Boca*, text: Gelu Dobrescu; **Buciu Dan** – *Carte către doamna*, lied pentru voce înaltă și pian, text: Mihai Eminescu; **Cherciu Alexandra** – *Salve*

viața muzicală internațională; pot fi observate anume motive. Dar, cu certitudine, este organismul orchestral în cântul căreia poți regăsi peste un secol și jumătate de cultură muzicală europeană.

Dumitru AVAKIAN

Violoncelul în prim-plan

Ateneului Român a avut oaspete miercuri 11.09.19 celebra Orchestra Filarmonică din Monte - Carlo, având ca soliști pe Maxim Vengerov - vioară și dirijor și Gautier

Gautier Capuçon, Maxim Vengerov

Capuçon - violoncel. Dirijorul Maxim Vengerov a studiat vioara la Novosibirsk cu G.Turchaninova și Z.Bron. A câștigat premii internaționale ce i-au deschis porți de concertare alături de mari orchestre. Din 2007 s-a îndreptat

către dirijat, în 2014 absolvind cu dirijorul Y.Simonov. Predă la diferite universități, cântă pe o vioară *Stradivarius ex-Kreutzer* din 1727, cumpărată de contesa Yoko Nagae Ceschina și dirijează neconținut. Violoncelistul francez Gautier Capuçon a studiat la Conservatorul Național Superior de Muzică din Paris cu Ph.Muller (2000) și la Viena cu H. Schiff, iar pian complementar cu Ch.Egiziano, plăcându-i să improvizeze la pian - jazz. Cântă pe un violoncel *Matteo Goffriller* (1701) împrumutat de la un privat și *Joseph Contreras* (1746) împrumutat de Banca della Svizzera Italiana. A câștigat multe premii și a imprimat o serie de CD pentru Warner și EMI. Predă la Classe d'Excellence de Fondation "Louis Vuitton", Paris. Prima lucrare din program a fost *Balada* op.4a pentru vioară și orchestră (1895) de George Enescu, solist violonistul și dirijorul Maxim Vengerov. Prima audiție: 1963 (cca. 5'). Vioara, în creația lui Enescu, ca și pianul, au ocupat un loc special: vezi geniala *Sonată pentru pian și vioară* nr. 3 op.25 în caracter popular românesc (1926). Compusă în frageda tinerețe, a fost cântată profesorilor săi de la Conservatorul din Viena, fiind frumos apreciată. De structură tripartită, derulează o melodie romantică ce se suprapune peste o frază secundară, recitativă. Caracterul de coral, în orchestrație de tip Corelli - cu acompaniament în pizz. arată dragostea autorului pentru contrapunct și muzica barocă. Violonistul și dirijorul Maxim Vengerov a cucerit publicul prin căldura interpretării sale romantice. Ordinea pentru următoarea piesă din Program a fost schimbată - fără a fi anunțată, astfel, doua lucrare, în loc de *Andante cantabile* a fost *Variațiuni pe o temă rococo* op.33 (1876) în La Major, de același Piotr Ilici Ceaikovski (cca 20'). Premiera: noiembrie 1877, Moscova, solist W.Fitzenhagen, dirijor N.Rubinstein.

Regina, pentru bariton și orgă, text religios; **Cojocaru Daniela** - *Trei cântece pe versuri de Lucia Cicoară-Drăgan*: *Marea*, *Florica*, *Primăvara*, pentru voce și pian; **Dembinski-Vodă Diana** - *Descântec* pentru mezzosoprană, pian și instrumente de percuție, versuri populare; **Goia Dan-Mihai** - *Reflecție*, studio pentru cor mixt; **Mamot Eugen** - *Lună nouă*, pentru cor mixt, versuri populare; **Petrescu Christian-Alexandru** - *Un duel*, scenetă comică pentru soprană, mezzosoprană și acompaniament, text: George Topîrceanu; **Savu Dinu** - *Prometeu*, lied pentru tenor/mezzosoprană și pian, text: Nicolae Coman.

Subsecția didactică

Nicolae Eugen - *Serbare la castel*, trio pentru flaut, clarinet, fagot și percuție; **Ștefănescu Petre** - *Hai, hai, murguleț* pentru violoncel și pian; **Vârlan Petre-Marcel** - *Balada* op. 14 pentru pian la patru mâini; **Velea Marin** - *Folclorul și muzica religioasă, mărturii ale creștinismului ortodox român*.

SECȚIA DE MUZICA JAZZ/POP

Bota Ionel - *Brassica Oleracea*, jazz, text propriu; **Caragia Nicolae** - *Ești a mea*, pop instrumental; **Dedeian Garbis** - *Toamnă târzie*, jazz; **Kerestely Andrei** - *Balada timidului etern*, ușor, text: Gabriel Cotabiță; **Kerestely Jolt** - *Reverie*, instrumental, solo pian, orchestrație: George Natsis; **Moculescu Horia** - *Soarele și copilul*, ușor, text: Carmen Aldea-Vlad, orchestrație: Andrei Tudor; **Natsis George** - *Hi, Mr. Monk*, jazz; **Pavelescu Dan** - *Parfum uitat*, ușor-liric, text propriu; **Popescu Virgil** - *Pantofi cu toc*, ușor, text: Camelia Florescu; **Simion Nicolae** - *Xanadu, do Salsa*, latino-jazz; **Soleanu Cristian** - *Season Colours*, jazz; **Târcolea Cătălin** - *Cat's Samba*, jazz; **Tiberian Mircea** - *Like a thief in the night*, jazz; **Tudor Ionel** - *Podul Grant*, derivată, instrumental.

SECȚIA DE MUZICOLOGIE

Angi Ștefan - „*Strigoi*” de George Enescu la intrarea în Patrimonial Culturii Muzicale Românești și Universale (studiu); **Bădulescu Alexandru** - Paul Constantinescu, triplu Laureat al Concursului Național de Compoziție George Enescu (studiu); **Bălan George** - *Enescu și eu* (studiu); **Coman Lavinia** - *George Enescu pianist, în lumina cronicilor și memoriilor contemporanilor săi* (studiu); **Cosma Mihai** - *Oedipe pe scena Festivalului de la Salzburg* (studiu); **Cosma Octavian Lazăr** - *Trasee enesciene* (studiu); **Dimoftache Veturia** - *Mitul lui Oedipe în perspectivă duală* (studiu); **Măniuț Petruța** - *Complexitate structurală și discursivă în simfonismul lui George Enescu și Aurel Stroe - paralele, similitudini* (studiu); **Spinei Marcel** - *Etape dodecafonice în Sonata op. 26 no. 2 pentru pian și violoncel de George Enescu* (studiu); **Șerban-Pârâu Oltea** - *O abordare lexicografică atipică a compozitorilor români în contemporaneitate* (studiu); **Tufan Stan Constantin** - *George Enescu la Arad* (studiu); **Țăranu Cornel** - *Noi restituiri enesciene* (studiu); **Vasile Vasile** - *Multiplele fațete ale personalității lui George Enescu reflectate în scrisul lui George Breazul* (studiu).

Piesa este alcătuită dintr-o *Temă în stil rococo și opt Variațiuni*. Dificultățile solistice sunt deosebit de mari, în cea mai mare parte solistul cântând în registrul acut, cu o virtuozitate brillantă. Tema simplă și elegantă, în stil mozartian, *Moderato molto quasi Andante* este expusă de patru ori, pasajul de legătură pe dominantă, către *Variațiunea I* fiind folosit și pentru a lega de *Variațiunea a II-a*, ca și a VII-a de a VIII-a. *Tempo della Thema* (II) cuprinde un dialog între solist și orchestră, de mare virtuozitate, sfârșind cu o *Cadenza*. *Andante* (III), singura secțiune minoră, melancolică, specifică sufletului rus. *Allegro vivo* (IV) este una dintre cele mai dificile părți, de o virtuozitate fantastică, dusă pe tot registrul sonor instrumental, de preferință în partea acută. *Andante grazioso* (V) preia elemente din tema principală, într-o sonoritate robustă. Un trill în registrul acut, înfloritor și de lungă durată face legătura cu următoarea secțiune. *Variațiune a VI-a* se derulează pe o temă formată din trill, și mordent în dialog cu flautul. Urmează *Cadenza* spre *Variațiunea a VII-a*, *Andante sostenuto*. Și aici domină virtuozitatea, dar mai contemplativ. Un pasaj face trecerea spre ultima *Variațiune a - a VIII-a*, *Coda*, *Allegro moderato con anima*. Solistul deschide cu un solo grazios, rococo, folosind elemente de mordent, cu un crescendo spre fortissimo și revenire la piano. Introduce o temă variată de caracter ludic, trecând fluid la *Coda*, rememorând câteva variațiuni fragmentare din *Thema*. Solistul și orchestra încheie triumfător. Există o discuție între interpreți dacă să folosească varianta compozitorului sau cea scurtată de W. Fitzenhagen. Solistul a cucerit auditoriul prin măiestria și virtuozitatea sa. Următoarea lucrare din programul schimbat - a fost *Andante cantabile*, din *Cvartetul de coarde nr. 1* opus 11 (1871) de Piotr Ilici Ceaikovski, aranjat de compozitor pentru violoncel și orchestră, premiera: Paris, 1888, la violoncel A.Brandukov, dirijor compozitorul. *Andante cantabile* (cca.8') este o compoziție tripartită, de factură melancolică, caldă, cu adânci rădăcini în folclorul rusesc. Finalul lucrării se termină pe o cadență plagală, oferind sonorități inedite. Ultima lucrare a fost *Simfonia nr. 6* op. 74 *Patetica*, de Piotr Ilici Ceaikovski (1893), premiera: Moscova, sub bagheta compozitorului (durata: cca 20'). Autorul era în depresie totală, cu nouă zile înaintea de moarte. *Simfonia*, de patru părți: I. *Adagio - Allegro non troppo*, II. *Allegro con grazia*, III. *Allegro molto vivace*, IV. *Finale: Adagio lamentoso*, sugerează filosofic, echilibrul dintre viață și moarte. Finalul, un *Adagio* grav, aduce pentru o scurtă perioadă sonorități din cântările slujbei ortodoxe ruse de înmormântare. Lucrarea a fost interpretată cu multă dăruire și pasiune. Maxim Vengerov este un maestru desăvârșit al baghetei, cu mișcări precise și elegante, distinse pe expresia fiecărui opus din program.

Marcel SPINEI

Eclectism cu Sir Bryn Terfel

„Programul special”, nu înțeleg prea bine motivul denumirii, a cuprins pagini wagneriene și, drept rătăcitori, un Ceaikovski și un Boito, alături de arii și o uvertură de musical pentru o întreagă parte, a doua. Dar a fost Sir Bryn Terfel, bas-baritonul care, în amintirea unui recital mult apreciat la ediția anterioară, a fost întâmpinat cu ovații și urale.

Înainte de pauză, a ales „Was duftet doch der Flieder”, monologul lui Hans Sachs din „Maeștrii cântăreți din Nürnberg” și „Wotans Abschied” din „Walkiria”, ambele de Richard Wagner, cântate la rang de înțelegere filosofică, cu voce generoasă, masivă, dominatoare în fața unei orchestre nu tocmai comode. Egalitatea între absolut toate registrele ambitusului a impresionat. Șuvoaie de glas torid au izbucnit

fără niciun efort dintr-un trup statuar, aproape imobil, mezzevoci moi au completat panopia de culori, în care știința zicerii cu sens a slovelor a potențat expresivitatea cântului.

În partea secundă, peisajul s-a modificat. Cu șarm a interpretat arii comode din musicaluri precum „Opera de trei parale” de Brecht/ Weill, „South Pacific” de Rodgers & Hammerstein, „Camelot” de Lerner & Loewe, „Scripcarul pe acoperiș” de Jerry Bock.

În schimb, până la pachetul musicalurilor, aria „Son lo spirito che nega” din „Mefistofele” de Boito fusese o dezamăgire încă de la prima adresare, rostită fără autoritate

Sir Bryn Terfel, Gareth Jones

foto: Alex Damian

sonoră, fără „carne”, estompat, fără să copleșească. Ca demon, ne-a rămas dator. Dănuie validarea unui mare cântăreț de operă și amintirea unui program superficial gândit.

Remarcam victoria cântărețului asupra sonorităților orchestrei conduse de Gareth Jones. Într-adevăr, dirijorul a preferat violența alăturilor și percuției, asaltul lor asupra celorlalte compartimente, cu rezultante de dezechilibru (Wagner, Preludiul actului al III-lea din „Lohengrin” și Cavalcada walkiriilor din „Walkiria”) sau lecturi plate (Poloneza din „Evgheni Oneghin” de Ceaikovski).

Costin POPA

Evoluția Kremeratei Baltica

Tema „Lumii în armonie” va rămâne în memoria spectatorilor fideli ai ultimei ediții a Festivalului **George Enescu** ca o alunecare echilibrată peste secole, evidențiind

Gidon Kremer

Foto: Loredana Baltazar

plurivalența literaturii muzicale a veacului trecut dar și a celor mai recente decenii. Multele și variatele opusuri au prins contur fonic printr-un caleidoscop de gesturi interpretative a căror eficacitate s-a reflectat pregnant în rezultanta sonoră: dinamica precisă, de o scrupuloasă acuratețe, a mișcărilor lui Vladimir Jurowski, eleganța

Orchestra Regală din Liège

Ediția din acest an a Festivalului Internațional George Enescu a avut un număr record de invitați, participante fiind noi ansambluri simfonice și camerale, toate într-o proporție echilibrată în ceea ce privește spațiul geografic de proveniență. Dacă la manifestările precedente predominau uneori cele engleze sau germane, iată că aria francfonă a devenit ceva mai "vizibilă" prin prezența a două orchestre pe care le-am cunoscut mai puțin, și anume cea din Lille și cea din Liège. Ele au completat echipa alături de Orchestra Națională a Franței, acordându-li-se câte două seri pe podiumul extraordinarei săli a Ateneului. Primul program s-a desfășurat sub bagheta dirijorului Tiberiu Soare care a avut de rezolvat o temă de mare răspundere, aceea de a însoți performanțele a doi soliști, protagoniștii unor partituri dificile. Concertul din 14 septembrie a prezentat în prima parte două opusuri care au avut la bază același pretext: *Capriciul nr. 24 în la minor* de Paganini. Astfel au fost puse față în față două partituri stilistic foarte diferite dar la fel de exigente în ceea ce privește nu numai abilitatea pianistului, ci mai ales integrarea lui într-un tot, lucrările solistice romantice și moderne fiind adevărate simfonii cu instrument obligat. *Variațiunile pe o temă de Paganini* au fost scrise de Lutoslawski inițial pentru două pianе (1941) ca mai târziu ele să fie orchestrate chiar de către autor (1978). Textul original al temei este păstrat doar că înveșmântările armonice sunt unele foarte moderne, cu "sare și piper"... așa cum poate le-ar fi gândit Paganini dacă ar fi trăit în epoca lui Bartók și Szymanowski - ultimul, polonez și el, autorul unor prelucrări după câteva dintre Capriciile op. 1 - și ar fi avut talentul lui Lutoslawski... după cum s-a exprimat un comentator. Pianistul Denis Kozhukhin a apărut ca o forță a naturii care s-a dezlănțuit pe claviatură mișcându-se cu o ușurință uimitoare pe complicatele pasaje și salturi ale textului, încărcate cu o acordică total ne-clasică; aceasta pentru că autorul a conferit

versiunii sale o alură, virtuoasă, de bravadă, cu accente parodice evidente, care concurează serios cu originalul. În același spirit, cu același elan, el a tălmăcit și paginile celebrei *Rapsodii pe o temă de Paganini op. 43*, scrise de Rahmaninov, care, după cum se știe, poate fi considerat un concert de pian, în trei "părți" (var. 1-10 prima parte, var. 11-18 cea de a doua și var. 19-24 finalul). Programul de sală mai menționează și acel *Dies irae*, care-l leagă cumva și mai mult de Paganini, ultimul fiind supranumit nu pe puține ori "violonistul diavolului". Nu se poate omite expresivitatea și dăruirea cu care solistul a redat cea de-a XVIII-a variațiune, cea cu tema inversată, care a făcut atâta vogă într-un celebru film american. Oricum, Denis Kozhukhin a cântat cu maximă degajare, cu plăcere... și fără celebra *crème de menthe*... după care a oferit și două bisuri: *Primăvara* de Grieg și o transcripție a binecunoscutei

sugestivă a lui Cristian Mandeal, claritatea și echilibrul foarte bine controlat al gesticii lui Myung-Whun Chung, fluiditatea sensibilă a lui Gianandrea Noseda. Într-o asemenea companie, farmecul personalității lui **Gidon Kremer** a dezvăluit o altfel de adresare către propriul ansamblu orchestral, motivându-i traiectoria expresivă către succes.

Respectând tradiția de a-și structura omogen calupul repertorial, concertul **Kremeratei Baltice** din 13 septembrie a inclus piese semnate de Mieczysław Weinberg, George Enescu și Dinu Lipatti; în economia acestei structuri, accentul a căzut pe celebrarea centenarului nașterii lui Weinberg, un compozitor prolific, relativ puțin cunoscut în România, căruia i-au aparținut lucrările din debutul (*Concertino pentru vioară și orchestră de coarde op. 42*) și finalul programului (*Simfonia nr. 10 op. 98*), dar și bisul (un segment din muzica sa de film),

reflectând, prin intermediul limbajului neoclasic, o scală extinsă de trăiri emoționale cu trimiteri lirico-dramatice ori ludic-parodice.

Concertino-ul lui Weinberg a pus în lumină, dominant, libertatea de exprimare care-l definește, solistic, pe **Gidon Kremer**, personalizând fiecare rând al partituri re-create imaginativ (așa cum a făcut-o și în cadența părții a II-a din *Simfonia* aceluiași autor). Sigur, *Aria* și *Scherzino*-ul enescian pentru vioară și orchestră au prilejuit, la rândul lor, etalarea calităților expresive ale prestației solistului **Džeraldas Bidva**, însă **Kremer** a strălucit, efectiv, în abilitatea cu care a arcuit șirurile de fraze ale *Concertino*-ului deja menționat, conferindu-le permanent noi sensuri.

Kremerata a parcurs cel de-al doilea *Intermezzo op. 12* de Enescu urmărind unitar discretele volute ale liniei narative în prezența dirijorului **Fuad Ibrahimov**, cel care a condus fără cusur și acompaniamentul *Simfoniei concertante pentru două pianе și orchestră de coarde* concepute de Dinu Lipatti, pe care l-a plasat, firesc, la confluența dintre sintaxe și ambianțe stilistice; protagonist al *Simfoniei concertante*, duo-ul pianistic **Pascal Rogé - Ami Rogé** a evoluat, din păcate, în parametrii unei comunicări sonore simpliste, căreia nu i-au lipsit disfuncțiile, în primul rând în privința sincronizării intențiilor interpretative. Și totuși, eludând aceste puține minusuri solistice, impresia lăsată de remarcabila tehnică instrumentală a membrilor orchestrei dublată de o impresionantă capacitate de susținere, virtuți alimentate de tonusul energetic cu totul special al întregii formații perfect acordate din punct de vedere al balanței tensionale, a determinat auditoriul să-i aplaude performanța - un adevărat tur de forță, concentrat în intervalul celor aproape două ore de muzică! Poate și pentru că, guvernând această performanță, farmecul discret al zămbetului lui **Gidon Kremer** ne-a apropiat cumva pe toți de acea "lume în armonie" în jurul căreia, mai mult sau mai puțin conștient, suntem făcuți să gravităm...

Loredana BALTAZAR

arii din *Orfeu* de Gluck. În ce privește orchestra, Tiberiu Soare a realizat o excelentă versiune pentru Lutosławski, partitura transferând orchestrei toate efectele din versiunea pentru 2 pian, astfel că autorul a folosit tot felul de procedee într-o scriitură complicată care a respectat natura viorii și a pianului. Cât despre Rahmaninov, aceasta fiind o lucrare romantică extrem de plăcută și arhicunoscută aproape că s-a cântat singură. Partea a doua a prezentat în concert monodrama *La voix humaine* de Francis Poulenc după piesa de teatru cu titlul omonim. Deși Cocteau a scris-o în 1928, Poulenc s-a apropiat de text abia după 40 de ani, în 1958, și credem că a meditat mult asupra ei din cauza faptului că linearitatea structurii ei este întreruptă de acele opriri neașteptate ale telefonului. Planurile pe care avansează drama sunt de ordin cronologic, psihologic, de interacțiune

această lucrare ar fi meritat mult mai multă atenție. A urmat Renaud Capuçon cu celebrul concert de Bartók, un opus extrem de ofertant atât tehnic cât și interpretativ. În acest caz orchestra a reacționat mai potrivit, cu precădere pe suprafețele dramatice cu disonanțe specific bartókienne, dar latura liric-onirică, uneori halucinantă a fost mai puțin pusă în valoare de către solist, care a preferat o interpretare bazată pe forță, extrem de tehnică, renunțând la acea eleganță specifică școlii franceze. Bisul, tot linia melodică din *Orfeu*, fără acompaniament, a fost impresionant prin sentimentul transmis, un sfâșietor lamento... În sfârșit *Simfonia* de Prokofiev a schimbat radical registrul în favoarea serii: dirijorul Gergely Madaras a realizat o de înaltă clasă, versiune unitară, perfect articulată, cu un frumos echilibru sonor între coarde și suflători. Temele foarte bine realizate din punct de vedere caracterologic, totul degajând acea tradițională măreție slavă au constituit deliciul melomanilor, nu mai puțin al cunoscătorilor, iar sala a răsplătit... cu aplauze generoase, zgomotoase și îndelungate.

Corina BURA

Recital de pian Gerhard Oppitz

În cadrul festivalului internațional *George Enescu*, în această ediție, suita recitalurilor de după amiază de la Ateneul Român ne-a prilejit bucuria de a asculta un pianist de clasă înaltă, Gerhard Oppitz, într-un program de bijuterii alese. Pentru început, am auzit cea de a șaptesprezecea sonată, poziționată la mijlocul amplului ciclu beethovenian de treizeci și două de lucrări a căror creație a marcat definitiv destinul muzicii la trecerea dintre clasicism și romantism, devenind un reper universal al judecăților de valoare în acest domeniu. Tonalitatea de bază a opusului, re

minor, a conferit și prin interpretarea prezentă, muzicii acestei sonate un etos exprimând durerea, dramatismul, melancolia, lupta pentru libertate a eului încătușat. Frământarea interioară oglindită de testamentul de la Heiligenstadt, contemporan cu elaborarea ei, s-a resimțit pe întregul parcurs a primei părți, pentru că în partea mediană, Adagio, să fie prezent tonul grav și evlavios, cucernic, smerenia pioasă și angajamentul liric al interpretului. Ultima parte a fost ca un murmur neîntrerupt, un adevărat perpetuum mobile de șaisprezecimi, subliniind melancolia, duioșia, poezia și neliiniștea, prin desenul oscilant al volutelor sonore ce se îndreaptă irevocabil spre stingerea finală.

Cea mai celebră dintre cele trei suite enesciene pentru pian, opus zece în re major, cere din partea solistului cu deosebire un echilibru bine cumpănit între tonul neobaroc și vibrația străvechilor ecouri ale muzicii populare românești

socială, tehnice și de amintire a fericirii trecute dintre care Poulenc păstrează doar cele legate de timp, de tehnică (colapsul telefonului) și de amintiri. Fără a intra în detalii este cu totul demnă de reținut prestația celor doi "eroi" ai serii, soprana Anna Caterina Antonacci și dirijorul Tiberiu Soare. Partitura franceză nu este una îmbietoare pentru un cântăreț deoarece scriitura este într-un stil recitativ, care recomandă inflexiunile naturale ale vocii într-o conversație, cu întreruperi, multe pauze și ezitări, care refuză lirismul în favoarea declamației. Oricum expresivitatea replicilor, chiar în absența interlocutorului, precum și mișcările în micul decor improvizat, au evidențiat calitățile artistice ale unei voci capabile de subtilele modelări generate de trăirile sufletești ale eroinei. Dirijorul și-a jucat la rândul său rolul determinând orchestra să intre în acest joc unificator, pentru că acesteia i-au fost acordate mai multe, să-i spunem, motive lirice, iar pentru suprafețele de una sau două măsuri Poulenc a folosit o tehnică "celulară" aproape de ostinato. Tiberiu Soare este un experimentat dirijor de operă modernă și dacă opusul este considerat o dramă din cauza scriiturii vocale, el poate fi considerat o operă muzicală din punctul de vedere al orchestrei.

Cel de-al doilea concert, din 15 septembrie, cu un program mai "clasic" în ce privește alcătuirea: George Enescu - *Suita a II-a în Do op.20* (1915), Béla Bartók - *Concertul pentru vioară nr.2 BB 117* și Sergei Prokofiev - *Simfonia a V-a în Si bemol, op.100* a fost dirijat de Gergely Madaras. Având în vedere că Orchestra din Liège este singurul ansamblu simfonic profesionist din Belgia francofonă am fi dorit să ascultăm sonorități mai rafinate, mai "franțuzești", în special la *Suita* de Enescu. Este tot atât de adevărat că *Uvertura* acestei lucrări începe *ex abrupto* cu un pasaj în unison, de o maximă dificultate pe care foarte puține orchestre reușesc să-l enunțe fără cusur dar emisia sonoră a fost mai puțin cizelată, iar caracterul mișcărilor următoare, cu excepția *Sarabandei* a fost prea puțin diferențiat. Credem că într-un festival Enescu

Orchestra Națională din Lille

O după amiază în compania orchestrei din Lille – care asigură susținerea vieții muzicale din această importantă zonă a Franței – condusă de dirijorul Vlad Vizireanu – al cărui palmares l-a propulsat la direcția muzicală a orchestrei simfonice din Knox-Galesburg/ SUA -, cu un repertoriu având drept soliști pe admirabili Sergej Khachatryan (binecunoscut nouă de mai mulți ani de pe canalul Mezzo) și violistul Timothy Ridout, promitea a fi un eveniment cu totul excepțional în cadrul acestei ediții care la rândul ei avea înscrise o suită de concerte unul mai atractiv decât altul. Și, într-un fel a și fost... per total cu mai multe "bile albe". Concertul s-a deschis cu *Simfonia de Cameră* scrisă de Enescu în 1954, care pentru întreaga sa creație are valoarea unui testament artistic; credem că nu întâmplător are atribuit numărul de op. 33! Pentru muzicienii noștri, pentru noi în general ar trebui să fie un "obiect" de venerație, cel puțin o asemenea trăire ar fi potrivită pentru cei care se apropie de această lucrare indiferent în ce calitate. Credem că ea presupune o aprofundare care să treacă dincolo de text, dincolo de reproducerea lui cât mai corectă, altfel conținutul nu se leagă, rămânând în stadiul de lectură mai mult sau mai puțin plată. Cei 12 instrumentiști - și această cifră este la rândul ei încărcată de simboluri! -, șefi de partide ai orchestrei din Lille, s-au străduit să ducă până la capăt această partitură mai greu de înțeles tocmai din cauza limbajului ei foarte modern. Arcana majoră a reprezentat-o frazarea, în contextul în care fiecare pauză trebuie înțeleasă în discursul care mereu se reorganizează ritmic. Ea trece dincolo de performanța instrumentală invitând la multe repetiții și documentare. Dirijorul a realizat o versiune fluentă dar lucrarea solicită întregul ansamblu, cu trup și mai ales suflet la actul artistic.

A urmat *Concertul pentru vioară op.77* de Johannes Brahms... *aimez vous Brahms*? Cu siguranță în interpretarea lui Sergei Khachiatryan. Pentru cei care au ascultat-o cu câteva zile înainte pe Julia Fischer, ceea ce a oferit Khachatryan poate să fi declanșat un șoc! Dar ce frumos! Violonistul acesta este acel tip de artist care impune orchestrei fără abatere propria viziune și determină ansamblul să-l urmărească cu o maximă atenție. Înafara faptului că a redat cu mult discernământ artistic caracterul exact și conținutul cu mare încărcătură emoțională al fiecărei teme, paleta sa coloristică este una foarte bogată. El posedă un sunet de o deosebită amploare pe care-l modelează după ceea ce-i dictează talentul. Mai acum câteva ediții Leonidas Kavakos redat acest concert într-o manieră de neuitat, permițându-și anumite libertăți - toate de acceptat chiar pentru cei care sunt adepții unei tratări mai academice - dar, cum lucrurile evoluează, Khachatryan a marșat la această deschidere și ne-a delectat cu o variantă mai subiectivă, mai personală în ce privește gama de sentimente destul de tulburătoare pe care Brahms oricum ni le transmite prin intermediul acestui concert și a muzicii sale în general. Mișcările interioare, rafinate, filajele superbe pe sfârșitul frazelor, *lourè*-ul folosit în intervențiile din partea mediană, impetuoșitatea și forța imprimată temelor dramatice, vivacitatea finalului precum și acea tehnică a vibrato-ului continuu dar totuși diferențiat, toate acestea au captat la maximum pe cei care au fost inspirați să vină la acest concert. Cele două bisuri au constatat într-o melodie arhaică armeană cu o ornamentică și formulări modale foarte interesante, cântată în sotto voce, și *Sonata a III-a "Ballade"* scrisă de Eugène Ysaÿe și dedicată lui George Enescu. Pe această din urmă violonistul a făcut iarăși o demonstrație a fanteziei sale și a inepuizabilei sale palete timbrale, în compania viorii "Ysaÿe"- Guarneri del Gesù, pusă la dispoziție de NMF.

din ținuturile moldave. Ne așteptam ca etosul tonalității re major să ne aducă bucurie, voioșie, strălucire. Spre regretul nostru, varianta propusă în recitalul de față a cunoscut o interpretare mai puțin convingătoare, datorată, probabil, studierii grăbite și, deci, insuficiente, a partiturii. Impresia de aprofundare neîndestulătoare, de superficialitate, cu neglijențe de acuratețe, pedalizări excesive, configurații incerte, a stăruit în ciuda câtorva momente reușite din Sarabandă și din Pavană.

Ultima operă prezentată în recital a fost marea sonată de Franz Schubert în si bemol major. Este o adevărată muzică testamentară, cu care compozitorul își pecetluiește ciclul sonatelor sale. Pianistul s-a dovedit a fi un subtil gânditor încă din deschiderea primei părți, când a subliniat frumusețea unei melodii de neuitat, născută, parcă dintr-un vis. Tema secundară a completat-o prin spiritul liric prezent în antiteză cu prima. Chiar și în cele mai tensionate momente de culminație dramatică, a domnit atmosfera de mister și înălțare spirituală, revelată prin armonii noi, de luminări neașteptate și de umbre ivite fulgerător. Părea că atingem, în acele clipe, însăși inima misterului romantic. Partea lentă, apogeul și sufletul sonatei, de o simplitate derutantă, a sunat

Vlad Vizireanu, Sergey Khachatryan

Foto: Andrei Gindac

copleșitor, cu tristețe și reculegere, pe fundalul de clopote sonore, urmat de alte și alte melodii dureroase apăsătoare pe care interpretul le-a decantat până la lumini celeste ce au transfigurat portretul neliștit al artistului. Scherzoul care a urmat a adus o notă de prospețime, de rafinament, de expresie angelică, venind în contrast cu muzica severă, oarecum dură a trioului în tonalitate minoră. Mișcarea finală ne-a captivat definitiv prin îndrăzneala unei libertăți fără zăgazuri, prin jocul subtil între jubiliatoriu și ludic, șagalnic, ultima parte încheindu-se cu un presto puternic, în caracter mai curând beethovenian. Vom sublinia și pentru capodopera lui Schubert, faptul că alegerea tonalității nu a fost întâmplătoare, si bemol major fiind o gamă voioasă, magnifică, primăvărată, agrestă, nobilă, elegantă, furtunoasă, iar uneori grațioasă.

Publicul prezent a răsplătit cu ovații îndelungate prestația solistului, care a răspuns oferind ca supliment un intermezzo brahmsian, de o minunată melodicitate intimă, încărcată de poezie. Se cuvine menționat, ca o observație concludivă, sunetul general de o calitate cu totul deosebită, sunet nobil de cea mai înaltă calitate, cu care pianistul Gerhard Oppitz a umplut literalmente spațiul sălii de concert, spre satisfacția supremă a ascultătorilor.

Lavinia COMAN

Partea a doua a fost "acasă", adică pe muzica marelui compozitor francez, Hector Berlioz în emoționanta "*Harold en Italie*", *Symphonie en quatre parties avec un alto principal*, Op.16, H.68 scrisă în 1834, deci la trei ani după *Symphonie fantastique* (1830). Această formulă neobișnuită a luat ființă la sugestia lui Niccolò Paganini pentru superba sa violă Stradivarius. Dar așa cum se întâmplă de obicei Paganini nu a cântat partea solistică, iar Harold nu pare a fi avut vreo legătură cu poemul lui Byron, ci cu traducerea muzicală a impresiilor autorului din călătoria sa prin Munții Abruzzi. Structurată foarte clar, în patru mișcări, fiecare cu programul ei, unificată de dispoziția sufletească și de peregrinările personajului principal, simfonia e mai puțin dramatică și înclină spre seninătate. Harold - viola solo, se situează mai tot timpul în sfera purității, chiar partitura exploatănd mai multe registre înalte ale instrumentului. Determinat de rețeta de succes a elementelor "goth" care au asigurat nemurirea *Simfoniei fantastice*, Berlioz renunță la Harold în favoarea unui final cu tentă dionisiacă *Orgie des brigands* (există o atracție a romanticilor din epocă pentru ipostaze de genul acesta deoarece asemenea suprafețe se reîntâlnesc atât

la Saint Saëns cât și la Wagner). Solistul, Timothy Ridout, a fost nominalizat în 2019 la *BBC New Generation Artist* și recompensat cu premiul *Thierry Scherz* la Festivalul *Sommets Musicaux* de la Gstaad, distincții care vin să întregescă un palmares deja foarte bogat în premii internaționale și participări la cele mai importante manifestări muzicale de pe planetă. Intr-adevăr Timothy Ridout are un sunet de o rară calitate, greu de descris, iar persoana sa emană muzicalitate prin toată ființa sa. La numai 24 de ani este deja un artist împlinit și formează un deosebit cuplu cu viola sa construită în 1565 de Peregrino di Zanetta. Orchestra condusă de Vlad Vizureanu a avut o evoluție în crescendo; punctul culminant l-a atins simfonia foarte bine stăpânită, cu un sunet adecvat, compartimentul suflătorilor susținându-și părțile cu multă acuratețe și sincronizare. Dirijorul a făcut însă un adevărat tur de forță la susținerea părții orchestrale din Concertul de Brahms, modelând sonoritatea conform intențiilor solistului în această interpretare mai deosebită, cu o agogică din cele mai rafinate.

Corina BURA

Jeanne d'Arc au Bûcher

Dacă Sala Palatului s-a dovedit un spațiu foarte bun pentru opera în concert de la Enescu 2019, mai ales pentru lucrările de secol XX ce folosesc ansambluri orchestrale și vocale de dimensiuni mari, completate vizual de proiecții video, Ateneul Român are niște calități speciale pentru spectacolele de operă. În primul rând, o acustică ce favorizează proiecția vocii, perfect audibilă în cele mai subtile nuanțe și culori, dar, în același timp, sala mare, având multe intrări și culoare, permite mișcări scenice neașteptat de complexe.

Jeanne d'Arc au Bûcher are în rolul principal o actriță, iar subiectul, foarte generos din punct de vedere dramatic, a atras staruri ale cinematografului către această compoziție, exemplul cel mai celebru fiind Ingrid Bergman, care a jucat în premiera italiană a operei la Napoli și Milano, într-o punere în scenă semnată de Roberto Rossellini (1953). Marion Cotillard este astăzi cea mai celebră vedetă care și-a asumat personajul capodoperei lui Honegger și, după spectacole foarte aplaudate la Orléans (2005), Barcelona (2012) și New York (2015), oratoriul a ajuns și la București, grație Festivalului Enescu. Deși interesul pe care l-a stârnit în rândul cineaștilor a fost foarte mare, spectacolul din 19 Septembrie de la Ateneul Român a deziluzionat.

Nu atât în ceea ce o privește pe marea actriță din Franța, cât pentru că evenimentul nu a reușit să se ridice la înălțimea așteptărilor. Alexandre Bloch s-a rezumat la rolul de dirijor, deși ar fi trebuit să fie un adevărat director muzical. Cotillard a surprins prin delicatețea apariției, în realitate pare mai frumoasă și mai proaspătă decât pe ecran. Dar, vai!, într-un Ateneu cu o acustică atât de flatantă pentru vocea umană, indiferent că e cântată, impostat sau nu, sau doar vorbită, microfonul pe care l-a folosit actrița a provocat o artificialitate sonoră iritantă. A fost bizar să asști la discursul ei artistic, sursa sunetului fiind pe scenă, dar vocea actriței se auzea mult mai tare venind dinspre extremitățile laterale ale cupolei Ateneului, unde erau plasate difuzoarele. Chiar dacă rolurile secundare vorbite s-au auzit foarte bine, Bloch nu a făcut niciun efort pentru a echilibra sonor acest „oratoriu dramatic”, în care muzica și vorbirea ar fi trebuit să fie într-o sinergie perfectă. Orchestra balansată mediocru a acoperit complet și continuu undele Martenot, care ar fi trebuit să aibă un rol important, corul a fost încurajat să cânte tare, ceea ce crea alte dezechilibre. Dar asta nu mă împiedică să remarc performanța Corului Filarmonicii „George Enescu”, care a cântat în franceză după ce o făcuse în germană cu câteva zile mai devreme, în *Oda bucuriei* cu Berliner Philharmoniker, întorcându-se apoi iar la germană pentru *Moses und Aron*.

Chiar dacă a fost vorba de o operă în concert, mișcarea scenică, atâta câtă a fost, s-a dovedit ineptă, cu o eroină

principală citindu-și replicile de pe un stativ pentru portativ, în timp ce toți ceilalți își știau rolurile pe de rost. Marion Cotillard a jucat minimalist, numai din expresia feței și din intonația vocii (sabotată de amplificare), impresionantă performanță, desigur, dar rolul presupune mișcare, fiind marcat de compozitor drept unul de actor și dansator; Cotillard n-a fost pe deplin nici actriță, cu atât mai puțin dansatoare. În realitate, scenariul propus de Honegger ar fi trebuit să o plaseze pe Jeanne d'Arc legată de un rug (fie și imaginar), de pe care coboară pentru a re trăi în *flashback* procesul infam care a condamnat-o la moarte și revenind pe rug în final. Microfonul fixat pe scenă s-a dovedit un rug pe care toată această dramaturgie s-a făcut scrum, pentru simplul motiv că actrița a rămas prizoniera amplificării și la

propriu și la figurat, pe tot parcursul după-amiezii.

Tabloul neîmplinirilor a fost completat de un dirijor agitat inutil, a cărui lipsă de competență a scufundat în platitudine ceea ce ar fi trebuit să fie o revelație, drept urmare Jeanne d'Arc a fost sacrificată pentru a doua oară în istorie prin acest eșec.

Alexandru PĂTRAȘCU

Don Giovanni triumfător

Misiunea unui festival este de a prezenta lucruri noi și greu accesibile în rutina zilnică a stagiunilor. Fie că este vorba de titluri din afara repertoriului, fie că este vorba de puneri în scenă revoluționare sau măcar extravagante. Bienala Enescu n-a făcut excepție, prezentând de vreun deceniu lucrările contemporanilor lui Enescu sau opere baroc nemaivăzute pe la noi. Acum doi ani, programarea unui *Così fan tutte* a surprins, atâta vreme cât Mozart e prezent cu trilogia Da Ponte și în teatrele de operă locale, chiar și în provincie. Ateneul n-a gemut de lume atunci, în miez de noapte. Spectacolul lui Minkowski a avut atâta prospețime, încât a devenit clar că, în România, marele absent este chiar Mozart,

spectatorii de operă fiind expuși doar la o caricatură interpretativă a lui.

Anul acesta n-am mai fost deloc surprins de acest nou experiment cu Mozart la Enescu 2019, ba chiar numele lui Giovanni Antonini era atrăgător ca un magnet (*Anotimpurile* lui Vivaldi nu au fost niciodată mai interesante ca în înregistrarea lui la conducerea ansamblului „Il giardino armonico”), în ciuda nenumăratelor schimbări de distribuție ale spectacolului din 22 Septembrie, ultima fiind anunțată chiar săptămâna asta, când Olga Bezsmertna a înlocuit-o pe Miah Persson în rolul Donnei Elvira.

Opera din Festivalul Enescu 2019 s-a oprit la acest *Don Giovanni* ba chiar muzica lui Mozart s-a întins copios peste concertul final al celor de la Concertgebouw, de la Sala Palatului.

A fost o după amiază nebună, s-a cântat cu o frenezie care a făcut publicul să-și țină respirația. La fel ca în 2017, cântăreții au alergat pe toată scena Ateneului, în jurul orchestrei, jucând mai convingător decât în orice spectacol de la operele românești. Luca Pisaroni, multă vreme un excelent Leporello, a început să cânte rolul lui Don Giovanni abia anul acesta, la Metropolitan. A fost excelent, un Don viril care nu-și propune să seducă prin vorbe, pentru că e sigur pe înfățișarea lui, drept urmare e insistent și presant. O voce puternică, cu un timbru uneori forțat, lirismul există dar nu e subliniat, însă în viteza nebună cu care se cântă, toate criteriile de apreciere ale unui artist liric devin secundare în fața credibilității actoricești pe care o degajă. Sigur că „Aria șampaniei” a suferit de respirații dese și fraze scurte, dar

Pisaroni a livrat atât de intens, încât amănunte de acest fel nu mai contează.

Alex Esposito are o voce chiar un pic mai impunătoare decât a lui Pisaroni, Ateneul s-a dovedit încă o dată cel mai bun auditorium pentru operă din România. Leporello al său a fost comic și truculent, capabil însă de metamorfoză în scena când schimbă hainele cu Don Giovanni. Olga Bezsmertna a fost excelentă ca Donna Elvira, noua stea a Operei din Viena afișând o autoritate reconfortantă: vocal a fost superbă, departe de tiparul Elvirei isterice, dar nu mai puțin înflăcărată. Mai mult, starea de graviditate a sopranei o făcea încă și mai credibilă în rolul unei femei seduse și abandonate, confruntările cu Don Giovanni fiind mereu ambigue, împărțite între furie, iertare, abandon și revoltă.

Giulia Semenzato a fost delicioasă, de o tinerețe cuceritoare, o Zerlina de vis (tot așa cum a fost o senzațională Despina în 2017). David Soar a fost, pe rând, Comandorul și Masetto, la fel ca la premiera absolută a operei la Praga, când cele două roluri au fost cântate de același bariton. Soar a fost de o versatilitate superbă, cele două roluri fiind foarte clar diferențiate vocal: un bariton solid ca Masetto, un bas neașteptat de impunător în rolul Comandorului. Silvia Schwartz a fost singurul punct mai slab al distribuției, cu o voce mică dar instrumentală foarte concentrată, obosind însă în finalul mării arii a Donnei Anna din al doilea act (*Non mi dir*), când agilitatea i-a fost pusă la încercări greu de surmontat. Superb și Patrick Grahl, un tenor cu acute naturale la limita dintre falsetto și impostatie, Don Ottavio al său a avut aura marilor interpreți din secolul trecut, o voce lirică și o culoare iradiantă.

Basel Chamber e o orchestră excelentă. Ansamblul cântă pe instrumente de epocă, însă, în ciuda vitezei de execuție, nu se ferește să nuanțeze. Meritul este al lui Giovanni Antonini, care a fost omniprezent în rolul de dirijor dar și de suflor, cântând fără voce toate rolurile și urmărind îndeaproape toate intrările soliștilor, pe care i-a echilibrat cu orchestra fără greșală.

Entuziasmul publicului a fost așa de mare încât, după moartea lui Don Giovanni, aplauzele și ovațiile au oprit spectacolul, care nu s-a mai reluat cu sextetul final. Asta spune tot despre acest *Don Giovanni*, al doilea experiment cu o operă de Mozart la bienala Enescu aproape că cere un festival în sine dedicat numai lui.

Alexandru PĂTRAȘCU

Seria CONCERTE DE LA MIEZUL NOPTII

„Eleonora”... operă beethoveniană!

Aș spune că este o încercare; o încercare la nivelul geniului beethovenian. Sigur că am fost mirat! Sigur că am fost curios! ... firească curiozitate profesională! ... să cunosc, să ascult prima ediție, cea din anul 1805, a unicei operei beethoveniene; cea cunoscută în ultimele două secole, cu numele de *Fidelio*. Prima ediție a acesteia ne-a fost oferită de formațiile reunite ale **Orchestrai Baroce din Freiburg** în colaborare cu **Academia Artei Cântului din Zürich** sub conducerea legendarului René Jacobs, un pasionat cercetător în domeniul muzicii baroce, acum a celei clasice.

Istoria privind concretizarea în fapt muzical-artistic a acestei idei generoase foarte răspândită în mediile liberal-burgheze ale timpului, răspândirea acestui gen cunoscut în epocă sub denumirea de „opera salvării”, este general cunoscută. Cert rămâne faptul că în domeniul genului,

Beethoven n-a nimerit-o "din prima", cum se spune. Este general acceptat faptul că autorul nu dispunea de un talent scenic muzical-dramatic deosebit. Era conștient de limitele sale, dar și de darurile sale cu totul speciale. Este motivul pentru care a perseverat realizând succesiv trei variante dintre care – cum este firesc – viața muzicală a reținut-o pe ultima, cea mai împlinită, *Fidelio*. În spectacolul public, cum este firesc, se cântă uvertura ultimei versiuni; iar prin tradiție, în antract – între cele două părți ale spectacolului – este prezentată uvertura celei de a doua versiuni, *Eleonora II*, o admirabilă pagină simfonică ce sintetizează momentele muzical-dramatice ale operei.

Evident, atunci când - într-o manifestare atât de densă cum este Festivalul Enescu - sunt programate optsprezece opere integrale în versiune de concert, una dintre alegeri poate fi și aceasta, anume prezentarea variantei inițiale a operei. Am asistat la rezultatul unui veritabil act de arheologie muzicală, dată fiind acribia de cercetător pe care o dezvoltă de decenii maestrul Jacobs.

Cum era firesc, aparatul orchestral folosit era relativ restrâns, la nivelul ansamblului simfonic folosit în epocă, la Viena deceniilor de început ale secolului al XIX-lea; maestrul de concert al spectacolului de la București a fost Anna Katharina Schreiber, un rol funcțional foarte important la nivelul orchestrelor simfonice ale timpului.

În mod cert, Jacobs este îndrăgostit de propria cercetare, de propria sa realizare. Întreaga structură muzical-dramatică – aspectul original al primei ediții - dispune de trei acte; ... față de forma mai concentrată, în două acte, a versiunii finale. Detaliile caracterologice se împlinesc pe parcursul celor trei acte, pe parcursul fiecăruia insistându-se – de la un act la celălalt - asupra datelor personalității câte unui personaj, anume Marcelina, Leonora, Florestan. Dialogul vorbit, aidoma Singspiel-ului mozartian, dinamizează acțiunea. Ulterior, versiunea prezentă actualmente în diferitele case de operă, *Fidelio*, este rodul unei elaborări mai concentrate, în două acte; harul lui Beethoven, de mare constructor, poate fi recunoscut!

Spectacolul bucureștean a etalat voci bune, voci ale unui profesionalism imbatabil, au putut fi urmărite în susținerea celor trei roluri principale, soprana spinto-dramatică Birgitte Christensen, soprana Robin Johannsen - colorit timbral liric, tenorul Joshua Ellicott; au mai evoluat baritonul Johannes Weisser în rolul guvernatorului, basul Christian Immler în rolul temnicerului Rocco. Ne-am bucurat de participarea Corului Academiei Artei Cântului din Zürich. În adevăr, pasiunea de cercetător a maestrului Jacobs a întâlnit și a stimulat profesionalismul membrilor ansamblului, ținuta evoluției soliștilor; inclusiv sugestia – e drept mai puțin satisfăcătoare – privind mișcarea scenică.

Dumitru AVAKIAN

Missa Solemnis

Iubitorii muzicii vechi, renaștentiste sau baroce, așteptau demult apariția lui René Jacobs pe podiumul Ateneului, căci el este unul dintre cei mai faimoși promotori ai acestei zone muzicale, luând bagheta dirijorală după ce a cântat în calitate de contratenor în diverse formații

specializate. Pe de altă parte, ca cercetător al repertoriului secolelor trecute și descoperitor al unor creații necunoscute, apoi ca dirijor al unor ansambluri de instrumente vechi, a îmbogățit literatura muzicală prin realizări discografice care au atins cotele cele mai înalte ale performanței interpretative.

Concertul cu Misa Solemnis de Beethoven susținut în noaptea de 15 septembrie de Orchestra Barocă din Freiburg și Corul Academiei de cânt din Zürich dirijate de René Jacobs ne-a încântat și emoționat totodată prin calitatea execuției care a pus în valoare o muzică de cea mai mare frumusețe și elevație spirituală.

Încă de la început, din prima secțiune a Missei, "Kyrie eleison", am remarcat modul perfect sudat și captivant prin contrastele dinamice bine conduse în care s-a derulat discursul. Corul, așezat în fața scenei, în două grupe încadrând orchestra, plasată chiar puțin mai în spate decât de obicei, a ieșit în evidență cu o sonoritate de mare omogenitate, plină de amplexare în forte și mângâietoare în piano. Ieșind pe nesimțite parcă din magma corală, cei patru soliști și-au înălțat vocile cu aceeași omogenitate pe care am admirat-o și la cor: aceeași manieră de frazare, cu arcuri

expresive la fiecare desen melodic, același mod de emisie, aceeași dinamică. Am remarcat mai ales vocea caldă și flexibilă a altistei Sophie Harmsen, dar și luminozitatea glasului sopranei Polina Pastirchack. Foarte șlefuit și cântul tenorului Nikolaus Pfannkuch, împreună cu cel al basului Johannes Weisser, cunoscut în viața de concert și teatru de operă, dar și ca interpret de lied.

Față de caracterul reflexiv, liric al primei părți,

cea de a doua, "Gloria", a sunat plin de strălucire, dar un punct culminant ca desfășurare de momente contrastante, foarte impresionante a fost realizat în secțiunea "Credo" unde aveam ilustrate înfăptuirile și pătimirile Mântuitorului. Trecerea de la dramatismul din "Crucifixus", încheiat cu un pianissimo incredibil, pierdut în eter, la forța și lumina izbucnite în "Resurrexit", apoi fuga din secțiunea unde revenea "Credoul", ne-au apărut copleșitoare. Contraste puternice s-au conturat și între secțiunile "Sanctus" și "Ossana". În schimb, "Benedictus" ne-a adus o înălțătoare "convorbire" unde soliștii, corul și o vioară solistă cu un desen melodic ca o adevărată rugăciune, își împleteau vocile în perfectă armonie.

Ultima parte a Missei, "Agnus Dei", a debutat cu glasul îndurerat al basului aducând implorarea "Miserere nobis". Pe aceste cuvinte care cer insistent mila Domnului se țin momentele finalului antrenând toate forțele ansamblului, soliști, cor, orchestră. Ele construiesc punctul culminant al Missei introducând și sonorități războinice cărora li se răspunde cu rugămintea insistentă "Dona nobis pacem".

Dominată de spiritul contrapunctic, poate și pentru a păstra tradiția stabilită în epoca Barocului, dar și pentru a crea măreția discursului, încheierea lucrării se realizează printr-un amplu fugato al orchestrei.

René Jacobs ne-a prilejuit împreună cu artiștii invitați și cele două ansambluri vocal-instrumentale, cel din Freiburg și cel din Zürich, reînălțarea cu una din capodoperele beethoveniene, oferindu-ne o seară de autentică desfătare artistică și reculegere sufletească la cel mai înalt nivel.

Olga GRIGORESCU

Primul concert al lunii decembrie la Filarmonica bucureșteană

La sfârșitul celei dintâi săptămâni din decembrie, Filarmonica *George Enescu* ne-a oferit un program de muzică romantică de mare atractivitate. În deschidere, am ascultat o versiune proaspătă a *Uverturii italiene în re major D590*, lucrare de adolescență a lui Franz Schubert. În uvertura aleasă acum se poate identifica deja cu ușurință spiritul vienez, acea nevoie de sărbătoare muzicală, acea seninătate fermecătoare, acea unire înduioșătoare între ecurile artei lui Mozart și a lui Schubert. În plus, versiunea de față a creat starea de entuziasm juvenil, de ferveare și admirația față de opera lui Rossini, autor adulat de publicul vienez în epoca de început a romantismului. Discursul a fost condus frumos, pornind de la enunțul citatului din opera rossiniană *Tancredi*, *Di tanti palpiti*, în tonalitatea re major, cu etos strălucitor, voios, într-un crescendo antrenant până la finalul spumos, încheiat în nota de vivacitate glumeață, ca o pastişă a teatrului liric peninsular. Humorul și buna dispoziție au dominat această interpretare care a apărut convingător realizată stilistic.

origine israeliană Alon Goldstein, cu aspectul său de flăcău zdravăn aflat în plină formă, a avut prestigiu, determinare, forță, evoluând pe fluxul unui sol minor solemn, sever, magnific, dar și rafinamentul subtil în etalarea unei tehnici eterate, consubstanțiale geniului muzical francez. În cele din urmă, momentul ne-a amintit de un cronicar glumeț care a spus cândva că al doilea concert de Saint Saens poate fi comparat cu o călătorie a muzicii de la Bach la Offenbach. La insistențele publicului, solistul a oferit ca supliment o piesă pregnantă în stil toccat, compoziție a unui conațional și congener al protagonistului, ca un gest de promovare a tinerei arte contemporane.

Ultima parte a programului a cuprins *Simfonia a șasea op. 68*, elaborată de Ludwig van Beethoven concomitent cu precedenta, a cincea, într-un fel de complementaritate cu aceasta. În context, a rămas din partea compozitorului o notație intimă care s-a păstrat și unde titanul vorbește despre starea lui sufletească de la acel moment: „Atotputernice, în codru mă simt binecuvântat, fericit, fiecare arbore grăiește prin Tine...O Doamne, ce măreție în împresurarea pădurii...pe înălțimi e liniște – liniște să Îl slujești.” E o mărturisire pe deplin armonizată cu muzica *Pastoralei*. Căci în vreme ce simfonia a cincea proclamă lupta cu destinul și victoria asupra forțelor potrivnice, *Pastorala* ne-a reafirmat, prin performanța la care am participat, pacea spirituală, împăcarea cu sine, iubirea de natură care dă viață și care se naște din iubirea divinității pentru oameni. Dacă prima mișcare ne-a inundat sufletele cu bucurie și expansivitate, acest fapt s-a datorat în mare măsură dirijorului, tânărul de origine maghiară Robert Farkas, care a demonstrat o remarcabilă putere de a-și transmite mesajul ansamblului, făcându-se ascultat și urmat cu fidelitate de acesta. Lunga plimbare sonoră prin grădinile lui Dumnezeu s-a încheiat cu adorabilul moment al pitpalacului, pentru ca partea finală să se dezlanțue furtunos dar pe un fond de lumină și înălțare, în înfrățirea sufletelor cu natura. Interpretarea a însuflețit întreaga partitură a simfoniei, emoționând și impresionând puternic ascultătorii.

La sfârșit, am coborât scările în spirală ale sălii de concert cu seninătate în inimă și armonie în spirit, gândind la binefacerea de a fi sorbit o gură de aer proaspăt în această lume conflictuală, dominată de ură, amenințări și agresivitate, în care ne petrecem viața de fiecare zi. Ce fericiți suntem că avem muzica drept refugiu și alinare!

Lavinia COMAN

Redescoperind armoniile clasicismului vienez

În seara de 12 decembrie, sala Ateneului Român a avut un public numeros dornic să asculte concertul susținut de Orchestra Simfonică a Filarmonicii „George Enescu” și solista Mihaela Manea, la pian, care sub bagheta dirijorului Horia Andreescu au reușit să contureze cadrul potrivit stilului clasic.

Concertul a debutat cu *Simfonia nr. 88* de Haydn, care a avut un început pregnant, foarte puternic. Prin marcarea contrastului dintre forte și piano, orchestra a conturat jocul de „lumini și umbre”. Am apreciat dialogul dintre

Al doilea din cele cinci concerte pentru pian și orchestră de Camille Saint Saens, prezentat public inițial de artist în dublă ipostază de autor și solist, la Paris, în anul 1868, se bucură până astăzi de o amplă și îndreptățită popularitate. Chiar de la marea cadență introductivă, pianistul Alon Goldstein a instaurat atmosfera patetică, de dramatism, în care s-a derulat întreaga primă mișcare a concertului. Solistul a controlat interacțiunea permanentă cu ansamblul orchestral și a comunicat veridic trecerea tumultuoasă prin stările de elan, suferință, zbucium, zbatere și revoltă, atmosferă proprie romantismului, muzicienii reușind să antreneze în șuvoiul efervescent al trăirii lor întreaga asistență. În partea mediană, scherzoul sugubăț a fost realizat cu spirit și o uimitoare ușurință în pasajele de maximă virtuozitate instrumentală. Intervențiile intermitente ale pachetelor de suflători, coarde, percuție, care au dialogat cu însuflețire, au fost tot atâtea momente de încântare pentru ascultători. Cavalcada părții finale s-a desfășurat într-o revărsare de forță, mobilitate, cu maleabilitate și vervă, totul în ritm amețitor, lăsând impresia că mai repede nu se putea cânta. Stilul toccat, electricizant prin virtuozitatea scânteietoare, a oferit interesante jocuri timbrale pe întreaga întindere a claviaturii. Pianistul internațional de

instrumentele de suflat și corzi, care a fost bine evidențiat. Caracterul „jucăuș” al piesei a fost marcat de către contrabași, aceștia subliniind notele staccate și foarte punctate. De asemenea, ceea ce m-a impresionat la prima parte a simfoniei a fost curgerea temei la diferite instrumente precum flaut sau oboi, sunetul lor cald făcând ca tema să fie și mai expresivă. Tema principală a părții a doua este cântată de suflători, ei folosind o nuanță de piano ce conferă o stare de liniște, de reverie, iar împreună cu acompaniamentul corzilor rezultă mai multe planuri sonore. Spre deosebire de cea anterioară, partea a treia începe într-un ton luminos datorită trilurilor de la corzi. Tema cântată maiestuos este plină de măreție și culoare, iar modulația în tonalitatea inițială, sol major, readuce publicul în starea de liniște. După o secțiune unde notele repetate de la corzi conferă agitație, chiar zăbucium așa spune, reluarea temei principale marchează finalul fericit. Partea a patra este dinamică, plină de momente de agitație, care contrastează cu oaze de liniște. Indicațiile clare și concise ale maestrului Horia Andreescu au făcut ca întreaga piesă să sune armonios și plină de culoare.

Cea de a doua piesă aleasă a fost *Concertul nr. 20 în re minor pentru pian și orchestră* de Mozart. Ceea ce m-a impresionat a fost naturalețea și finețea din interpretarea solistei, ea preluând tema duioasă, într-un stil aparte, conferindu-i o stare de liniște. Am rămas plăcut impresionată de faptul că și în momentele de piano Mihaela Manea puncta cu insistență melodia, menținând sunetul plin al pianului. Pasajele de virtuozitate erau executate natural, cu multă precizie. Trilurile de la pian pregătesc intrarea într-o altă tonalitate, unde se conturează un recitativ al pianului, cu o melodie duioasă, expresivă, liniștită. Primul moment solo al pianului din partea a doua reprezintă, așa spune, un „popas”, datorită melodiei plină de culoare și folosirii unei nuanțe mici ce conferă stare de liniște, de respiro. Pe fundal se aud notele repetate de la corzi, cântate foarte încet, care pregătesc secțiunea dramatică ce urmează. Aici se schimbă întregul caracter prin tonalitatea minoră. Dirijorul a surprins bine acest moment, redat cu foarte mare claritate. Punctul culminant este reprezentat de momentul pianului acompaniat de flaut, care învolburează atmosfera prin tempoul dinamic și nuanța puternică. Partea a treia începe într-un mod dinamic datorită pasajelor de virtuozitate de la pian. Prin notele repetate ale corzilor se creează o stare de agitație continuă, iar aici am apreciat faptul că fiecare sunet în parte avea câte o nuanță diferită, cât să pregătească culminația treptat. Tonul piesei se schimbă prin melodia dinamică adusă de pian, cântată într-o nuanță de piano. Aici devine caracterul puțin „jucăuș”, așa spune, datorită contrastelor de nuanțe și tempoului rapid. Ceea ce m-a impresionat au fost trilurile de la pian pe care solista le interpreta foarte natural și cu multă precizie. Tema Finalului este cântată maiestuos, orchestra conferindu-i măreție prin sunetele pline ale instrumentelor.

Seara s-a încheiat cu *Simfonia nr. 2* de Beethoven, pe care orchestra a interpretat-o foarte pregnant și cu multă măiestrie. Tema este evidențiată prima oară la instrumentele

de suflat și, datorită sunetului îmbietor al instrumentelor, aceasta se remarcă prin expresivitatea ei. Totuși, începe să reiasă treptat caracterul dramatic al piesei prin nuanțele puternice și bătăile timpanului care punctează accentele temei. M-a impresionat omogenitatea orchestrei, faptul că toate partidele păstrează un sunet curat și plin, iar acest lucru se evidențiază atât în nuanțele puternice, de forte, cât și în cele mici, de piano. Am apreciat faptul că în momentele de virtuozitate orchestra a păstrat caracterul tipic beethovenian, marcat prin contrastele de piano-forte și tempoul dinamic. Partea a doua este mult mai liniștită, nuanța folosită fiind potrivită unei atmosfere sublime. Totuși, tema este cântată într-un mod „jucăuș”, fiind plină de culoare. Se creează un moment de suspans prin notele repetate, acestea reprezentând acompaniamentul pentru dialogul dintre fagot și oboi, iar astfel se face trecerea către reluarea temei inițiale. Alăturările, care interpretează și ele tema, conferă măreție melodiei. Tonul luminos al părții a treia este dat de momentul solo al suflătorilor, care interpretează o melodie cantabilă, „jucăușă”. Secțiunea aceasta este precedată de instrumentele cu corzi care schimbă atmosfera prin notele repetate și de intrarea timpanului, care constituie o stare de tensiune. Totul se învolburează, nuanțele crescând, treptat. Partea a patra este mult mai agitată și plină de tumult, tipic beethovenian.

Contrabașii au punctat cu insistență notele grave pentru a marca atmosfera dramatică. Finalul este misterios, plin de contraste și foarte dinamic. Piesa se termină într-un ton luminos, iar bătăile timpanului marchează punctele care fac melodia mult mai maiestuoasă.

Maestrul Horia Andreescu a știut să puncteze momentele importante care evidențiază stilul clasic,

iar prestația orchestrei a fost lăudabilă. Noi, publicul, am avut ocazia să ne bucurăm de o seară în care cultura clasică s-a împletit cu măiestria interpreților, creând o armonie sublimă.

Sarah RIZESCU

Capodoperă sacră pe scena Ateneului

Face parte din patrimoniul de aur al componisticii românești și celebrarea Sf. Crăciun prilejuiește programarea frecventă. Iată că Filarmonica George Enescu a avut din nou pe afiș, în ultimul decembrie, „Oratoriul Bizantin de Crăciun - Nașterea Domnului” de Paul Constantinescu, opus de referință în creația sacră de gen.

S-a cântat la Ateneul Român sub genericul împlinirii a 30 de ani de la Revoluție, în compania Orchestrei Simfonice și a Corului Filarmonicii George Enescu dirijate de Iosif Ion Prunner, ocazie cu care s-au marcat și alte evenimente importante precum 110 ani de la nașterea compozitorului, 50 de ani de la moartea lui Constantin Silvestri, maestrul care a condus prima audiție absolută. Era în 21 decembrie 1947 și a fost ultimul concert susținut de Filarmonica bucureșteană înainte de abdicarea forțată a Regelui Mihai I. Sala Ateneului

a răsunat atunci de vocile sopranei Valentina Crețoiu Tassian (Arhanghelul Gavriil), altistei Nella Dimitriu (Fecioara Maria), tenorului Aurel Alexandrescu (Evanghelistul), basului Nicolae Secăreanu (Irod, împăratul). Își dăduse concursul Societatea Corală „România”, condusă de prof. Nicolae Lungu.

„Nașterea Domnului” face parte de fapt dintr-un diptic, precedat fiind de un alt oratoriu, „Patimile Domnului”, pe care Paul Constantinescu l-a dedicat Sărbătorilor Pascale.

Structurat în trei părți, „Buna Vestire”, „Nașterea” și „Magii”, „Nașterea Domnului” are drept surse Evangheliile

se întrepătrund într-o simbioză perfectă, revelând elocvent mesajul plin de evlavie.

Unic conducător al serii, deopotrivă dirijor al orchestrei și pregătitor al corului, Iosif Ion Prunner a avut meritul punerii omogene în pagină a tuturor înzestrărilor scriiturii, redându-le unitatea de concepție și spiritualitatea. De la plutirile vocilor feminine din „Axionul Bunei Vestiri” la strălucirile din „Astăzi este începătura mântuirii noastre”, de la consistența glasurilor bărbătești din „Stihirile ceasurilor împărătești - Ceasul I” la murmurul din „Catavasia Nașterii Domnului” și imnul de slavă înălțat de îngeri, până la sincopatul „O, Iroade împărate”, Corul Filarmonicii a adus atmosfera de reculegere și dăruire încheiată glorios prin finalul „Hristos se naște, măriți-l... Aliluia!”. Am punctat doar câteva memororii.

Instrumentiștii s-au pliat concepției generale, partidele au evidențiat individualități de calitate, sacral și venerația au fost conducturile prioritare ale viziunii interpretative.

Un meritoriu cvartet solistic a adus pe podium angelica și transparenta rezonanță a vocii sopranei Veronica Anușca (Arhanghelul Gavriil), stilata tălmăcire a mezzosopranei Antonela Bărnat (Fecioara Maria), experiența de scenă lirică a tenorului Călin Brătescu (Evanghelist mai îndepărtat de asceză) și lectura sobră a basului Iustinian Zetea (Irod).

Ca o firească urmare, se așteaptă pentru Săptămâna Mare a acestui an punerea pe afișul Filarmonicii bucureștene a Oratoriului Bizantin de Paști „Patimile și Învierea Domnului”, compus de Paul Constantinescu în 1943 și revizuit în 1948.

Prima seară din cele două de concert ale săptămânii premergătoare Crăciunului l-a adus pe scenă la final pe directorul general Andrei Dimitriu, care a ținut să sărbătorească - în deplină înțelegere cu sindicatul Filarmonicii, după cum a menționat - pensionarea a două artiste instrumentiste și a unei coriste. S-au acordat diplome. A fost prilejul cu care conducătorul instituției a urat tuturor Crăciun fericit și un An Nou 2020 „mai bine așezat în domeniul cultural”. Să fie!

Costin POPA

Iosif Ion Prunner

lui Luca și Matei în versiunile din Evanghelia tipărită în timpul domniei Regelui Carol I, la Tipografia Cărilor Bisericești, București 1911. A spus-o chiar compozitorul în programul de sală al premierei absolute.

Cântările religioase străbat partitura oratorului și se îmbină cu cele laice, de laudă cu care este întâmpinată Nașterea Mântuitorului. Sursele inspiratoare vin din creația psaltică a unor Macarie sau Anton Pann, dar melosul popular (colinde incluse) își are locul lui, bine integrat, la fel cum intervențiile solistice ale celor patru personaje se îmbină unitar cu zicerile corale, descriptoare ale temei. Există o solemnitate care transpare, se transfigurează imagini evanghelice sonore ce induc în ascultător pioșenia și smerenia discursului melodic, melismele moi sau adresările energice

1 Decembrie, Quinta Royală la Ateneu

Nici nu se putea ca Ateneul Român să facă o alegere mai bună pentru sărbătoarea zilei noastre naționale decât Filarmonica de stat din Sibiu. Și nici nu se putea ca Filarmonica sibiană să aleagă pentru această ocazie, un program mai potrivit. Un program curajos, ieșit din tipare și care sper să influențeze, prin conținutul lui, înconfortul sau chiar teama celor indeciși să includă în repertoriul formațiilor de gen mai multe compoziții noi. Cine s-ar fi așteptat ca cinci lucrări de muzică simfonică contemporană, dintre care trei semnate de compozitori mai puțin, sau, pe aici, deloc cunoscuți melomanilor, să umple până la refuz Ateneul (desigur, în afara festivalurilor dedicate acestei muzici), schimbând astfel conceptul tradițional de concert simfonic? Cine s-ar fi așteptat ca una dintre cele mai vechi formații simfonice din țară, dacă nu chiar prima, să se plieze până la contopire pe muzica modernă, interpretând-o cu aceeași rară dăruire, înțelegere și intuiție ca pe Bach, Beethoven, Mozart, Ceaikovski, etc? Cineva s-a așteptat! A crezut, a riscat, mizând totul pe o carte și a câștigat. A câștigat nu doar un succes de o seară (de fapt de două), ce-i drept răsunător, ci unul cu reverberații puternice, cu ecou prelung și greu, dacă nu chiar imposibil de uitat. Și a câștigat nu numai el, dirijorul și directorul Filarmonicii Cristian Lupeș (căci despre el este vorba), ci noi toți. Noi toți, pentru că vreau să cred că după un astfel de concert, cu un asemenea impact, deopotrivă asupra profesioniștilor ca și a melomanilor avizați sau mai puțin avizați, Ateneul își va deschide larg brațele, oferind statutul de invitat atât Filarmonicii în cauză, dirijorului ei, cât și pe rând compozitorilor și soliștilor care au adus atâta proșpețime și respectuoasă noutate în acest templu al artei devenit simbol.

Spuneam că nici nu se putea ca Ateneul român să facă o alegere mai bună pentru sărbătoarea zilei noastre naționale și nici nu se putea ca Filarmonica sibiană să aleagă un program mai potrivit deoarece repertoriul cântat, format din patru concerte pentru instrumente solo și orchestră și o poezie simfonică, s-a asortat cum nu se poate mai bine cu interiorul sălii Ateneului, continuând sonor, istoria din renumitele-i picturi murale de pe pereți, de la Decebal la Cuza și până în prezent, prin cultura, știință, religia, performanța tehnică, abilitatea artistică, conținutul tradițional, orchestrații moderne, instrumente solistice mai puțin bătătorite din tezaurul nostru românesc, regăsite în lucrările oferite ascultătorilor. Vacarmul din sală, cauzat de mult prea multa lume și de rătăcirea unei părți din ea, printre frumusețile acestui edificiu, a fost brusc curmat de

apariția foarte tânărului domnișor Oliver Frankel care, după ce a atacat La-ul pe pian, a cântat cu vocea sa cristalină, clară, limpede și cu o dicție perfectă Imnul Național imprimând evenimentului o solemnitate regală. După aplauzele frenetice bine meritate a urmat primul concert al serii *Concerthimne*, pp.133 pentru pian și orchestră de coarde de Liviu Dăncănu, o lucrare dificilă, complexă, dar plină de trăire și emoție adâncă. De fapt, o rugăciune spusă pe două planuri paralele: unul splendid tălmăcit de pianist, grav, zbuciumat, puternic, de parcă ar fi vrut să fie auzită și un altul suav, cu pâlpâieli de duioșie, speranță, suspine, dar și bucurie, sentimente

Cristian Lupeș

încredințate coardelor, planuri care la răscrucea întâlnirilor se împleteau în armonii elevate și subtil românești, pentru ca apoi spre și la final, viorile într-un înfiorant pianissimo să ducă rugăciunea, cu pioșenie cât mai sus, în registrul luminos al credinței. Frumoasă lucrare! *Percutrence - concert pentru percuție și orchestră* de Gabriel Mălăncioiu a surprins și captat atenția prin limbajul preponderent modal, cu conotații arhaice, în care elemente ritualice din diferite culturi tradiționale se concentrează în "muzici pregnant ritmice" dintre care nu au lipsit nici ale noastre. Am auzit în el și buciul și toaca și strigăturile specifice jocului românesc. Cuceritor a fost și discursul solistului, percuționistul Doru Roman, un muzician de mare valoare, pentru care nuanțele și diviziunea ritmului nu are limite. A urmat *Ciuleandra pentru pian, percuție și orchestră* (orchestrație Sorin Petrescu) de Andrei Tănăsescu, de fapt o temă cu variațiuni, în care celebrul cântec a fost îmbrăcat în diferite stiluri (lăutăresc, jazz, fanfară, boulevardier, simfonic, modern, care, indiferent de durata lor, au fost cald subliniate și conduse prin travaiul orchestral și dialogul cu soliștii sau dintre soliști (pian- țambal), spre ritmul de joc, foarte apropiat de aromele noastre originale. *Concert pentru pian, percuție și orchestră* de Petre Elinescu a deschis partea a doua a serii. O lucrare preponderent romantică, frumos ocrotită de haine preclasice, clasice, romantice, postromantice, moderne, colorată orchestral și ofertantă pentru soliști, aceiași Sorin Petrescu și Doru Roman, de fapt soliștii serii, care pe lângă virtuțile tehnice pe care le stăpânesc, au înnobilit lucrarea/lucrările cu muzicalitatea, expresivitatea și vitalitatea lor ieșită din comun. Și dacă percuționistul Doru Roman ne-a alintat cu diversitatea ritmurilor și melodicitate lor, pianistul Sorin Petrescu a impresionat prin sunet, tușeu, nuanțe și pledoarii artistice pline de farmec. Finalul i-a

revenit, cum altfel decât lui George Enescu, cu a sa *Poema Română, op.1*, o laudă a patriei dedicată reginei Elisabeta a României, poemă pastelată cu gingașe irizări din temele autentic românești amplificate de orchestrația tradițională care se încheie cu Imnul Regatului. Pentru această repertorială *Quintă Royală* a serii, ofer toate felicitările mele Orchestrei Filarmonicii din Sibiu care a excelat în omogenitate, sunet viguros, vibrant, amplu sau suav, siguranță, sprinteneală, expresivitate și demnitate; dirijorului Cristian Lupeș pentru că e așa cum e: nonconformist, curajos, talentat, tenace, vizionar, deținătorul unei vrăji pe care o pulverizează în egală măsură pe scenă ca și în sală, văzând mereu ceva rămas nevăzut de alții; soliștilor Sorin Petrescu și Doru Roman, ambii posesori ai unei valențe interpretative de excepție, către compozitorii serii și, bineînțeles tânărului domnișor Oliver Frankel care, prin ținuta, eleganța, puritatea și luminozitatea lui a adus trecutul în prezent și ne-a arătat viitorul.

Doina MOGA

Recital cameral – Maria Diana Petrache

Așteptat cu mult interes, recitalul susținut de pianista **Maria Diana Petrache** în 3 decembrie 2019 la Ateneul Român a impresionat publicul prin calitatea excepțională a prestației artistice și prin

valoarea repertoriului prezentat. Selectarea unor sonate reprezentative scrise de compozitori din perioada barocului, clasicismului și romantismului muzical presupune din partea interpretului un nivel de pregătire foarte înalt, o gândire muzicală matură și cercetarea aprofundată a respectivului gen muzical. Pianista a absolvit cu nota maximă cursurile de licență ale *Universității Naționale de Muzică* din București, la clasa prof. univ. dr. **Viniciu Moroianu**, precum și cursurile de master ale *Universității de Muzică, Teatrul și Media* din Hanovra, la clasa prof. **Roland Krüger**. În perioada 2015-2016 a studiat la *Universitatea de Muzică* din Nürnberg, sub

Maria Diana Petrache

îndrumarea profesorului **Wolfgang Manz**. A câștigat de asemenea două burse oferite de *International Summer Academy*, Viena, 2015, 2017, precum și două burse oferite de DAAD pentru cursuri de măiestrie la Dresda (2017) și Montepulciano (2019). **Maria Diana Petrache** desfășoară o bogată activitate concertistică în țară și în străinătate; în

prezent este doctorandă și asistentă la clasa prof. univ. dr. **Viniciu Moroianu** la *Universitatea Națională de Muzică* din București. În cadrul recitalului susținut la Ateneul Român am apreciat în egală măsură arta pianistică evoluată a interpretei, cât și creativitatea și incandescența cântului atât de bogat în culori și semnificații. Programul s-a desfășurat după un scenariu aflat în legătură cu structura pieselor, cu tonalitățile, cu imaginile muzicale și semnificațiile pe care muzica le dezvăluie; în conformitate cu această strategie, cele două sonate de **Scarlatti** au fost integrate înaintea sonatei de **Haydn** și după sonata de **Schubert**. În deschiderea recitalului am ascultat *Sonata în sol minor, K 108* de **Domenico Scarlatti**, o îngemănare inedită a virtuozității instrumentale cu profunzimea expresivă, în care pianista de dezvăluit o lume fascinantă, plină de culoare și fantezie. Am admirat pasajele scânteietoare, salturile precise cu mâini încrucișate, nuanțele subtile, precum și bucuria de a transmite publicului o paletă variată de imagini muzicale și de stări sufletești. Periplul în creația de sonate a compozitorilor celebri a continuat cu *Sonata în Fa major, Hob. XVI:9* de **Joseph Haydn**, lucrare remarcabilă prin capacitatea de concentrare a materialului sonor, prin varietatea tablourilor muzicale și sinceritatea sentimentelor evocate. Versiunea plină de vervă, de rafinament, de culoare și fantezie a excelentei pianiste stă mărturie pentru *Premiul Joseph Haydn*, pe care aceasta l-a obținut la Concursul Internațional *Anton Rubinstein*, de la Düsseldorf, Germania, în 2018.

Sonata în la minor, D 845 de **Franz Schubert** a dezvăluit alte fațete ale talentatei interprete: pianistica de anvergură, capacitatea de concentrare a expresiei, evocarea unor imagini muzicale contrastante, remarcabile prin ineditul, prin varietatea lor dinamică și agogică. Am admirat monumentalitatea primei mișcări, *Moderato*, dar și atmosfera interiorizată și subtilitatea cu care au fost redată procedeele variaționale din mișcarea a doua, *Andante poco mosso*. Prestația impetuoasă din *Scherzo* a impresionat publicul prin exuberanța, strălucirea, pregnanța ritmică și elanul sentimental al secțiunii *Allegro vivace*. În *Trio. Un poco più lento*, pianista a evocat cu subtilitate și dăruire emoționanta confesiune lirică schubertiană. *Rondo-ul final, Allegro vivace*, a încununat o interpretare plină de aplomb și frenezie, o

adevărată apoteoză închinată vieții și nobilelor idealuri umane.

Sonata în Re major, K 96 de **Domenico Scarlatti** a evocat cu măiestrie optimismul și efervescența pe care le transmite muzica originală a compozitorului italian. Am admirat lejeritatea, luminozitatea, bravura și dezinvoltura artei pianistice, dar și capacitatea excepțională a interpretei de a evoca un diapazon bogat de sentimente și imagini cuceritoare.

În încheierea recitalului, pianista **Maria Diana Petrache** a prezentat *Sonata în Do major, op. 1* de **Johannes Brahms**, capodoperă a genului muzical, care solicită din partea interpreților un nivel foarte înalt al artei pianistice, multă experiență și profunzime în gândirea muzicală; lucrarea de ample dimensiuni, amintește mesajele ultimelor sonate beethoveniene. Am admirat modul în care pianista a redat caracterul orchestral al primei mișcări, *Allegro* (cu teme contrastante, marcate de patos eroic sau de reverie romantică), precum și sinceritatea exprimării în *Andante* - mișcarea a doua, elaborată sub forma unei teme cu variațiuni (inspirată dintr-un vechi cântec german). Pianista a dezvăluit unitatea gândirii muzicale a compozitorului și în *Scherzo. Allegro molto e con fuoco. Più mosso* (mișcarea a treia), unde impulsul viguros al temei primei secțiuni contrastează cu caracterul elegiac al *Trio-ului* și poartă ecouri din *Andante*. Finalul viguros, *Allegro con fuoco*, cu caracter afirmativ al sonatei i-a prilejuit pianistei ocazia de a dezvălui întregul arsenal de mijloace instrumentale, de a evoca fastuos sonoritatea orchestrală și a realiza o elocventă probă de măiestrie interpretativă. Pe parcursul întregului recital am perceput muzicalitatea înăscută și rafinatul simț poetic al domniei sale, nivelul pianistic redutabil, grație căruia face față cu brio tuturor provocărilor de ordin tehnic și stilistic, capacitatea de a comunica direct sentimente incandescente și gânduri profunde. Cântul pianistei exaltă magnificența instrumentului; **Maria Diana Petrache** completează, cu sensibilitatea și modul personal de exprimare artistică, ceea ce este doar schițat în partitură. Evenimentul de la Ateneu constituie un veritabil triumf și o confirmare a parcursului artistic de excepție al talentatei pianiste.

Carmen MANEA

Adio, Mariss Jansons!...

La finalul anului 2019 lumea muzicală a spus adio unei personalități marcante: Mariss Jansons. Dirijorul de origine letonă stabilit în Sankt Petersburg s-a stins în data de 30 noiembrie, din pricina unor probleme cardiace.

Celebrul muzician s-a aflat la conducerea unora dintre cele mai importante instituții muzicale din lume, atât în calitate de dirijor cât și în calitate de director artistic. Printre acestea regăsim Orchestra Regală Concertgebouw Amsterdam, Orchestra simfonică din Pittsburgh, Orchestra Radiodifuziunii Bavareze, Orchestra Filarmonicii din Viena, și multe altele. De asemenea Mariss Jansons a fost invitat frecvent al marilor festivaluri internaționale, precum cel de la Salzburg, unde prezența sa era una dintre cele mai apreciate.

De altfel, dirijorul a fost invitat în repetate rânduri în cadrul Festivalului Internațional „George Enescu” alături de Orchestra Radiodifuziunii Bavareze și de Orchestra Regală Concertgebouw Amsterdam. Totuși, în ediția din septembrie 2019 a festivalului, dirijorul Cristian Măcelaru a preluat bagheta orchestrei din Amsterdam în ultimul moment, deoarece Mariss Jansons avea deja probleme de sănătate semnificative.

În 14 ianuarie 2020 dirijorul ar fi implinit 77 de ani. De-a lungul carierei, profesionalismul, muzicalitatea și dăruirea pentru arta sunetelor i-au fost recunoscute prin multiple premii (EMI, Gramophone Award ș.a.). De asemenea, diferite state au recunoscut valoarea muzicianului prin acordarea celor mai importante titluri onorifice, iar numeroasele înregistrări de înaltă calitate muzicală realizate constituie o importantă moștenire pentru generațiile următoare.

Norela-Liviana COSTEA

Cu Chopin și Dvořák

La început de octombrie, Orchestra Națională Radio ne-a oferit un concert special, alcătuit din lucrări mai puțin cunoscute. Astfel, în prima parte am putut asculta, poate pentru întâia dată în România, o lucrare a adolescentului de 17 ani Frédéric Chopin, care își făcea apariția în viața de concert a țării sale cu *Variațiuni pe tema Lă ci darem la mano* op. 2, atrăgând atenția și stârnind comentarii entuziaste. În concertul de față, piesa a fost prezentată de tânăra pianistă poloneză multipremiată Beata Bilinska. Solista e o blondă diafană cu siluetă de silfidă, care a avut o apariție grațioasă.

Ea străpânește cu depină competență arta pianistică și dezvăluie, totodată, o natură poetică liberă, inspirată, intens participativă. Interpretarea sa a evidențiat principalele trăsături ale stilului chopinian. A cântat cu acuratețe desăvârșită, cu dramatism și chiar cu accente dureroase în variațiunea minoră. Ea a demonstrat o profunzime a trăirii emoționale și o sensibilitate genuină față de frumusețea poetică a universului chopinian. Ascultând această muzică aurorală, am înțeles odată mai mult de ce Robert Schumann a avut o revelație atunci când i-a fost prezentată și a exclamat cu entuziasm, domnilor! Un geniu!". Iar poetul Heinrich Heine a scris cu același prilej: „Trebuie să-i acordăm lui Chopin geniul în accepțiunea deplină a termenului. Nu e doar virtuos, ci și poet...”

În cadrul concertului a urmat crearea sonoră a dipticului *Andante spianato* și *Marea Poloneză* op. 22. Aici interpreta și-a dat măsura înaltă a capacităților sale de seducție. Introducerea lentă a redat convingător sensul atributului *spianato*, care înseamnă un cântat plan, liniștit, fără patos, mișcarea căpătând caracterul unei nocturne. În *Marea Poloneză*, discursul s-a desfășurat cu solemnitate, mândrie și eleganță, având un etos eroic, pe alocuri crud și aspru, așa cum sugerează caracterul tonalității mi bemol major în care evoluează. Interpreta a redat cu fidelitate stilul ce balansează între strictețe și elasticitate, între rațional și emoțional. Totodată a controlat mișcarea dansului ce exprimă atât de bine firea mândră și înflăcărată a poporului polonez.

La cererea insistentă a publicului, solista a acordat ca supliment o celebră mazurcă de Chopin, îngândurată, suavă, eterată ca o aripă de înger.

Partea a doua a concertului a cuprins *Simfonia a 8-a* op. 88 de Antonin Dvořák. Compusă în anul 1889 la Visoka u Pribrame, în Boemia, această simfonie afirmă o nouă orientare față de precedentă și e cu totul diferită de

următoarea, celebra a 9-a, „Din Lumea Nouă”. Cea de a opta simfonie e voioasă, lirică și se inspiră copios din muzica populară cehă pe care artistul o îndrăgea cu patimă. Discursul sonor a apărut acum într-un crescendo spectaculos, de la un început tainic, discret, evoluând spre o afirmare energică în stil de marș, pe care orchestra l-a intonat cu entuziasm. S-a declanșat o creștere tumultuoasă cu parfum postbrahmsian și postwagnerian. Partea a doua, *Adagio*, pare a fi inspirată de un peisaj mirific, liniștit, evocând, parcă, o zi de vară tihnită, întreruptă neașteptat de o furtună. A fost cântată cu înțelegere și implicare sufletească. Partea a treia, a debutat cu un vals de o suavitate cuceritoare, cu tente de humor discret către final. În contrast cu langurosul vals al primei teme, cea de a doua, având rolul de trio, a apărut ca un dans boemian. Partea a patra a prezentat o complexă temă cu variațiuni, al cărei sfârșit a sunat precum o cascadă triumfală, fiind o muzică optimistă, viguroasă. Acestei mișcări i s-a imprimat o expresie strălucitoare, glorioasă, mobilizatoare. O astfel de creație sonoră plină de viață autentică ne-a confirmat rolul determinant al lui Antonin Dvořák în afirmarea spiritului național ceh, în continuarea operei ilustrului său predecesor, Bedrich Smetana. Înțelegem, de asemenea, de ce această muzică l-a consacrat pe Dvořák ca pe unul din primii compozitori cehi care dobândesc recunoaștere și faimă internațională, în cadrul curentului romantic de constituire a școlilor naționale în Europa.

La capătul unei călătorii atât de interesante în timp și spațiu, pe cărările muzicii, se cuvine să exprimăm gratitudinea și reverența meritate pe deplin de dirijorul concertului, Ciprian Marinescu. Format inițial ca violonist performant, produs al școlii românești și îndeosebi al marelui profesor Ștefan Gheorghiu, și-a desăvârșit măiestria la înalte școli internaționale, a câștigat o sumedenie de premii prestigioase, iar în prezent este invitat să dirijeze cele mai vestite orchestre din lume, fiind angajat al Harmonious Chamber Orchestra din Osaka. Arta sa e marcată de eficiență, integritate absolută, armonie, măiestrie stilistică. A fost o mare bucurie reîntâlnirea în concert cu acest artist aflat acum pe culmea roditoare a maturității glorioase.

Lavinia COMAN

Dezechilibre

Ieși de la concert și, în liniștea ta interioară, cauți senzația finală. A fost înălțător? A fost frumos? Ți-a îndestulat el pofta ta de armonie? Hrănit-ți-a el nevoia ta de afecțiune? Sau cea de rațiune? A fost el măcar satisfăcător? Apoi cauți un cuvânt prin care, descriindu-l, să ți-l arhivezi în suflet și, eventual, să-l mai scoți de acolo atunci când vrei să-i re trăiești senzația.

Concertul Corului academic și al Orchestrei de cameră Radio din seara de 13 nov. m-a debusolat prin contrastele sale și nu am știut să-l descriu imediat. Afișul era promițător: arii de Mozart pentru soprană și tenor, uverturile de la Nunta lui Figaro și *Così fan tutte* de același, iar în partea a doua, o lucrare religioasă rară de Gioacchino Rossini, necântată încă în România: *Messa di Gloria*. Trei soliști români cunoscuți și îndrăgiți: mezzosoprana Antonela Bărnat, tenorul Stefan von Korch și basul Cătălin Țoropoc și doi cântăreți „europeni” (adică artiști care au contracte dese în afara țării lor): soprana italiancă Elena Monti și tenorul spaniol Juan de Dios Mateos, maestrul de ceremonii fiind dirijorul libanez Toufik Maatouk.

Uverturile la *Nunta lui Figaro* (KV 492) și *Così fan tutte* (KV 588) au fost interpretate fără chef, oarecum fad și cam pătrășos. Dialogurile spumoase între partidele de corzi și cele de suflători, arpeggiile amuzante și intervențiile solo

instrumentale, adică detaliile geniale care ar trebui să inducă atmosfera de comedie, de joacă au fost monotone și amestecate între ele rezultând o „mămăliguță” pasabilă dar neatractivă. Iar asta nu din cauza orchestrei ci a dirijorului, care se vede treaba că are în repertoriul său de gesturi doar o singură mișcare de brațe, în două variante: binar și ternar. Ea e produsă de o mână stângă rigidă, reflectată permanent din cot în unghi de 90 de grade și de o mână dreaptă la fel ca stânga, dar cu o palmă care se desfăcea din când în când indicând creșterea volumului sonor. Dacă dorea ca volumul să scadă, maestrul Maatouk apela la registrul de picior, cu o mică genuflexiune. Cum să vii în fața Orchestrei de cameră Radio doar cu atâta?

Aria de concert „Vado, ma dove” (KV 593) și aria „Come scoglio”, din *Così fan tutte* (KV 588) ne-au prezentat o soprană (Elena Monti) cu un timbru interesant, cald și cărnos, cu un vibrato cam larg dar cu o siguranță clară în registrul acut. Un pic temătoare din cauza acusticii pesemne, gestică ei a fost rigidă și reținută dar pe ansamblu Elena Monti a fost agreabilă, fără să strălucească însă. A pășit apoi tenorul spaniol care a cântat faimoasa arie din Don Giovanni, „Dalla sua pace” (KV 527). Nu era de el, deși Juan de Dios Mateos are toate notele acolo, toate respirațiile bine gândite și toate frazările la locul lor însă, foarte curios, nu are temperament deloc! Toată aria a fost ca un examen de anul II la canto,

Toufic Maatouk

urmărit de zece profesori severi. Nicio trăire, niciun cearcăn, niciun afect, doar un bărbat înalt care emite niște sunete înalte. Nicio relevanță și nicio impresie, deci. Cu toate astea, Juan are o voce interesantă, ca să o spun eufemistic. Cum ar fi zis Maestrul Emanuel Elenescu, e acordat cu o cvartă mai sus decât un tenor obișnuit. Mi-am zis, lasă că o drege el la misă....

Și misa începu. E vorba de un opus scris pe când Rossini avea 28 de ani și era în plină activitate creatoare. E minunat să asculți o lucrare nouă de Rossini! Am descoperit în ea momente asemănătoare cu operele sale „seria” dar și din cele bufe. Ariile, duetele și ansamblurile ne-au încântat prin ambianța lor plină de grație, zâmbitoare și jucăușă, atât de caracteristică marelui romantic. Cu mijloacele sale atât de recognoscibile, el construiește o rugăciune mai puțin sobră dar foarte sinceră și, într-un fel mult mai inocentă, mai luminoasă decât misele îndeobște cunoscute ale celorlalți compozitori din aceeași perioadă.

Celor doi soliști invitați le-au revenit părțile cele mai dificile. Mă refer aici la ariile pentru soprană „Laudamus te”, apoi părțile pentru tenor „Gratias agimus tibi” și mai ales „Qui sedes”, arii de mare întindere vocală și foarte dificile. Elena Monti a cântat la fel de crispată din corp însă cu aplomb și

destul de frumos, nuanțând elegant frazele și realizând scurte momente emoționante. Tenorul de Dios Mateos în schimb, pe cât de agreabil era ca prezență, pe atât de inefectiv era ca interpret. Tehnica sa se bazează pe un *falsetto* evident, întărit și consolidat cu care nu are emoții, dar nici nu impresionează. Apoi lipsa sa totală de implicare, de temperament, de îndrăzneală cerută unui tenor rossinian a cam debusolat asistența. Sigur, e greu să găsești glasuri masculine înalte, calibrate pe acest gen însă pot pune pariu că cel de-al doilea tenor din distribuție, Stefan von Korch (opera maghiară Cluj) ar fi putut avea o prestație mai convingătoare. Spun asta pentru că în duetul tenorilor din secțiunea „Christe eleison”, românul... Stefan von Korch, deși vocea a doua, s-a ridicat cu mult față de colegul său printr-o voce luminoasă, mai puternică, mai frumoasă și pozată „cinstit”.

Basul Cătălin Țoropoc a fost sigur pe el în aria „Quoniam tu solus sanctus”, arătându-ne o voce pătrunzătoare și puternică, bine condusă prin ambitusul întins și prin agilități înșelătoare.

Antonela Bărnat ne-a delectat ca de fiecare dată cu vocea sa de calitate catifelei, cu timbrul asemănător cornului englez, cald, gras, îmbietor, condus cu o tehnică fără cusur. Partea sa solo din secțiunea „Domine Deus” a fost probabil cel mai mișcător moment solistic al serii.

Orchestra ar fi putut mai mult, sunt sigur, dacă ar fi avut în fața sa un dirijor mai creativ, mai expresiv. Asta în ciuda eforturilor admirabilului concert-maestru Daniel Manasi, cel care încerca din greu să impulsioneze prin corp și prin trăsătura de arcuș o orchestră omogenă în *sound* dar amorțită de aceleași gesturi drepte, venite de la pupitrul cel înalt.... Totuși, se cuvine să notez solourile de corn englez și clarinet, foarte bine interpretate și în stil.

Dar vedeta serii a fost Corul academic. Se simte la acest ansamblu un aer nou, o întinerire nu doar a componenței sale ci a felului în care abordează muzica. Echilibrele dintre partide sunt atent cântărite, dicția e mult îmbunătățită și capacitatea de mobilizare pentru concert mult mai mare ca în trecut. Cred că munca ultimilor trei maeștrii de cor, tenacitatea și rigurozitatea regretatului Aurel Grigoraș, sensibilitatea și angajamentul lui Dan Mihai Goia și, în ultima perioadă talentul și puterea de sinteză muzicală a tânărului maestru Ciprian Țuțu își produce efectele acum, când acest minunat ansamblu are o perioadă artistică de grație. Toate astea s-au remarcat în momentele cu cor dar mai ales în fuga finală „Cum Santo Spiritu” (apropo, „împrumutată” de Rossini de la Pietro Raimondi!), acolo unde corul a răspuns cu perfectă intonație și cu suplețe tempo-ului alert dat de dirijor.

Pentru spectatori, ambianța sălii de concerte Radio e una specială. Scena vastă, aerisită, lumina bună, scaunele confortabile și acustica îți permit să stai concentrat la muzică. Soliștii pe de altă parte, se simt altfel când se prezintă în fața publicului decât se simt cei ce cântă pe scena Ateneului, să zicem. Mărimea impunătoare și rezonanța surprinzătoare a spațiului îți pot ușor afecta tehnica de emisie. Cântăreții români știu asta și, câștigând experiență, se adaptează imediat. Invitații însă au mereu probleme, pentru că în repetiție sala Radio, goală fiind, sună viu și ușor de controlat iar în concert, acustica pare o redută greu de cucerit și ei încep a se lupta cu ea. Aș vrea să cred că acesta e motivul pentru care cei doi soliști invitați au avut prestații mult sub artiștii români.

În final, mulțumesc echipei manageriale a formațiilor muzica le Radio pentru noul minunat Rossini dar mă aștept de la ea să își repare rapid sita prin care cerne valoarea soliștilor invitați.

Vrem calitate unitară, e dreptul nostru!

Răzvan GEORGESCU

Jazz Meets Classic

... un concept atractiv care a adus în Studioul "Mihail Jora" al Radiodifuziunii Române cel puțin două categorii de public! Libertatea specifică facturii improvizatorice a jazzului, unul din principalele motive pentru care acest gen a fost atât de gustat încă de la apariția sa, este, cumva, tangentă la demersul improvizatoric propriu muzicii noi ce abrogă principiile așa-zis "clasice", pentru a instaura "democrația" sunetelor. Valențele particularizate ale parametrului ritmic cu întregul său cortegiu de accente constituie osatura fenomenului jazzistic și, totodată, suportul structurilor sale evolutive.

Protagoniști ai non-conformistului program orchestral din seara de 15 noiembrie, dedicat rememorării compozitorilor români Richard Oschanitzky și Nicolae Coman, cunoscutul saxofonist Nicolas Simion (care a mănuit, cu lejeritate, și clarinetul bas, dar și flautul), pianistul grec Antonis Annissegos și bateristul Iulian Nicolau au fuzionat,

sub conducerea dirijorului Peter Christian Feigel, la confluența dintre cele două genuri - jazz și clasic, interpretând *Hommage à Richard Oschanitzky* (autor: Nicolas Simion), *Concert pentru pian și orchestră* (conceput de Nicolae Coman) și *Antifonii* de Richard Oschanitzky, acestora adăugându-li-se inserarea, în repertoriul orchestrei, a lucrării *Românologie* - un segment din muzica otomană a lui Dimitrie Cantemir, orchestrat de către Dan Dediu la intersecția dintre sugestivitatea luxurianței orientale, tipologia particulară a ritmicii jazzistice și vastul arsenal al gestualității postmoderne.

Impulsionată de fermitatea sdirijorului german, Orchestra Națională Radio s-a implicat deschis în construcția unui discurs sonor fluid, punând în valoare semnificațiile dublei apartenențe a fiecăreia din cele patru partituri deja menționate la perimetrul stilistic al muzicii de jazz, dar și la scriitura contemporană "clasică". Evoluția puternic individualizată a lui Nicolas Simion a impresionat prin virtuozitatea fără cusur, prin inspirata alternanță a culorilor timbrale, prin căldura rostirii instrumentale cu care a dat viață propriei partituri, extrem de personalizate ca realizare componistică situată la granița dintre stiluri.

În partea a doua a programului, secondat îndeaproape de către experimentatul pianist de jazz și muzică *live electronics* Antonis Annissegos (cărui i-am apreciat echilibrul, atent cizelat, al versiunii solistice proprii Concertului lui Nicolae Coman) dar și de talentatul baterist Iulian Nicolau, același Nicolas Simion și-a conturat migălos traseul interpretativ din *Antifoniile* lui Richard Oschanitzky; reliefând - sub bagheta precis direcționată a lui Peter Christian Feigel - dinamismul improvizatoric și fluctuațiile tensionale ale acestei lucrări ample, reală piatră de încercare pentru orice dirijor ce ghidează un ansamblu orchestral de

formație clasică "tentat" să dialogheze cu disponibilitatea creativă virtual nelimitată a unei formații de jazz, saxofonistul român a plusat expresiv, susținând energetic centrul de greutate al întregii performanțe artistice.

A fost o seară a conexiunilor inedite dintre jazz și clasicitate în creația românească marcată printr-un concert care ne-a acaparat îndubitabil interesul, sondându-ne, totodată, apetența pentru universul sintezelor experimentale, un eveniment cultural și totodată o invitație la relaxare care a surprins, mai mult decât benefic, agitata atmosferă bucureșteană!

Loredana BALTAZAR

A vibra

"Să vibrezi tu însuși și să-i faci și pe ceilalți să vibreze" spunea George Enescu. Acest îndemn era afișat la intrarea în liceul bucureștean de muzică ce-i poartă numele și mi-a venit brusc în minte urmărind concertul dedicat zilei României de către Orchestra Națională Radio.

Pentru un dirijor, a vibra și a rezona cu muzica nu sunt lucruri ușoare. Ai nevoie de multe calități profesionale și umane să reușești. Apoi trebuie să preiei personal responsabilitatea de a sta curajos în centrul tumultului, de a cataliza în jurul tău muzicienii, de a te dăruia, de a te arăta așa cum ești pentru a comunica liber și fără obstacole muzica pe care o ai de povestit. Sinceritate și pasiune, astea vor cei ce te urmăresc, deopotrivă spectatori și artiști. Din ele vine forța creatoare și prin ele te relevi pentru a-i aduna pe toți într-o muzică.

Nicolae Moldoveanu vibrează cu fiecare notă. În chip fericit, tehnica sa îmbină precizia cu expresivitatea astfel încât orice instrumentist înțelege ce are de făcut și consimte să-l însoțească și să vibreze alături de el. Această simbioză produce senzația artistică la care orice meloman pretențios dorește să ajungă.

Concertul amintit a adunat o sală plină datorită unui program foarte ofertant dar și pentru ca publicul să-l întâlnească pe tânărul pianist sighetean de 22 de ani, Cadmiel Boțac, laureat al multor premii importante. Cadmiel a intrat pe scenă sigur pe el, fără emfază, fără trac, trădând o pace interioară ce nu l-a părăsit niciun moment (22 de ani!). Instalându-se la pian, el a uimit prin tehnica sa neașteptată de sigură, de vioaie și de consolidată (22 de ani!). Tușul său minunat pare arma cea mai de temut în a domoli fără nicio îngrijorare dificilele pasaje ale celebrului concert în la minor de Edvard Grieg (opus 16). A știut de asemenea să dozeze sonoritățile, să urmărească foarte expresiv ideile muzicale și să transmită ambianța nordică și romantică a acestei superbe lucrări. Momentele de cadență au fost realmente spectaculoase. După aplauzele sincere și admirative ale publicului, primite cu modestie de tânărul pianist, a urmat ca bis celebra "Fantaisie impromptu", opus 66 de Frédéric Chopin. Cu toată viteza amețitoare pe care și-a ales-o, Cadmiel Boțac a reușit să inducă acestei piese un aer nou și tineresc, un suflu luminos, entuziast. Sunt sigur că, odată ce activitatea sa concertistică și experiența sa de viață se vor acumula, Cadmiel Boțac va deveni un nume greu în lumea elitistă a pianistilor concertiști.

Orchestra Radio a celebrat Ziua națională prin

interpretarea *Dansurilor românești din Transilvania opus 4* de Constantin Silvestri. Lucrarea din tinerețea marelui muzician român place prin simplitatea ei naivă și inocentă. Nicolae Moldoveanu a simțit asta și s-a ferit de orice stridențe "creative". A ales tempii adecvați și a sugerat prin gest orchestrei să simtă filonul folcloric ardelenesc iar publicul a savurat din plin aerul istoric și emoțional pe care aceste miniaturi le degajă.

A urmat piesa de rezistență a serii, *Simfonia în re minor opus 48* de Cesar Franck, alegere chibzuită și binevenită, și ea celebrând inteligent afiliația noastră francofonă a epocii, continuată până în zilele noastre. Să nu uităm (nu avem dreptul!) că exact în anul compunerii ei, 1888, în București era inaugurat Ateneul Român și se construia Palatul Băncii Naționale, creații ale arhitectului francez Albert Galleron, iar în 1918 armata română a dobândit triumful de arme prin sprijinul militar al generalului Henri Berthelot, ulterior membru de onoare al Academiei Române.

Cadmiel Boțac

Unica simfonie a lui Cesar Franck e o lucrare scrisă la deplina maturitate a compozitorului, cântată cam rar pe la noi însă de o frumusețe robustă, gravă și apoi extatică. În ampla sa sonoritate se disting multe planuri muzicale. Tema enunțată la început trece prin transformări armonice și devine tot mai bogată, ajungând, prin combinarea clarinetului cu cornul să imite sonoritatea orgii bisericii Sainte Clotilde din Paris, la care compozitorul a fost organist titular mulți ani. Partea a doua e un dans ternar, un menuet cu aer parizian, înnobilit de intervențiile solo ale cornului englez (total neobișnuit în Franța acelei epoci) și arpeggiato de harpă, care împreună creează o melodie rustică, quasi-medievală. Partea a treia luminează tot, ambianta devine sărbătorească, melodia ce răsună prinde forme coregrafice în mișcările avântate ale instrumentiștilor. Coda sugerează triumful frumuseții și al bucuriei, aducând melodia primei părți într-o formă ușor modificată spre torentul unui fortissimo eliberator.

Desigur, ca din această simfonie să iasă toată „zeama”, trebuie ca cel ce o tălmăcește să treacă prin vasta cultură franceză, atât de specială. Nicolae Moldoveanu este un artist european, dirijor și organist în egală măsură măiestru, dar și un *causeur* faimos. Trăitor în Elveția de mulți ani, el are acces și înțelege la nivelul cel mai intim toate intersecțiile culturilor, religiilor și convențiilor lumii apusene. El a fost de asemenea unul dintre studenții preferați ai lui Sergiu Celibidache, de la care a învățat că mai presus de orice trebuie să prețuiască valoarea spirituală a fiecărei partituri. Așadar, având de partea sa această istorie, Nicolae Moldoveanu a găsit în Orchestra Națională Radio un colectiv gata să îl urmeze și să îi răspundă cu bucurie baghetei. A rezultat o sonoritate omogenă, voluptoasă și grea, cărnoasă a coardelor, o timbralitate atent cântărită a suflătorilor de lemn și o mare

grijă a atacurilor alamei iar Sala Radio a fost gazda perfectă a acestei monumentale creații. Menționez cu plăcere interpretarea soloului de corn englez din partea a doua, foarte vie și exactă dar și evoluția harpei, clară și curajoasă. A fost o seară intensă, o bucurie reală, servind de minune scopului sărbătorec și încântând un întreg auditoriu.

Concluzia? Putem să facem concerte minunate! Asta dacă avem artiști pasionați, orchestre fără oameni blazați și public demn de ambițiile noastre europene.

Răzvan GEORGESCU

Eleganță în orchestră

Râvnit de tinerii dirijori aflați de început de carieră, marele premiu al Competiției „Malko Hero” este un deschizător de drumuri și totodată de oportunități interesante pentru cel ce îl câștigă. În anul 2018, Ryan Bancroft (la vremea aceea în vârstă de 29 de ani) devenea laureat al prestigioasei competiții din Danemarca, primind numeroase aprecieri din partea juriului pentru modul său de a dirija, fără baghetă, fluiditatea naturală a gestului său, atenția la detalii și frumusețea gândirii muzicale.

În pragul împlinirii contractului care-l va aduce la pupitrul Orchestrei BBC din Țara Galilor în sezonul 2020-2021 și a multor alte proiecte în derulare, Ryan Bancroft a răspuns afirmativ invitației de la București, concertând în seara de 6 decembrie pe scena Sălii Radio.

Stilul său dirijoral nu poate fi trecut cu vederea, iar influențele care îl cuprind fac din acesta un melanj interesant și chiar unic. Pasiunea lui Ryan Bancroft pentru dansul Ghanaian a fuzionat în toți acești ani în care dirijatul ocupa locul principal, dând la iveală un stil proaspăt și foarte apreciat. Vorbind despre acest fapt într-un interviu, Ryan Bancroft spunea: „Cred că asta m-a învățat o mare lecție despre dirijat, pentru că m-a făcut să mă gândesc la modul în care gestul poate fi îmbogățit cu expresivitate și totodată la

Ryan Bancroft

sunetul care rezultă din acesta. Dacă nu aș fi avut această experiență, stilul meu muzical ar fi fost, probabil, complet diferit astăzi” (Hewett, 2019).

Programul ales pentru a crea un cadru de poveste în nuanțe marine a inclus lucrări simfonice de largă recunoaștere (*Preludiul la după-amiaza unui faun*, *Nocturnele* de C. Debussy), dar și un opus mai puțin cunoscut (poemul simfonic *Zâna Mării* de Alexander Zemlinsky).

Se spune că un interpret trebuie să lase muzica să curgă prin el pentru a o putea reprezenta cât mai veridic ceea ce creatorul partituri a dorit să exprime. Acest fapt pare a rezona îndeaproape cu firea lui Ryan Bancroft, a cărui ființă părea a fuziona complet cu muzica pe care o interpreta.

Integrarea sa în acest peisaj s-a produs organic, mișcările sale părând a se mula pe specificul impresionist al muzicii și chiar a-l contura într-un cadru fizic. Fără a face uz de baghetă, mișcările sale moi și diafane din poignet creau un joc interesant pentru muzica ce curgea fluent. Îmbinând indicațiile de frazare cu tactul continuu și cu marcarea absolut a fiecărei intrări – ceea ce în tempo-urile rapide devenea un spectacol obositor din punct de vedere vizual – Ryan Bancroft a încercat să redea în timpul desfășurării muzicale toate indicațiile de care orchestra ar avea nevoie, dincolo de pregătirea din repetiții.

Jocurile de agogică și controlul bun asupra orchestrei din punct de vedere dinamic s-au văzut de-a lungul primelor două lucrări, Ryan Bancroft reușind să imprime atmosfera impresionistă prin tempo-uri leneșe, tânguitoare în preludiu sau prin frumoase gradații dinamice în *Nocturne*. Plăcut surprinzător, momentul trompetelor în surdină din cea de-a doua nocturnă, *Sărbători*, a fost realizat cu mare dibăcie, dând dovadă de control foarte bun asupra sunetului, omogenizării orchestrei și în special asupra nuanțelor mici.

Cu toate acestea ceva se pierdea, spectacolul vizual micșora din frumusețea armonică, sonoră, de tip impresionist a lucrărilor debussiste.

În schimb, partea finală a concertului a fost o adevărată revelație a serii. Lucrarea cu un puternic potențial sugestiv a adus la lumină interesante combinații sonore pe care Al. Zemlinski le-a creat prin suprapunerea de linii melodice distincte, dar și ritmice – printr-o scriitură sincopată, care poate pune la încercare capacitatea de sincronizare a orchestrei. Întrerupte prin scurte pauze, cele trei părți ale lucrării construiesc ideea de tablouri muzicale cu caracter foarte divers, influențat de curgerea naturală a textului de inspirație – "Povestea micii sirene" de Hans Christian Andersen. Presărate cu climaxuri dinamice, momentele de avânt au scos la iveală o caracteristică pe care stilul lui Ryan Bancroft o exprimă într-un mod vădit. Închiderile sale dramatice, urmate de opriri bruște pentru câteva secunde dezamorsează tensiunea acumulată anterior și totodată produc o ruptură ce poate părea uneori nu foarte necesară în interpretare.

Revin în finalul acestei cronici la stilul dirijorului Ryan Bancroft și mai ales la declarația sa dintr-unul dintre cele mai recente interviuri acordate, pentru BBC: „Fiecare individ din orchestră are un imens potențial artistic. Toți au o opinie și toți au ceva de oferit”. Interesantul crez artistic, stilul său unic, atenția acordată partiturii și dragostea față de orchestră sunt date ale unui rețete de succes din care publicul bucureștean a îmbucat în acest început de iarnă și căreia mă declar încântată că am fost supusă.

Lorena IONIȚĂ

O simfonie londoneză

Seara de 13 decembrie 2019 desfășurată la Sala Radio *Mihail Jora* a propus un program care, la o primă vedere, ar părea cumva eclectic, cu trei lucrări scrise în perioade diferite, al căror stil este caracterizat printr-o mare diversitate. Selecția a cuprins opusuri dintre cele mai reprezentative și de succes ale epocii în care au fost scrise, astfel încât publicul numeros a beneficiat de o seara excelentă, atât prin muzica audiată cât și prin prezența violonistului Alexandru Tomescu și a dirijorului Rumon Gamba (n.1972), ultimul fiind un

binecunoscut promotor al muzicii engleze care a înregistrat la Chandos *British Tone Poems* (Frederic Austin, William Alwyn, Sir Granville Bantock, Ivor Gurney Henry Balfour Gardiner sau Ralph Vaughan Williams) și 2 volume cu *Ouvertures From the British Isles*. Programul s-a deschis cu spectaculoasa *Noapte pe muntele pleșuv* aparținând lui Modest Musorgski, care a fost de fapt re-gândită și elaborată de Rimsky-Korsakov luând în considerare multiplele versiuni la care a lucrat Musorgski. Rimsky-Korsakov a folosit materialul pe care Musorgski l-a pregătit-o pentru un *Intermezzo* din opera sa, *Târgul din Sorocinsk*, pentru o așa numită "fantezie pentru orchestră" (1886). Ideile muzicale ale acestui tablou sonor, presărat/e de "apariții" fantastice, malefice, care se fac simțite în tradițiile populare din ajunul Sânzienelor, atât de vii și sugestive, au fost foarte bine puse în evidență de către dirijor. Lucrarea a debutat într-un tempo furtunos care a fost permanent susținut, muzica fiind colorată printr-o dinamică și nuanțe fin dozate. Orchestra s-a sincronizat perfect, iar solo-urile de la compartimentul de suflători au fost deosebit de expresive. A urmat *Concertul pentru vioară și orchestră* scris de compozitorul Dumitru Capoianu în anul 1957, un an fertil pentru creația concertantă românească pentru vioară și orchestră. Dacă autorul ar fi trăit ar fi împlinit în ultimul trimestru al anului vârsta de 90 de ani...Deși în epocă s-au scris destule lucrări de gen, acesta a

rămas cumva în repertoriul contemporan – din păcate lucrările românești figurează destul de puțin pe afișele filarmonicilor – pentru că are un farmec aparte. Dumitru Capoianu a creat foarte multă muzică pentru film, meritele pe această "felie" fiindu-i recunoscute la Moscova și la binecunoscutul festival de la Cannes, *Palme d'Or* pentru "Omulețul" lui Gopo. Retrospectiv, ascultând acest concert în interpretarea lui Alexandru Tomescu, înțelegem că avem de a face cu o muzică de mare efect, atractivă din punct de vedere violonistic, care îmbină echilibrat factura lirică și virtuozitatea. Alexandru Tomescu se află la deplina maturitate, la momentul în care acumulările sale în materie de repertoriu sunt cât se poate de bogate, fertile, mai ales că niciodată nu și-a refuzat experiența muzicii moderne și contemporane, dimpotrivă...De la misterul care învăluie sinuozitățile temei principale până la spectaculozitatea efectelor din cadența solistică, toate au fost elaborate cu acuratețe, cu o profundă înțelegere față de această lucrare pe care a redat-o, a readus-o în actualitate într-o versiune ideală. Orchestra, constituită într-un aparat de mari dimensiuni, a fost un partener egal, cu o participare substanțială în susținerea semnificativelor suprafețe atribuite, fiindcă ne aflăm în anul 1957, la noi, în plină "eliberare" în ce ea ce însemnă folosirea tehnicilor expresioniste. Cu toate că există ideea de a epuiza totalul cromatic, Dumitru Capoianu preferă

„Clasicul” concert de Crăciun într-o nouă abordare propusă de Corul Academic Radio și dirijorul Ciprian Țuțu

Un eveniment important și nelipsit din viața muzicală bucureșteană aflată în perioada sărbătorilor de iarnă îl reprezintă concertul de colinde și cântece de Crăciun susținut anual de Corul Academic Radio. Cu adevărat deosebit a fost cel pe care ansamblul, împreună cu dirijorul său, Ciprian Țuțu, l-au conceput și oferit publicului numeros în seara de 17 decembrie 2019, în binecunoscuta sală de concerte a Radiodifuziunii Române, studioul Mihail Jora.

Recunosc că eram curioasă și așteptam cu oarecare nerăbdare să văd ce au pregătit pentru acest an membrii corului și dirijorul lor și, răsfoind programul de concert, am remarcat cu entuziasm repertoriul alcătuit în mare parte din lucrări mai puțin sau chiar deloc abordate de majoritatea formațiilor corale din țară. Este o inițiativă demnă de laudat și mă bucur foarte mult că Ciprian Țuțu reușește să facă cunoscute sau să readucă în atenția auditoriului și altfel de piese decât cele prezentate de obicei în această parte a anului.

Concertul a debutat cu un aranjament pentru cor mixt și harpă a celebrei lucrări *A ceremony of carols op. 28* de Benjamin Britten, semnată de Julius Harrison. Poate că alegerea unui ciclu de 9 cântece (13 în total) pentru a deschide un concert nu pare a fi cea mai inspirată din pricina duratei mari, mie însă mi s-a părut un mod inedit de a ne introduce în atmosfera de sărbătoare. Am apreciat interpretarea corului care, cu mare lejeritate a trecut de la o piesă la alta, schimbându-și de fiecare dată starea sugerată de cântece, iar acest lucru s-a datorat și soliștilor vocali, sopranelor Alina Bosovici, Georgiana Simonov și tenorului Nicolae Simonov care, împreună cu harpista Maria Bildea (precisă din punct de vedere tehnic dar și foarte

muzicală), s-au integrat perfect în stilul lucrării.

Au urmat alte trei creații din repertoriul universal: *For unto us a child is born* din Oratoriul *Messiah* de Georg Friedrich Händel, cu un acompaniament de pian oferit de Carmen Săndulescu, apoi dramaticul cântec de Crăciun *Drum de iarnă* de Visarion Șebalin și o lucrare mai puțin familiară, aparținând lui Francis Poulenc, *Patru motete pentru perioada Crăciunului*. Corul a demonstrat o dată în plus că este capabil să se adapteze cu ușurință unor lucrări scrise la distanță de sute de ani, dispunând de o abilitate remarcabilă de a interpreta lungi pasaje de virtuozitate vocală păstrând totodată suplețea glasurilor - cum este cazul primei piese, sau partituri încărcate de stări emoționale puternice - ca cea a lui Șebalin, sau chiar lucrări în care se merge pe o singură stare uniformă, poate ușor monotonă - cum este cazul motetelor lui Poulenc.

În continuarea programului, dirijorul Ciprian Țuțu s-a îndreptat exclusiv către repertoriul românesc de colinde și cântece de Crăciun, primul prezentat fiind *Ritual de statornicie* pentru cor mixt, pian și percuție de Felicia Donceanu, o lucrare complexă și dinamică în care elementul folcloric și ritmurile percutante devin personajele-cheie. Deși ridică unele probleme de dificultate în interpretare, atât membrii corului cât și dirijorul au stăpânit foarte bine piesa, redând-o cu plăcere și siguranță. Partea instrumentală a fost, de asemenea, asigurată cu precizie de pianista Carmen

pentru acest concert să facă apel la politonalitate și la construcția unui puzzle foarte interesant alcătuit din toate elementele tematice. Publicul a recepționat cu un deosebit entuziasm această lucrare pentru vioară în viziunea celor doi artiști, Alexandru Tomescu și Rumon Gamba. Bisul oferit a fost celebrul *Largo* din *Sonata în Do pentru vioară* solo de J.S. Bach. Partea a doua a prezentat o lucrare simfonică publicată în 1920 aparținând compozitorului englez Ralph Vaughan Williams, *Simfonia a II-a* (1911-1913), o simfonie "londoneză". Un anumit segment al publicului românesc cunoaște personalitatea acestui creator englez prin intermediul difuzării la Radio, în epocă, a *Simfoniei nr.7, "Antarctic Symphony"*, terminată în 1952, supranumită astfel datorită încorporării masive a materialului din coloana sonoră a filmului *Scott of the Antarctica* (1947), și, mai nou, prin *The Lark Ascending*, pe care a interpretat-o violonista Hilary Hahn la unul dintre Festivalurile Enescu. Oricum, exegeții afirmă că fiecare simfonie scrisă de R.V. Williams are cu totul alte particularități. Revenind, cea cu nr.2 a suferit mai multe modificări, ajungând la o dimensiune acceptabilă, coerentă, care se desfășoară în cele 4 mișcări clasice. Titlul ar sugera un "program", dar acesta se referă mai mult la sentimentul pe

care îl declanșează peisajul cotidian al capitalei Imperiului Britanic, cu predilecție al Westminster Quarters, coșurile specifice clădirilor din această zonă, Big Ben, pe urmă Hampstead Heath, Bank Holiday, Bloomsbury Square ș.a. Nu prea știm care era pulsul orașului la acea vreme, așa că am apreciat arta cu care R.V. Williams a lucrat asupra maselor sonore, într-o scriitură foarte clară, cu suprafețe delicate, visătoare uneori, care apropie opusul mai mult de muzica pură. Dirijorul, fin cunoscător, bineînțeles, al fenomenului muzical englez în intimitatea lui, a realizat o interpretare foarte convingătoare, lucrând asupra dozării contrastelor, cu puncte culminante uneori dramatice, "gotice" (care fac probabil aluzie la superbe catedrale din perimetrul londonez), cu toate că stilul este în general mai apropiat de cel romantic-impresionist. S-a pus accentul pe deosebita expresivitate a orchestrației care folosește de multe ori timbrurile delicate ale harpei și celestei, pe solo-urile intonate de violină sau de violoncel, generând stări de liniște și de plăcerea admirării peisajului. Totul se termină într-un fel de apus, rămânând doar un solo de vioară, care intonează tema generatoare ca un *farewell*. Bisul, *Intermezzo* din opera *Cavalleria Rusticana* de Pietro Mascagni, un alt *farewell*, a fost dedicat memoriei lui Dan Teodorescu, membru al ONR care a părăsit prea devreme orchestra îndreptându-se spre Câmpiile Elisee.

Corina BURA

Săndulescu și de câțiva membri ai corului: Erica Dămoc la violoncel, Liviu Ofițeru, Bogdan Popa și Ștefan Voicu la percuție.

S-au ascultat apoi prelucrări ale unor colinde tradiționale semnate de nume emblematice ale muzicii corale românești: Sigismund Toduță cu *Pe cerul cu flori frumoase* și Adrian Pop cu *Sloboză-ne gazdă-n casă*. Mai departe a urmat o serie de lucrări ce figurează cu mai mare frecvență în programele de concert ale ansamblurilor de profil: *Diptic de colinde: Întreabă, întreabă; Junelui bunu'* de Constantin Arvinte, *Ici în ceastor curți* de Vinicius Grefiens și *Diptic de colinde: Sus la răsărit; S-a născut Domnu' Sfântu'* de Costică Andrei.

Sonoritățile deosebite, pe care Corul Radio condus de Ciprian Țuțu le-a oferit publicului, au fost încununate de superba expunere a vechii melodii *Steaua sus răsare* în aranjamentul compozitorului Dan Buciu (pentru cor mixt și orgă, în interpretarea expresivă a Simonei Săndulescu), bazată pe o acumulare progresivă de tensiune și dinamică ce revine spre final, la fel de natural, la starea inițială.

Pentru finalul concertului muzicienii au pregătit o capodoperă a genului, o lucrare din creația lui Alexandru Pașcanu sub titulatura căreia a stat întregul concert al Corului Academic Radio. Este vorba despre *Festum hibernum*, un mozaic de citate populare înveșmântate în haina armonică specifică autorului, ce înglobează atât aparatul coral cât și vocile soliste - asigurate acum, într-un mod delicat dar totodată concis, de sopranele Dana Caraman, Monica Olteanu și de tenorul Cristian Paraschiv-, precum și instrumente de percuție. Elementul principal care conferă originalitate și un plus de expresivitate piesei este renunțarea la textul poetic și substituirea lui cu silabe onomatopeice. În orice caz, interpretarea ansamblului a fost una de excepție, o interpretare care a reușit să valorifice foarte frumos muzica lui Alexandru Pașcanu.

Cu siguranță că un astfel de repertoriu, pentru un concert cu tematică de Crăciun, constituie o alegere extrem de inspirată și curajoasă. Și spun asta pentru că lucrările prezentate de Corul Academic Radio și de dirijorul Ciprian Țuțu impun un înalt nivel profesional și de experiențe muzicale - trăsături definitorii pentru activitatea intensă a formației - pe care le mențin la un standard ridicat.

Sincere felicitări corului și dirijorului Ciprian Țuțu - un muzician de mare calitate, cu viziune, determinat și dedicat artei corale -, pentru prestația remarcabilă din seara de 17 decembrie 2019 și salut preocuparea lor neîntreruptă pentru a realiza pe de-o parte o îmbunătățire constantă a sonorității ansamblului, iar pe de altă parte pentru introducerea unei politici corale foarte îndrăznețe în cadrul căreia promovarea muzicii corale românești și universale actuale cu adevărat valoroase devine principalul obiectiv.

Melania TURCU

...Și altfel de colinde

În seara de 17 decembrie Sala Radio a fost umplută de armoniile sublime ale colindelor interpretate de Corul Academic dirijat de maestrul Ciprian Țuțu. Aceștia ne-au introdus în atmosfera sărbătorilor de iarnă prin melodiile cantabile și solemne, impresionând atât prin acuratețea din cântul lor, cât și prin implicarea emoțională pe care o transmiteau.

Prima piesă pe care au abordat-o a fost *A Ceremony of Carols (O ceremonie cu colinde)* de Benjamin Britten (aranjament pentru cor mixt de Julius Harrison). Lucrarea conține 11 părți și este scrisă pentru cor, voci soliste și harpă.

Încă din debut se conturează o melodie duioasă și plină de culoare interpretată de soprane. Am apreciat intrarea altistelor, foarte subtilă, astfel încât să păstreze caracterul solemn. De asemenea, acompaniamentul harpei evidențiază cantabilitatea melodiei. A doua parte începe cu acordurile harpei, urmând o temă foarte dinamică și agitată. Se conturează un dialog între vocile feminine și cele bărbătești, acesta realizând un crescendo care se accentuează până la finalul părții. Ca un contrast, tema următoare este mult mai sensibilă și mai expresivă. Aici se reliefează caracterul sacru, ce ne reintroduce în atmosfera nașterii Domnului. Datorită intervențiilor mult mai dese ale vocilor feminine melodia era foarte duioasă și armonioasă, iar ceea ce m-a impresionat a fost sonoritatea plină a vocilor grave care ieșea în evidență prin claritatea melodiei ce o intonau. Momentul de suspans s-a creat în partea de unison, unde până la final s-a păstrat nuanța de piano pentru a menține atmosfera misterioasă. Cum am spus și mai sus, piesa a fost scrisă și pentru voci soliste, astfel că partea ce urmează a debutat cu o temă

Ciprian Țuțu

cântată foarte subtil și plină de culoare de soprana Georgiana Simonov. Acest recitativ a fost plin de expresivitate, iar indicațiile dirijorale - foarte clare de altfel - au făcut ca momentul să fie cu totul deosebit. A urmat o altă temă interpretată de soprana Alina Bosovici care schimbă caracterul piesei prin dinamica ei. Intrarea corului păstrează agitația creată prin nuanța de forte și conflictele de la diferite voci. M-a surprins într-un mod plăcut partea de solo a harpei din această piesă. Cu foarte multă subtilitate și finețe, Maria Bîldea a reușit să transmită diferite emoții prin interpretarea dănei. Datorită contrastelor piano/forte s-a creat o atmosferă sublimă, în care acordurile harpei ieșeau în evidență. Această piesă, consider eu, a fost atracția serii, atât prin simplitatea ei cât și prin faptul că a reprezentat un altfel de colind.

După un interludiu baroc seara a continuat cu *Zimnaia doroga (Drum de iarnă)* de Visarion Șebalin. Tonalitatea minoră îi conferă un caracter dramatic, iar acompaniamentul vocilor grave marchează solemnitatea melodiei. Am apreciat omogenitatea vocilor și faptul că s-a păstrat până la final o nuanță potrivită care să marcheze sensibilitatea piesei. Spre sfârșit, notele grave ale basului și sonoritatea plină creează mister, suspans chiar.

Pentru a păstra atmosfera creată, în continuarea programului au urmat 4 motete pentru perioada Crăciunului scrise de Francis Poulenc. Planurile sonore s-au construit armonios în concordanță cu timbrurile pline ale vocilor. Deasupra acompaniamentului vocilor grave se conturează tema de la sopran, foarte lină și plină de culoare. Chiar dacă uneori nuanța era forte, am apreciat indicațiile dirijorului care specificau clar că trebuie dozată astfel încât să păstreze caracterul sacru al piesei.

Programul a conținut și lucrări din repertoriul românesc. Ce a atras atenția publicului a fost *Ritual de statornicie* de Felicia Donceanu. Acompaniamentul a fost alcătuit din percuție, pian și violoncel. Această piesă marchează caracterul folcloric și „jucăuș” specific poporului român pe care Corul Academic l-a evidențiat foarte insistent. Punctele cheie care au marcat întreaga melodie au fost conflictele de la diferite voci și spiritul haiducesc adus de bași și tenori.

Concertul Corului Radio ne-a sensibilizat pe noi, publicul, prin alegerea unor colinde cu armonii foarte subtile. Întreaga audiență s-a bucurat de prestația impecabilă a interpreților, iar maestrul Ciprian Țuțu a reușit să potențeze momentul acesta prin claritatea concepției dirijorale, în toate cele 12 piese din program.

Sarah RIZESCU (Studentă anul I)

O dedicație (mult prea) discretă

Anul acesta ambele instituții de concerte ale Bucureștiului au programat în săptămâna dinaintea Crăciunului lucrări vocal-simfonice care să rezoneze în mod corespunzător cu momentul. Dacă la Filarmonică nașterea lui Isus a fost întâmpinată cu capodopera lui Paul Constantinescu, *Oratoriul de Crăciun "Nașterea Mântuitorului"*, la Sala Radio au fost comemorați cei uciși în decembrie 1989, prin *Requiemul* de Verdi.

Celebra pagină ne-operistică verdiană, finalizată după premiera *Aidei*, are de fapt toate caracteristicile stilului marelui compozitor de operă: dramatism, melodicitate, o iscusită conducere a vocilor soliste și a celor corale, o orchestrație plină de culoare, care contribuie din plin la atmosfera necesară comemorării celor dispăruți. Rămâne și unica partitură ne-scrisă sau ne-tradusă în limba italiană, textul *Missei* latine fiind mult mai intens în semnificație, fiind cu mare grijă așezat pe note de către experimentatul maestru al melodramei. După eșuarea proiectului *Misei per Rossini*, Verdi a adăugat secțiunii "Liberă me" și celelalte părți ale

Tot un italian a coordonat interpretarea *Requiemului* și la București. Este vorba despre bine-cunoscutul David Crescenzi, un dirijor excelent, cu mare experiență, foarte eficient în repetiții, un bun comunicator și un atent îndrumător al vocilor. A condus lucrarea din memorie, neavând nevoie de partitură, într-atât de profundă este cunoașterea acestei piese, căreia i-a imprimat din start un tempo alert, mizând pe tensiuni crescute și rezolvări eliberatoare, fără să negligeze pasajele lirice și nuanțele reduse, interiorizate. M-am bucurat să ascult 8 trompetiști care nu dau chix-uri (nu 10, ca la Scala), ba mai mult, care oferă strălucire unui moment stereofonic multiplu, cu dialoguri între scenă și sală, când din stânga acesteia, când din dreapta ("Tuba mirum"). În opinia mea David Crescenzi a fost vedeta serii, autorul unei versiuni căreia nu prea ai ce să-i reproșezi, a cărei emoționalitate s-a impregnat adânc în inimile ascultătorilor (chiar dacă finalul a fost brutal bruiat de un entuziast pirat video, prin declanșarea sunetelor specifice închiderii filmării cu telefonul, exact peste tăcerea mormântală care vibra cutremurător peste eco-ul ultimelor note ale partiturii).

David Crescenzi a coordonat o orchestră atentă, responsabilă, care a lăsat impresia că a lucrat cu plăcere și cu convingere sub îndrumarea unui maestru competent, care știe ce să ceară și cum să explice. La fel și corul (pregătit de Ciprian Țuțu), care a contribuit din plin la reușita serii.

Ca echipă solistică dirijorului oaspete i s-a oferit (cred) colaborarea cu Teodora Gheorghiu, el alegându-l probabil pe tenorul Ovidiu Purcel, solist al Operei Germane a Rinului (unde David Crescenzi este invitat permanent), echipa fiind completată cu doi soliști ai ONB, bine-cunoscuți maestrului italian din colaborările pe care le-a avut la această instituție (mezzosoprana Maria Jinga Miron și basul Marius Boloș). N-aș putea să spun că este cea mai bună garnitură solistică pe care am auzit-o, mai ales pentru că nu a fost timp pentru a se reuși o omogenizare perfectă; dar faptul că s-a cântat cu simțire, cu intenții lăudabile și că toți cei patru invitați au timbruri frumoase și bine calibrate au condus către o impresie pozitivă, concretizată în îndelungi aplauze, acustica de la Sala

slujbei morților, oferind noua partitură ca ofrandă memoriei marelui scriitor și patriot italian Alessandro Manzoni. Prima audiție a avut loc în cea mai veche catedrală din Milano, San Marco, ale cărei chilii l-au găzduit pe Mozart, autorul celui mai cântat *Requiem* din repertoriul clasico-romantic; după care partitura verdiană a răsunat la Teatro alla Scala, templul operei italiene. Nu este întâmplător că 3 dintre cântăreții de la premiera *Aidei* au dat viață și *Requiemului*, soprana fiind nimeni alta decât Giuseppina Strepponi, partenera de viață a compozitorului.

Radio aducând un plus față de sonoritățile artificiale și sărace de la Sala Palatului, unde am auzit ultima dată lucrarea, în Festivalul Enescu, cu o echipă mult mai titrată decât cea românească.

Nu am înțeles de ce, dincolo de comunicatul de presă al organizatorilor, nu s-a găsit de cuviință a se sugera/comunica/evidenția în vreun fel (artistic poate) mesajul serii, adică închinarea acestui moment martirilor de acum 30 de ani...

C. MIHAI

Despre alegeri

Nu despre alegerile prezidențiale și nici despre cele care l-au scutit de emoții pe Boris Johnson în legătură cu Brexit-ul... Ci despre alegerile repertoriale, despre deciziile artistice și economice care trebuie luate, cu multă băgare de seamă, atunci când se introduce în stagiune un titlu nou.

Să încep cu aspectele pozitive: în sfârșit, Teatrul Național de Operetă și Musical "Ion Dacian" nu ne-a mai oferit specialitatea casei: Spectacol extraordinar/ Gală extraordinară/ Colaj, ci un spectacol adevărat, un titlu din zona musicalului – neglijată în perioada de după schimbarea de management din 2016. Bucureștenii pot să vadă, de-acum (din 13 decembrie) un musical la teatrul de profil, nu numai în producțiile de mare succes de la Sala Palatului realizate de cei doi Răzvani care domină autoritar genul – Răzvan Ioan Dincă și Răzvan Mazilu.

Tot bine este că, în fine, TNOM programează în distribuții o nouă vedetă, o foarte tânără speranță care are toate datele pentru a cuceri publicul: cântă foarte bine, dansează cu grație, este frumoasă și arată așa cum și-ar dori orice interpretă care caută succesul. Numele ei este Daniela Bucșan și este absolventă a UNMB, de curând parcurgând și Programul Internațional de Pregătire de Excelență pentru Artele Spectacolului "Succes". De ținut minte acest nume, pentru că, dacă va fi distribuită și pregătită în continuare în roluri potrivite, va ajunge (cu muncă, perseverență și îndrumare) la performanțele cu care ne-a încântat în ultimele producții Irina Băianț sau, de ce nu, chiar mai departe!

M-am bucurat să-i revăd, în mare formă, și pe interpreții care, de prin 2008, făceau deliciul spectacolelor de la fostul sediu al TNOM de la Teatrul Național: Cătălin Petrescu, Amelia Antoniu și Florin Budnaru, categorici artiști dăruți și talentați, care au și capacitatea și experiența de a-și realiza rolurile într-o manieră convingătoare și atrăgătoare. Notez aici și rolul mic al Oanei Rusu, deopotrivă actriță, dansatoare și cântăreață. După cum și cuplul Orest Păslariu-Ranghilof – Valentino Tiron (care uneori îi imitau pe Stan și Bran, alteleori... nu) au prins la publicul doritor de poante în stilul Hal Roach (producător și regizor al marilor succese din anii interbelici). M-am referit în rândurile de mai sus la distribuția premierei din 13 decembrie.

Tot la capitolul reușite aș nota prestația orchestrei, foarte implicată, omogenă, dinamică și bine strunită de dirijorul Alexandru Ilie. Ori cooptarea în cor a unor foarte tinere interprete capabile să danseze și care au look-ul unor artiste de Broadway – pot da ca exemplu distribuirea celor două surori gemene Francisca și Brigitta Volsik, din păcate nenominalizate (ca și restul corului) în programul de sală; care îi prezintă, însă, pe balerini. Îmi aduc aminte în acest context de un cuvânt favorit al celor care, nu demult, cereau la tribunal distribuirea în roluri: discriminare...

Din păcate însă, vechimea acestei partituri, care a împlinit 71 de ani de la premieră, își spune cuvântul, în prea multe aspecte. Spre deosebire de majoritatea musicalurilor de succes, nu are șlagăre pe care publicul de astăzi să le recunoască și să le fredoneze. Spectacolul scris de Cole Porter împreună cu Sam & Bella Spewack are o durată mare (peste 3 ore și jumătate), foarte greu de susținut – atât numerele

luate individual cât și lungimea totală fiind prea lungi pentru răbdarea spectatorului din 2019; care a văzut între timp musicaluri aproape perfecte, și deci are termen de comparație față de care *Kiss me, Kate* pierde partida. Nici măcar surpriza unui subiect shakespearian nu mai este de actualitate, între timp *West Side Story* plasându-se pe o poziție privilegiată și de necontestat în topul adaptărilor, urmat de *Romeo și Julieta* (ambele prezente, nu demult, în repertoriul bucureșten). Muzica lui Cole Porter place și astăzi, este binevenită, fiind o noutate în repertoriul din România; dar nu impresionează, nu te marchează și pare că alunecă la un moment dat spre redundanță. Pentru că și aici, la capitolul sonorități jazzistice, există alte variante, cu adevărat memorabile – vezi de pildă *Chicago* sau *Cabaret*... Iar practica

de a pune stop-cadru la finalul fiecărui număr dansant, pentru ca după o scurtă pauză să se reia refrenul respectiv, folosită în permanență, poate deveni desuetă și, după părerea mea, perimată, aici fiind rolul regizorului să găsească, prin fantezie și inițiativă, soluții proaspete și surprinzătoare, care să alunge rutina.

Din păcate, tot rutină și desuet am avut senzația că întâlnesc, nu o dată, în limbajul coregrafic (semnează Mălina Andrei), străbătut de șabloane anodine care într-un spectacol atât de lung, cuprinzând numere coregrafice atât de lungi, nu au cum să treacă neobservate. Deși este clar că și în această zonă există un aspect care merită laudat: buna integrare a personajelor și a corului în secvențele de dans.

Când te orientezi după principii liberale, de show-business, ar fi de presupus că alegerea unui nou titlu se face și după datele statistice și artistice (analizate în context concurențial) ale sutelor de potențiale premiere (nu exagerez: baza de date cu musicaluri este cu adevărat imensă). Ori, în acest caz, *Kiss me Kate* se regăsește pe locul

107 (!) în lista musicalurilor de succes, surclasat de toate celelalte titluri prezentate la noi: *The Phantom of the Opera*, *West Side Story*, *My Fair Lady*, *Mamma Mia*, *We Will Rock You!*, *Cabaret*, *Chicago*, *Fiddler on the Roof*, *The Sound of Music*, *Mary Poppins* etc., ca să nu mai vorbim despre titlurile cu adevărat căutate astăzi deocamdată absente din România: *Hamilton*, *The Lion King*, *Les Misérables*, *Beauty and the Beast* etc. etc.

Mă așteptam ca, ținând cont de posibilitățile tehnice oferite de spațiul scenic și de echipamentele existente astăzi, parametrul light design să aducă o contribuție importantă la asimilarea cu interes a vizualului de către public. Nu pot spune că acest lucru s-a întâmplat, după cum nici costumele puternic (și similar) accesoryzate, gândite pe două layere (de materiale și de culori) nu mi-au atras atenția în mod favorabil. Toate acestea, și nu numai (adică: regia, scenografia, light

design și "adaptarea scenică?!") au aparținut unui singur om – acesta putând fi motivul pentru imposibilitatea de a se ajunge la o realizare de vârf în fiecare dintre aceste zone, puterile fizice și capacitățile artistice nefiind absolute la nimeni; motiv pentru care de regulă managementul nu riscă lipsirea show-ului de cei mai buni specialiști în fiecare dintre aceste domenii, mizând totul pe o singură carte. Care, în plus, poate fi și o alegere subiectivă; mai ales la noi, unde ideea de casting și de concurs de proiecte a fost pervertită și imputată. În acest caz alegerea s-a numit PhD arh. Cătălin I. Arbore (am preluat formula de pe afiș).

Ceea ce ar fi de subliniat în concluzie este că direcția actuală în repertoriu se cere continuată, abordată însă cu mai multă responsabilitate și dintr-o perspectivă mai competentă și mai informată. Publicul s-a bucurat de performanțele scenice ale protagoniștilor, a aplaudat sonoritățile americane,

a rezonat cu o poveste abil scrisă, bogată în ingrediente din manualul succesului teatral și cinematografic. Se poate însă și mai mult, lucru pe care îndrăznesc să cred că îl au în vedere toți cei implicați.

C. MIHAI

"Serile de chitară" 2019 – "Musica de los seres imaginarios"

Printre puținele instrumente apte de a se autosuține, armonic, polifonic și ca disponibilitate expresivă foarte diversă de-a lungul unui întreg recital, chitara este posesoarea unei sonorități pregnant individualizate; vocea sa, nuanțată, este creatoare de atmosferă, pătrunzând în intimitatea unor stări și radiografiindu-le, pentru a le metamorfoza, ulterior, într-un arsenal de emoții cathartice. Să știi cum să înmănușezi aceste caracteristici instrumentale cu precizie și eleganță este un dat ce confirmă valoarea actului interpretativ propriu-zis; cu atât mai mult, în dificila postură de autor conceptual al unei performanțe artistice de proporții, să poți modula – cu forțe proprii! – un festival internațional dedicat chitarei, la standarde de organizare europene, denotă un curaj admirabil marcat de o apreciabilă doză de profesionalism în materie de organizare!

Creație a interpretului și profesorului Costin Soare și a Asociației Culturale Kitharalogos, co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național, Festivalul Internațional "Serile de chitară" a adus în peisajul cultural bucureștean, an după an, interpreți de top, scenarii interartistice inedite, motivația elaborării unui număr impresionant de lucrări destinat particularităților acestui instrument și, nu în ultimul rând, parfumul rafinat al acelei rostiti sensibile de care doar Chitara este capabilă. Iar penultima lună a lui 2019 a însemnat, pentru cea de-a noua ediție a acestor manifestări un record absolut de

foto: Mihai Bera

public și de evenimente cumulate pe parcursul a douăsprezece zile (30 octombrie - 10 noiembrie 2019): nouă concerte (similar numărului de ediții!), treizeci și șase de lecții de masterclass susținute de către șase profesori, o conferință, o Gală extraordinară a chitariștilor în afirmare (care a avut loc la Palatul Suțu) și concursul online „Bursa Kitharalogos” – ediția a doua, competiție unică în cadrul școlii românești de chitară, incluzând o bursă la ICon Arts Transilvania 2020, oferită de UCIMR; mi se pare important de menționat că anul acesta premiul I a fost câștigat de către Dragoș Ilie, unul dintre cei mai talentați tineri chitariști români care a interpretat lucrarea *Suspin* de Gabriel Almași, în prezent masterand la Universitatea din Texas!

Alături de recitalurile artiștilor de elită derulate în primitoarea Aulă a Bibliotecii Centrale Universitare – Pablo Marquez (Argentina/Elveția), Rafael Aguirre (Spania), Remi Joussemne (Franța) – puncte de maxim interes ale festivalului, și

de proiectele "Chitarele bine temperate: impresii latino-americane" / Duo Vlad Maistorovici – vioară, Costin Soare – chitară (ambele găzduite de către Institutul Cervantes) precum și **Concertul de muzică veche** (derulat în ambianța Palatului Societății "Tinerimea Română") care i-a avut ca protagoniști pe Nicolae Szekely – binecunoscutul muzician-poet, pasionat al instrumentelor de epocă – guiterne, vihuela, lăută, arhilăută și chitară barocă – și pe tânăra actriță Monica Odagiu, festivalul a repus în scenă, într-o ipostază aparte, unul dintre cele mai importante demersuri ideatice ale "Serilor de chitară", unic în lumea chitaristică din România: seria "Musica..."

Sub egida Muzeului Național „George Enescu”, „Musica de los seres imaginarios” a reunite la sfârșit de octombrie, în Aula Palatului Cantacuzino, trei personalități distincte din domenii artistice diferite, care au fuzionat într-o unică sintagmă spectaculară extrem de inspirată: muzicianul-chitarist Costin Soare, actrița Monica Odagiu și artistul vizual Răzvan Anghelache. Absolut original, incitantul periplu în universul "Cărții ființelor imaginare" a lui Jorge Luis Borges a pus în pagină – în lectura, de o firească expresivitate a Monicăi Odagiu – interrelația literatură-muzică-arte vizuale, fiecare din cele cinci piese pentru chitară solo compuse special pentru acest recital-concept de către Șerban Marcu, Sebastian E. Țună, Sebastian Androne-Nakanishi, Cătălin Ștefănescu-Pătrașcu și Gabriel Mălăncioiu configurându-și propriul traseu spiritual cu finalitate inițiativă.

Dezvăluind, treptat, apariția neobișnuită a lui *A bao a qu*, partitura lui Șerban Marcu încredințată lui Costin Soare și pictura digitală proiectată *live* de către Răzvan Anghelache au evoluat într-un tandem progresiv, definit prin intermediul metamorfozelor succesive ale acestei *ființe* extrasenzoriale descrise amănunțit de către Borges, un *ascensio* intențional care și-a propus să "spargă" virtuala mensurabilitate a cadrului spațio-temporal. Oglinzind sau simbol al universului în mentalul

anticilor, enumerată printre *ființele imaginare* din volumul scriitorului argentinian, *Pasărea Phoenix* a ghidat liniile de forță ale compoziției lui Sebastian E. Țună subintitulată *Anagennisi* către atingerea simetriei macrostructurale, desenul-acuarelă conturat de către Răzvan Anghelache urmărind îndeaproape ritmul afectiv al micilor meandre – linii melodice frânte/ondulate – dar și echilibrul fluxului muzical, în integralitatea sa. Vocea dulce, “ca fagurele de miere”, a *Sirenelor* s-a tradus, în concepția lui Sebastian Androne-Nakanishi asupra acestui controversat personaj plasat anume între mit și realitate, printr-o mixtură timbrală unică între sunetele chitarei și scurte secvențe vocale fluierate,

foto: Mihai Bena

generând un discurs heterofonic de o suavitate ireală ce s-a dematerializat, ca o amintire, într-un trecut suspendat...iar petele de culoare ale picturii digitale s-au sincronizat tușelor sonore, creionând, colorat, apariția fantomatică a bizarei dar delicatei *ființe* – *La belle Melusine rapace*. *Baldanders*, o altă *ființă* ce, atunci când e atinsă, “ia, pe rînd, înfățișare de om, stejar, scoafă, cârnat, cîmpie plină ochi cu trifoi, bălegar, floare, creangă înflorită, dud, covor de mătase...” l-a “direcționat” pe Cătălin Ștefănescu-Pătrașcu spre o combinatorică

melodico-ritmico-armonică variată, sursă a unor sinteze stilistice (clasic/contemporan-folcloric-rock-jazz) apte de a potența maleabilitatea versatielei *ființe imaginare* – un veritabil muzeu muzical din care n-a lipsit simptomatice *boite a musique*; instabile, pluridirecționale, aparent entropice, liniile desenului lui Răzvan Anghelache au schițat, și ele, radiografia unui personaj în perpetuă mișcare, completând o potențială simbolistică a universului postmodern. În sfârșit, fantastica alegorie a *Simurgului* din cartea lui Borges i-a prilejuit compozitorului Gabriel Mălăncioiu punerea în pagină a unui demers sonor cu o accentuată menire introspectivă, centrată pe tentația depășirii propriilor limite. Devenirea *Simurgului* este, în versiunea sa, circumscrisă minimalismului de sorginte arhetipală, parametrii sonori dinamizându-se gradual până la ipostazierea esențializată a structurilor sintactice inițiale. Răspunzând aceleiași provocări de stare, plasticitatea imaginii construite *live* de către Răzvan Anghelache a surprins relevant proiecția unitară a unui puzzle de detalii gestuale reprezentând, metaforic, suita de păsări de la curtea Simurgului reunite sub semnul unei apartenențe comune, vizibil conștientizate abia după parcurgerea întregii călătorii inițiatice.

Remarcabilă constantă a tuturor edițiilor “*Serilor de chitară*”, inovativa serie de recitaluri “*Musica...*” va rămâne, cu certitudine, unul din proiectele-eveniment de referință ale perimetrului autohton, capabil să stimuleze apetența compozitorilor români contemporani de a scrie pentru acest instrument (solo sau în ipostază camerală) și, pe de altă parte, să ofere auditoriului, prin deschiderile sale interartistice, un reper valoric substanțial în fața evoluției semnificative a *performance*-ului globalizant, cu minime pretenții selective, ce domină trendul cultural. Felicitări, Costin Soare, pentru perseverența și ingeniozitatea multiplelor fațete ale acestui concept, și nu mai puțin pentru succesul complexei întreprinderi a “*Serilor de chitară*”, căreia îi dorim să devină un brand festivalier românesc!

Loredana BALTAZAR

Hoinar

Ajuns în 2019 la ediția a III-a, Festivalul „Hoinar” s-a desfășurat în perioada 14-18 decembrie la Centrul Român de Muzică. Programul de cursuri de perfecționare pentru tinerii pianiști a fost urmat și de concerte sau serate culturale. Atelierele și demonstrațiile susținute în programul „Hoinar” s-au adresat elevilor și studenților

pianiști care își doresc să obțină performanțe de nivel internațional. Proiectul țintește întâlnirea tinerilor cu Florian Mitrea, actualmente profesor asociat la Royal Academy of Music din Londra.

În 2019, trei concerte s-au desfășurat sub umbrela festivalului „Hoinar”, pianistul de origine română contribuind în diferite proporții la fiecare dintre ele.

Seria a fost deschisă de tânăra pianistă Daria-Ioana Tudor actualmente stabilită la Berlin, ce a interpretat alături de pianistul mai sus menționat, printre altele, și prelucrări

ale *Fanteziei „Romeo și Julieta”* de P.I. Ceaikovski, *Preludiului la după-amiaza unui faun* de C. Debussy sau a *Rapsodiei Române* de G. Enescu.

Al doilea eveniment din festival a fost o serată de muzică și cultură dedicată personalității lui Franz Liszt în care invitat de onoare a fost prof. Iain Lane, iar la pian s-au interpretat, de către fondatorul proiectului „Hoinar”, două sonate ale compozitorului maghiar.

Recitalul de final, susținut de soprana Sarah Gabriel alături de pianistul Florian Mitrea, a reprezentat o încheiere mai puțin obișnuită pentru publicul

Daria Ioana Tudor

român de muzică clasică: o seară de *musical* și jazz care a inclus compozitori precum George Gershwin, Harold Arlen, Roger Waters, Frederik Loewe și alții.

Titlul dat, „These foolish things...” (Aceste prostioare) sugera din start o atmosferă destinată însă Sarah, tradusă de Florian, a căutat apropierea de public prin scurtele intervenții în care a descris celor prezenți contextul pentru care o anumită lucrare a fost compusă.

Sarah Gabriel are o carieră internațională importantă și un repertoriu variat, iar pentru seara de 17 decembrie 2019 a ales lucrări spumoase, unele chiar cunoscute publicului prin interpretările unor mari artiști de jazz.

Soprana folosește o tehnică pe care în peisajul autohton o găsim mai rar, aceea de *musical*. Calitatea vibrato-ului (și pe alocuri absența acestuia) evidențiază timbrul cald, fiecare vers având o altă culoare. Florian a acompaniat-o pe Sarah în călătoria printre lieduri sau scene de *musical* printre întâmplările secolului trecut, exprimate diferit de compozitorii ce au trăit evenimentele celui mai tumultuos secol din istoria recentă a lumii. De asemenea, pianistul a interpretat și solo câteva prelucrări ale unor arii din *musicaluri*.

Sala de sus a Centrului Român de muzică a găzduit pentru prima dată un recital, fiind recent renovată, și cu convingerea că acestuia îi vor urma alte inițiative muzicale aparte.

Norela-Liviana COSTEA

În țară

Festivalul I. D. Chirescu - la cea de-a XXXVIII-a ediție

A devenit o obișnuință ca în fiecare an, orașul Cernavodă să devină timp de două zile gazda unui prestigios Festival Internațional de Muzică Corală, anul acesta aniversându-se 130 de la nașterea marelui fiu al orașului - I.D.Chirescu (1889 - 1980).

Primăria orașului, Consiliul Local și Casa de Cultură I.D. Chirescu s-au străduit ca timp de două zile, orașul să devină polul muzicii corale.

În juriul de onoare al Festivalului, au fost invitate personalități ale muzicii corale românești: dirijorul Voicu Enăchescu - Președintele Asociației Naționale Corale din România, I.P.S. dr.Teodosie - Arhiepiscopul Tomisului, prof. Alina Pârvulescu - Secretar General al Asociației Naționale Corale din România, prof. univ. dr. Mariana Popescu - compozitor, muzicolog, dirijor, Membru în Consiliul Director al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, Liliana Pispiris - Membru fondator, Secretar general al Fundației Madrigal - Marin Constantin, prof. Valeria Rădulescu - Președintele Corului N. Oancea al Casei Corpului Didactic București, Teodor Rădulescu - prof. la Centrul Cultural Județean Teodor Burada - Constanța, membru fondator al Festivalului I.D. Chirescu, Ioan Pelearcă - dirijor, compozitor.

Secțiunea laică a Festivalului a debutat cu formația gazdă - Corul I.D.Chirescu dirijat de Manuel Bălănică,

I. D. Chirescu

Dorulețule și trei aranjamente corale aparținând compozitorului Constantin Arvinte.

Corul Preot Ion Ionescu din Topoloveni, dirijat de pr. Ion Isăroiu a adus în fața publicului lucrări de Gh. Brătianu, Lucian Nireșteanu, Gh. Danga, N. Lungu, I. Pelearcă.

O prezență deosebită a constituit-o Corul feminin *Mystika*, din Dobrici - Bulgaria, dirijat de Rositza Bojidarova Durmushfijska care a încântat publicul cu interpretarea unor lucrări pline de vigoare, în ritmul specific de aksak, aparținând compozitorilor bulgari F. Kuten, A. Naumov, Pl. Arabov, precum și *Sârba în căruță* de Gh. Danga.

Corul bărbătesc *Muzicor* din Ploiești, dirijat de Cornel Mutu, a prezentat un repertoriu constituit din aranjamente corale mai puțin obișnuite: *La Trucha* - Franz Schubert și folclor mexican, *La nuit des Roses* - M.Weber, Simi Salek - folclor israelian, și piese din repertoriul românesc de V. Ionescu - Pașcani, Nicolae Oancea, Augustin Medan.

Corala bărbătească D.G.Kiriatic - Pitești, dirijată de Silviu Deaconescu și-a îndreptat atenția spre coruri din muzica de operă: cor din *Trubadurul* de G. Verdi, Luigi Denza - *Funiculi, funicula*, un aranjament după piesa *Copacul* de Jolt Kerestely, Gh. Danga - *Sârba în căruță*.

Entuziaștii dirijori Marcia Lupu și Ștefan Lupu au dirijat corul *Trison* - Brăila, cuprinzând un repertoriu amplu, cu lucrări de I. Vidu, Nelu Ionescu, I.D. Chirescu, Constantin Arvinte, Pretorian Vlaiculescu, Gh. Danga.

Secțiunea laică a Festivalului s-a încheiat cu evoluția surprinzătoare a corului *Song* din București, care a încântat auditoriul cu noul stil - academic, imprimat de dirijorul Emanuel Pecingine, în interpretarea unor piese de Gavriil Musicescu, T. Theodorescu, Tudor Jarda, I.D. Chirescu, D.G. Kiriatic, Gh. Danga, Dan Mihai Goia.

Corul Song, dirijor Emanoil Pecingine

constituit din pasionați ai muzicii corale care au interpretat lucrări de de Radu Anica, Dan Mihai Goia, Fr. Davelaar, Drăgan Suplevski.

Grupul coral feminin *Arpeggio&Roua* din Roma, unica formație corală a Diasporei românești din Italia, dirijat de Simona Vasile, a prezentat cu sensibilitate piesele: *Doruleț*,

Secțiunea religioasă s-a desfășurat în frumoasa biserică Sf. Împărați Constantin și Elena, ctitorită de Preotul Învățător Dimitrie Chirescu (tatăl marelui compozitor) care a pus bazele culturii în orașul Cernavodă.

Corul de copii *Danubius* din Cernavoda, înscris în programul *Cantus Mundi*, îndrumat de profesoarele Lucreția Marinescu și Iuliana Țăranu, a încântat publicul cu vocile lor cristaline, interpretând un grupaj de colinde, demonstrându-ne că tradiția muzicii corale va fi dusă mai departe.

Talentatul dirijor Manuel Bălănică a prezentat cu Corul I.D.Chirescu lucrări de I.D. Chirescu, Serghei Rahmaninov, Dragoș Alexandrescu, I. Pelearcă

Grupul coral feminin *Arpeggio&Roua* din Roma, dirijat de Simona Vasile a prezentat *Tropar ucrainean* și lucrări de Tudor Sechei, Gh. Cucu și N. Lungu.

Sub conducerea lect. univ. dr. Ruxandra Mirea, Corul mixt *Villanella* al Facultății de Arte, Universitatea Ovidius Constanța, a adus o notă de prospețime, interpretând lucrări de I. D. Chirescu, Jacques Arcadelt – Pierre Dietsch și *Psalmii* compozitoarei Carmen Petra Basacopol.

Corul feminin *Mystika*, din Dobrici – Bulgaria, dirijat de Rositza Bojdarova Durmushfijiska a impresionat și la această secțiune, cu lucrări din repertoriul rus și bulgăresc: D. Bortneanski, S. Rahmaninov, C.V. Denev, și din repertoriul internațional cu piese de R. Stoltzman, Z. Hristić, *Misa Latină Contemporană (Gloria)*.

Îndrumat de inimoasa dirijoare Diana Vieru-Burlescu, Corul *Camerata Danubii* din Călărași a prezentat lucrări de Gavriil Musicescu, I. D. Chirescu, Dragoș Alexandrescu, Giuseppe de Marzi.

Corala *Muzicor* din Ploiești dirijată de Cornel Mutu, a interpretat lucrări de J. Sibelius, J. Haydn, H.R. Palmer.

În încheierea Festivalului, sub conducerea arhid. lector univ. dr. Iulian Dumitru, Corul bărbătesc *Armonia* al Arhiepiscopiei Tomisului a adus un plus de strălucire prestigioasei manifestări, interpretând piese de L. da Viadana, Otto Groll, I. Borgovan, Gh. Danga, I. Runcu și cântece de iarnă compuse de Doru Pantazi, soliști Ionuț Boancheș, Adrian Cojocar, Doru Pantazi.

Festivalul I. D. Chirescu a demonstrat din nou, că muzica corală dăinuie, unind spirite, trezind stări emoționale ce înnobilează sufletul, pentru că așa cum spunea Victor Hugo: „Muzica exprimă ceea ce nu poate fi spus și este imposibil de a fi trecut sub tăcere”.

Mariana POPESCU

Concertul inaugural al Orchestrai Simfonice a Universității “Ovidius” din Constanța

Constanța sfârșitului de an 2019 a fost în sărbătoare de rang academic, în domeniul muzicii. Joi, 5 decembrie 2019, ora 19, în Sala Teatrului Național de Operă și Balet “Oleg Danovski”, Constanța, s-au aprins pentru prima dată luminile asupra unui ansamblu nou de muzicieni, angrenați într-unul dintre cele mai onorabile proiecte culturale: înființarea Orchestrai Universității “Ovidius”, din Constanța.

Sala a fost plină de distinși muzicieni și melomani, de cadre didactice universitare de la toate cele șaisprezece Facultăți, de profesori aflați la conducerea Universității, de studenți și elevi entuziași. În deschiderea concertului, două personalități din mediul universitar ce au susținut proiectul,

au marcat semnificația momentului: prof. univ. dr. Sorin Rugină, rectorul UOC și prof. univ. dr. Dana Vitcu, decan Facultatea de Arte, UOC. Se cuvine să apreciem promptitudinea manifestată de către întreaga conducere a Universității “Ovidius”, a Consiliului de Administrație, ce a aprobat în unanimitate proiectul propus de către dirijorul Radu Ciorei. Astfel, în deschiderea concertului dirijorul a adus publicului mesajul său, concret, dens și sensibil, față de proiectul său, manifestând recunoștința sa față de instrumentiștii ce au crezut în cutezătorul său vis, față de conducerea Teatrului de Operă și Balet, *Oleg Danovski*, a doamnei directoare Daniela Vlădescu, față de conducerea Colegiului de Arte *Regina Maria*, a doamnei directoare Carmen Chilea, față de conducerea Universității “Ovidius”, din Constanța, a domnului rector prof. univ. dr. Sorin

Rugină. Gestul de prețuire al dirijorului s-a concretizat și în nominalizarea tuturor membrilor tinerei orchestrei. Domnia sa a anunțat că orchestra nou înființată este membră a Asociației Europene a Orchestrelor Universitare (E.N.U.O.), prima orchestra afiliată din sud-estul Europei.

Actul cultural așteptat de mulți ani, și, care a fost primit chiar în seara de ajun a Sfântului Nicolae, îl datorăm dirijorului Radu Ciorei. Inițiativa și finalizarea proiectului este emanația pasiunii sale pentru muzică, pentru excelență în arta muzicală. Binecunoscutul dirijor, născut și educat în ambientul universitar din Cluj, a înființat și condus câteva formații orchestrale în țară, din 1974 până în prezent, ce au performat și prin virtuțile sale dirijorale. Prin prezența sa la pupitrul dirijoral al unicei orchestre simfonice constănțane, Radu Ciorei, din 1985 până în prezent, a dezvăluit tălmăciri impresionante, sensibile și originale, ale repertoriului liric și orchestral. Acum, la vârsta frumoasă a maturității artistice, când roadele unei întregi vieți se adună, Radu Ciorei, are aceeași personalitate vizionară, dovedind aceeași mobilitate intelectuală și artistică, orientată în a construi pe mai departe o istorie muzicală a orașului Constanța.

Orchestra nou înființată a Universității “Ovidius” din Constanța, este valoroasă prin varietatea și unitatea generațiilor, reunind categorii diferite de vârstă și nivel diferit de educație muzicală. Componenta orchestrei dezvăluie din nou calitatea de artist a dirijorului Radu Ciorei, precum și cea de manager al orchestrei, preocupat de viitorul muzical, alăturând elevilor de la Colegiul de Arte, *Regina Maria*, Constanța, profesorii lor de la aceeași instituție, studenții Facultății de Arte, UOC, foști studenți ai Facultății de Arte, aflați în categoria *Alumni*, instrumentiști ai Orchestrai TNOB, *Oleg Dnovski*, precum și câțiva instrumentiști, a căror prăgătire muzicală de bază i-a sprinit să performeze ulterior chiar și în alte domenii. De asemenea, orchestra fiind una profesionistă, are și un dirijor secund, un muzician și dirijor

recunoscut al Constanței, asist. Univ. drd. Inga Postolache.

Repertoriul primului concert al orchestrei nou înființată, ne-a dezvăluit receptivitatea dirijorului pentru diversitatea culturală. Imersiunea într-un repertoriu organic legat de viața academică, s-a dovedit constructivă pentru ansamblul orchestral, și, pentru publicul generos, ce a apreciat, după fiecare lucrare, prin aplauze îndelungate. Astfel, ambianța studențească, senină și animată, a fost reînviată în concert, prin tematica, ritmica și dinamica lucrărilor; *Marche de triomphe* și *Te Deum* (Marc-Antoine Charpentier), ultima parte a simfoniei nr. 1, de Carl Dittersdorf (ce are ca tematică *Metamorfozele lui Ovidiu*), *Studenten Polka* (Johann Strauss), *Sleigh Ride* (Leroy Anderson), *Trei dansuri românești - Joc din Ardeal*, op. 4, nr.1, (Theodor Rogalski), *Praga Studenten Polka* (Antonin Dvořák), *Por una cabeza*, (Carlos Gardel). *The Syncopated Clock* (Leroy Anderson), *The Valley of Poppies* (Charles Ancliffe).

Dar, finalul concertului, gândit cu profund respect pentru viața academică, acolo unde crește și sporește

neprețuita cunoaștere, a fost încredințat solemnului *Akademische Festouvertüre*, op. 80, de Johannes Brahms. Lucrare referențială pentru întreaga cultură muzicală, *Uvertura*, op. 80, cuprinde, într-o logică a formei neoclasică, o orchestrație vibrantă și o timbralitate aparte a suflătorilor, cântecul studențesc, *Gaudeamus Igitur*, astăzi devenit imnul universitarilor. În aceste acorduri solemne, într-o evidentă expansiune afectivă a publicului, s-a încheiat concertul inaugural al Orchestrei Simfonice a Universității "Ovidius", din Constanța.

A fost un concert aplodat, apreciat, ce a consemnat un moment neprețuit, de inițiere, proiectare, concretizare, a unui vis împlinit al dirijorului Radu Cioarei, și a echipei care l-a sprijinit, merit să evidențieze temelia veșnică a artei și culturii, în evoluția omenirii. Tinerii și maturii instrumentiști, prin sensibila lor interpretare, au creat punți vibrante de comunicare între ei și publicul darnic în aplauze.

Vivat Musika! Vivat Akademia!

Ruxandra MIREA

Correspondențe

Cristian Măcelaru – noi colaborări muzicale internaționale

Dirijorul de naționalitate română Cristian Măcelaru a anunțat cu câteva săptămâni în urmă începutul colaborării cu Orchestrele Naționale de France, în calitate de Director muzical.

Orchestrale Naționale de France este una dintre cele mai importante instituții muzicale europene și de pe întreg mapamondul. Concertele susținute de această orchestră se ridică la cele mai înalte standarde culturale iar conducerea muzicală, de asemenea.

Cristian Măcelaru le urmează unor importante personalități ce s-au aflat în fruntea orchestrei. În ultimii aproximativ 20 de ani în această poziție au evoluat, printre alții Kurt Masur, Daniele Gatti și Emanuele Krivine. La pupitrul dirijoral s-au aflat, în calitate de dirijori principali sau invitați permanenți și Sergiu Celibidache, Jean Martinon sau Jeffrey Tate, și multe alte nume mari ale muzicii clasice.

Câteva zile mai târziu, Cristian Măcelaru a adus la cunoștința publicului online și colaborarea cu Interlochen Center for the Arts, în calitate de Director artistic și Dirijor principal al noii înființate orchestre.

Pe site-ul Academiei Interlochen găsim următoarele: „Dirijor de renume internațional, Măcelaru este directorul muzical nou numit al Orchestrele Naționale de France, dirijor principal al Sinfonieorchester WDR și director muzical și dirijor al Festivalului de muzică contemporană Cabrillo. În acest nou rol creat, Măcelaru va conduce dezvoltarea artistică a programului orchestrei de vară a Interlochen, va sfătui în selectarea repertoriilor și va ajuta la recrutarea dirijorilor, soliștilor și a participanților din cadrul programului de vară. De asemenea, va conduce WYSO și va lucra cu alte ansambluri mari la Interlochen Arts Camp în timpul unei reședințe artistice de o săptămână.”

Interlochen Center for the Arts este „locul în care am învățat să visez”, mărturisește dirijorul român care, de la momentul absolvirii în urmă cu 20 de ani, a înregistrat performanțe notabile și colaborări cu cele mai importante orchestre din SUA și din Europa.

După absolvirea Academiei de Arte Interlochen în 1999, Cristian Măcelaru a urmat Universitatea din Miami, Florida și Universitatea Rice din Houston, unde a studiat arta dirijorală cu Larry Rachleff. A aprofundat studiile de profil la Tanglewood Music Center și la Aspen Music Festival în masterclass-uri cu David Zinman, Rafael Frühbeck de Burgos, Oliver Knussen și Stefan Asbury.

Măcelaru a atras pentru prima dată atenția internațională în 2012, când a condus Orchestra Simfonică din Chicago, unde l-a substituit pe Pierre Boulez. În același an a primit premiul Solti „Emerging Conductor” pentru tinerii dirijori, urmat în 2014 de „Solti Conducting Award”. De atunci este foarte solicitat în America de Nord și Europa ca dirijor invitat cu orchestre și festivaluri de primă clasă.

În ce privește prezențele în țara sa de origine, Cristian Măcelaru a avut proaspete colaborări cu cele mai importante orchestre, de la Orchestra Română de Tineret până la Orchestra Radio sau Orchestra Filarmonicii „George Enescu”, inclusiv o invitație în recenta ediție a Festivalului „George Enescu”.

Activitatea prolifică a dirijorului Cristian Măcelaru este de asemenea recompensată prin bine meritetele nominalizări la premiile Grammy, pentru un album în care s-a aflat la pupitrul orchestrei Philadelphia și alături de Nicola Benedetti și de Wynton Marsalis.

Norela-Liviana COSTEA

Belcanto la superlative

Opera *Il Pirata* a fost compusă de Bellini la 25 de ani, în circa 3 luni, și a avut parte (la premiera de la Teatro alla Scala din Milano) de o distribuție de aur: tenorul Giovanni Battista Rubini și baritonul Antonio Tamburini, trio-ul personajelor principale fiind completat de soția primului,

d'innocenza" – aria ducesei Imogene), opera nu este foarte ușor de găsit în repertoriu astăzi, Opera din Paris și MET-ul prezentând-o în 2002 iar Teatro alla Scala reluând-o în 2018 – acestea fiind singurele 3 teatre importante care și-au îndreptat atenția în secolul XXI spre a treia partitură lirică a foarte tânărului Bellini.

În ultima zi a lunii noiembrie și Opera Regală din Madrid a adus pe scenă premiera a acestei creații (fiind de fapt translarea în peninsula iberică a co-producției realizată în parteneriat cu Teatro alla Scala), în cea de-a 201-a sa stagiune. Se poate observa de îndată că teatrul madrilen a optat – prin grija experimentatului și dinamicului său director artistic Joan Matabosch – pentru soluția corectă: o echipă solistică de prim rang, o montare cu accent pe imaginea scenică atrăgătoare, calmă, în care frumusețea și rafinamentul costumelor să se îmbine cu liniile simple ale unui decor ne-invaziv, spațializat și în perpetuă evoluție. Astfel a fost creată o senzație de confort dar nu de plictiseală, ce pune în evidență farmecul vocilor și al melodiei belliniene, dublate de o abordare regizorală modernă în mijloace dar clasică în spirit. Am admirat ingeniozitatea și

soprana Adelaide Cornelli-Rubini. Cunoscându-și soliștii, compozitorul le-a pregătit partituri deosebit de solicitante vocal, croite pe măsura posibilităților și întinderii vocilor a acestora, rezultând momente cu adevărat spectaculoase, atât din punct de vedere al acutelor cât și datorită celebrului legato definitoriu pentru belcanto-ul compozitorului sicilian, combinat cu o dozare rafinată a nuanțelor și cu multe sublime momente de piano și pianissimo.

Din cauza presiunii creată de necesitatea de a avea cântăreți excepționali, ca și din cauza unor scăderi ale libretului, ori de prezența unei singure arii celebre ("Col sorriso

Fotografia: Brescia e Amisano © Teatro alla Scala

totodată simplitatea efectelor create de un plafon mobil realizat din oglinzi, al căror unghiuri de înclinație, în schimbare, ofereau mereu perspective noi, în combinație cu lighting design-ul măiestrit realizat de Albert Faura. Meritul acestor imagini care jonglau cu îmbinări ori contraste de alb și negru revine scenografului Daniel Bianco și realizatoarei costumelor Pepa Ojanguren, desigur slujind concepția rafinată a regizorului Emilio Sagi (fost director al Teatrului pentru zarzuela din Madrid și fost director artistic al Teatro Real), semnat al unor producții admirate de publicul dintr-un număr imens de teatre, printre care se numără toate casele importante ale operei din Austria, Belgia, Elveția, Finlanda, Franța, Germania, Italia,

Monte Carlo, Portugalia, Rusia, Spania, Israel, Argentina, Chile, Statele Unite, China și Japonia!

În rolul principal feminin, Imogene, a evoluat soprana bulgară Sonia Yoncheva, o voce lirică, perfect controlată, caldă, plină, flexibilă, obținând cele mai multe aplauze din partea unui public foarte și exigent, care a umplut până la refuz sala, în ciuda prețului dublu la bilete practicat în cazul evenimentelor de tipul unei premiere. A uimit prin acutele sale și prin rafinamentul efectelor vocale Javier Camarena, tenor mexican în mare formă, foarte iubit și el de public spaniol și nu numai. Avusesem plăcerea de a-i evalua pe ambii, la începutul anului, ca membru al juriului "Premiilor Oscar" ale operei (International Opera Awards), unde au obținut nominalizări la categoria "Discul anului". Dar întâlnirea "live" cu asemenea voci a fost realmente o experiență necesară, care îmi întărește convingerea că oferta de pe piața mondială a teatrului cântat, este, la ora actuală, incredibil de bogată și că se situează la un nivel calitativ aproape nemaiîntâlnit în trecut. Tot pe acest palier al calității, deopotrivă vocale cât și actoricești s-a remarcat din plin și compatriotul nostru George Petean, excelent în

rolul Ernesto, ales pentru premieră deși pe același rol mai figurau încă 2 redevabili baritoni: Vladimir Stoianov și Simone Piazzola, binecunoscuți telespectatorilor români din transmisiile de operă din marile teatre difuzate de canalul TV Mezzo.

Un gând de admirație merită experimentatul dirijor Maurizio Benini, dar și orchestra Teatrului Regal, admirabil condusă și foarte maleabilă, dincolo de calitățile individuale ale instrumentiștilor care s-au remarcat în solouri. De altfel, remarcabilul șef de orchestră căruia i se datorează succesul muzical al premierei a reușit, prin valoare și prin rezultate, să devină un "om al casei" în mai toate marile teatre ale lumii, fie că se numesc MET, Royal Opera "Covent Garden", Teatro alla Scala, Opera din Paris, Wiener Staatsoper etc. La fel de bun este și corul spaniol, coordonat de Andres Maspero, de origine argentiniană, aflat de aproape un deceniu în fruntea ansamblului vocal madrilen, după ce s-a perindat (pe

Fotografia: Brescia e Amisano © Teatro alla Scala

aceeași funcție) pe la Rio de Janeiro, Buenos Aires, Barcelona, Frankfurt și Munchen.

Prin urmare, se poate spune că și de această dată (așa cum se întâmplă de ani buni la Madrid) noua premieră a fost un triumf, de data aceasta interesul fiind nu atât în plan regizoral (teatrul spaniol are reputația de a invita creatori de montări foarte originale și neobișnuite) cât muzical, mai corect spus total: imaginea scenică, interpretarea vocală și orchestrală, starurile din prim-plan.

Așa cum se întâmplă aproape peste tot în lumea apuseană, nouă producție poate fi urmărită aproape zilnic timp de o lună (în 3 variante sau mai multe, dacă socotim și combinațiile solistice); astfel încât Madridul, oraș turistic, să se dovedească o gazdă primitoare pentru numeroșii iubitori de operă care în mod cert vor dori să se întâlnească cu arta belcanto-ului și cu mari cântăreți ai momentului.

C. MIHAI

Luna Jazzului

De când mă știu eu drept prea supusul / fericit-impovăratul slujitor al cauzei jazzului, nu am pomenit răstimp mai dens, mai ticsit (în sensul pozitiv al atributului), mai darnic în evenimente din paradigma genului, ca **luna noiembrie** a anului de grație 2019. Astfel, am numărat 7 (șapte!!!) **festivaluri & concursuri de jazz**, pe lângă **concerte, aniversări, colocvii**, după cum urmează:

- în perioada **1-3 noiembrie** a avut loc, la Sala Thalia, „**Sibiu Jazz Competition**” în organizarea Casei de Cultură a Studenților din municipiul transilvan și a Fundației „Sibiu Jazz Festival”, cu nouă concurenți finaliști (soliști și formații din România, Italia, Spania, Suedia, Franța, SUA) disputându-și premiile atribuite de un **jury** care i-a alăturat pe contrabasistul, compozitorul și profesorul **Niccolo Faraci** (Italia), pe saxofonistul compozitor **Cristian Soleanu**, pe realizatoarea de emisiuni / pianista **Daniela Nicolae**, pe **Radu Boțian**, consultant artistic „Sibiu Jazz Festival” și pe subsemnatul, directoare artistică fiind **Simona Maxim** iar prezentator **Ștefan Naftanailă** de la Radiodifuziunea Română din București;

- în data de **7 noiembrie**, Sala Dalles din București a găzduit concertul virtuozului pianist israelian **Omri Mor** evoluând în trio cu bateristul **Karim Ziad** și cu basistul **Gilad Abro**, concert organizat de „Jazz Fan Rising”;

- același trio a fost aplaudat și pe scena Sălii Radio din Cluj unde în răstimpul **8 - 10 noiembrie**, în contextul ediției a XIII-a „**Transilvania Jazz Festival**” al cărui curator este **Simona Hodoș**, s-au perindat deopotrivă recitalurile combourilor **Adi Stoenescu Group**, **Yves Theiler Trio**, **Tarek Yamani Trio**, prezentator fiind jazzologul **Virgil Mihaiu**;

- în seriile de **8, 9 noiembrie** s-a desfășurat pe scena Teatrului Municipal din Baia Mare, sub egida „Asociației OneSound” coordonată de **Eddy Keller**, cea de a doua ediție „**One Jazz Festival**” din localitatea maramureșană, (ziua a doua introdusă de același MC [master of ceremonies] **Virgil Mihaiu**), eveniment artistic onorat de prezențele unor interpreți din cinci țări - România, Italia, Ungaria, Germania, Cehia - reuniți în grupurile „**Koszika & The Hotshots**” (Tg. Mureș), **Péter Sárík Trio** (Ungaria), „**Sidewalk Troubadours**” - quartet în line up-ul căruia predomină muzicienii formați la Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj, **Quartetul „Crazy World**” (Germania, România), sub conducerea saxofonistului și compozitorului **Nicolas Simion**, „**Dali Mraz Group featuring Federico Malaman & Marius Pop**”. De menționat că în ziua de **9 noiembrie** italianul **Federico Malaman** a susținut și un interesant **Atelier de măiestrie** consacrat ghitarei bas;

- în **15 noiembrie** am aplaudat concertul „**Jazz Meets Classic**” concretizat în sala din str. General Berthelot de **Orchestra Națională Radio** din capitală dirijată de invitatul **Peter Christian Feigel**, soliști oaspeți fiind saxofonistul, basclarinetistul, flautistul **Nicolas Simion** (Germania), pianistul **Antonis Anissegos** (Grecia) și tânărul baterist **Iulian Nicolau** (România), în tălmăcirea opusurilor „**Hommage à Richard Oschanitzky**” (**Nicolas Simion**), „**Concert pentru pian și orchestră**” (**Nicolae Coman**), „**Romanologie**” (**Dan Dedi**), „**Antifonii**” (**Richard Oschanitzky**);

- în data de **16 noiembrie** s-a aniversat o jumătate de veac de la primul **Festival Național de Jazz** din România, derulat la Ploiești în zilele de 4 - 6 aprilie 1969 în sala Filarmonicii locale, eveniment artistic (surprinzător pentru acele vremi!) inițiat de împătimitii jazzofili **Puiu Comănescu**,

Puiu Mancaș, pus în pagină organizatorică de Palatul Culturii din municipiul prahovean și de Clubul de jazz ce fusese întemeiat cu un an mai devreme. Prezentat scenic de **Andi Enache**, concertul aniversar derulat la mijloc de noiembrie tot la Filarmonica ploieșteană (în prezent condusă de activul **Vlad Mateescu**), i-a avut invitați-comentatori pe **H. J. K. Schmidt** - din 1976 coordonator al **Festivalului sibian de jazz** (care preluase în 1974 ștafeta de la Ploiești), pe subsemnatul din partea Radiodifuziunii Române și pe o serie de iubitori locali ai jazzului implicați în temerarul act spectacular de acum 50 de ani. Între aceștia - prof. dr. **Alexandru Bădulescu** - în anii '60 vicepreședinte al fostului Comitet pentru Cultură și Artă al județului, **Nelu Stan** - fostul director al Palatului Culturii, **Toni Ionescu Homorăceanu** - șef al Clubului ploieștean de jazz, **Octavian Ioniță**, dintre interpreții participanți la ediția 1969 - octogenarul pianist și compozitor **Zoltan Boroș**, dar și mai tânărul **Lucian Szabados** care a coordonat în noul mileniu opt ediții festivaliere de jazz la Ploiești... plus mulți alții. În concertul aniversar, pe scena Sălii „Ion Baci” a Filarmonicii „Paul Constantinescu” a interferat spusele vorbitorilor cu inspirate intervenții muzicale, trio-ul alcătuit din pianistul **Sorin Zlat**, basistul **Răzvan Cojanu** și bateristul **Laurențiu Ștefan**;

- în **17 noiembrie** - „**Umorul în jazz**” la Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, Aula Palatului Cantacuzino din București, show realizat de subsemnatul cu contribuția **live** a grupului sibian „**Snaco Dixie Jazz Band**”, avându-i în componență pe **Remus Toader** - trompetă, vocal, pe **Nelu Petcu** - trombon, vocal și lider, pe **Dan Oswald** - banjo, flaut piccolo vocal și pe **Ioan Teofilat** - tuba;

- între **19 și 21 noiembrie**, am fost prezent la „**Zilele Jazzului la Iași**” în experimentata coordonare a lui **Romeo**

Andi Enache, Florian Lungu, H J K Schmidt

Cosma și Dan Spînu, manifestare dedicată comemorării a 80 de ani de la nașterea lui **Richard Oschanitzky**, a 40 de ani de la trecerea lui în nemurire, a patru decenii de la înființarea Clubului „Richard Oschanitzky” la Iași precum și a 25 de ani de când funcționează, în cadrul Universității Naționale de Arte „George Enescu”, **Clasa de jazz / pop** condusă de prof. dr. **Romeo Cosma**. Au evocat personalitatea ilustrului dispărut, în cadrul Colocviului cu tema „Destinul unui geniu” vocalista și actrița **Ileana Popovici**, realizatoare a CD ROM-ului „**Richard Oschanitzky - Muzica filmelor noastre**”, profesorii universitari doctori **Alex Vasiliu**, **Gheorghe Duțică** din Iași și subsemnatul. S-au produs în concertul „**Live Jazz la Iași**” derulat la Casa de Cultură a Studenților tinerii **Ana Maria Alexa & Răzvan Pîrvu**, **Sandu Bantaș / Tudor**

Amarandei / Cristian Bantaș, formațiile „C.A.L.I. Quartet”, „Jazzissimo”, „Karms”, „F.I.C.S. Jazz Quintet” precum și grupul invitat „Luiza Zan & Jazzpar Trio” din Sf. Gheorghe; - pe **21 noiembrie**, în Sala Thalia a Filarmonicii sibiene au apărut ca oaspeți de marcă, sub egida Uniunii de Creație Interpretativă a Muzicienilor din România, tinerii instrumentiști ai unui notoriu ansamblu din orașul Hessen, Germania, „Kicks & Sticks Big band” dirijat de Wolfgang Diefenbach;

- ediția a XV-a „Ploiești Jazz Festival”, fapt artistic așteptat cu maxim interes de către melomanii concitadini a prilejuit urcarea pe scena Sălii „Ion Baci”, timp de cinci seri consecutiv, între **20 și 24 noiembrie**, a unor orchestre și grupuri valoroase, precum Orchestra Simfonică a Filarmonicii „Paul Constantinescu” & Florin Niculescu Quartet (Franța) sub bagheta dirijorală a lui Vlad Mateescu, „Romanian Old Stars” cuprinzându-i pe Mircea Tiberian -

„Luiza Zan & Jazzpar Trio” (Luiza Zan - vocal, Gáspár Csaba - vioară, vocal, Gáspár Álmós - gitară, Vitályos Lehel - contrabas), celebrul „Wallace Roney Quintet” (Wallace Roney - trompetă, Emilio Modest - saxofon, Oscar Williams Jr. - pian, Paul Cuffari - contrabas, Papa Malick Koly - baterie);

- în răstimpul **25-27 noiembrie**, ediția a XXIII-a a „Festivalului Internațional Studentesc Jazz Napocensis” de la Cluj, a fost coordonată de neobositul muzician și profesor Ștefan Vannai. Conferinței intitulată „Jocul țambalelor” dedicată de Clubul „Dr. Jazz” memoriei lui Johnny Răducanu în prima seară de festival, i-a urmat în seara a doua Concursul Național Studentesc „Jazzul - muzica libertății”, iar în seara a III-a concertul „Big band-ului GAIO” dirijat de Ștefan Vannai, al formațiilor „Miro” și „Michael Crețu Trio” (cu liderul la contrabas, Ed Barnwell - pian și Myke Wilson - baterie);

- în data de **28 noiembrie**, mensualul concert din serialul „Jazz pe românește” al Big band-ului Radio i-a revelat drept invitați de marcă pe Alex Man și pe Gyárfás István - gitarist din Ungaria, drept protagoniști ai genericului „Guitar Conversations”. Concertul, de apreciabilă ținută, a coincis cu aniversarea a 70 de ani de la înființarea Big band-ului Radiodifuziunii Române și a 25 de ani de când maestrul Ionel Tudor se află la pupitrul dirijoral;

- în **30 noiembrie - 1 decembrie** a avut loc cea de a XXIX-a ediție a Gălei de Blues Jazz „Kamo” din Timișoara (pe care am prezentat-o, ca de obicei), ediție *In Memoriam* Lică Dolga, fostul baterist al formației, nu demult plecat dintre cei vii. Pe răbojul ei au figurat „Bega Blues Band” (Johnny Bota - gitară bas, leader, Maria Chioran - vocal, Lucian Nagy - saxofoane, flaut, caval bulgăresc, Toni Kühn - pian electric, melodica, Szekeres Ferencz - baterie, Mircea Bunea - gitară), „Post Scriptum” care a readus în fața publicului din

sala Capitol gloriei ale jazzului timișorean de ieri, activând de decenii în diaspora (Doru Apreotesei [Suedia] - keyboards, Miși Farcaș [Germania] - baterie, Tibi Ladner [Israel] - vocal, plus nativul brașovean Nicolas Simion [Austria] - saxofoane, flaut) și alături de ei, timișorenii „loco” Victor Miclăuș - gitară bas, Toni Kühn - gitară și keyboard strings, Johnny Bota - contrabas, vioară), „Trio Dupree / Schulz / Jenne” (Germania), „Mike Krstić / Matt Schiff Quartet” (pianistul din Serbia și gitaristul din SUA, însoțiți fiind de Johnny Bota - contrabas și Ioan Puiu Minda [Austria] - baterie), „Molnár Dixieland Band” din Ungaria (Dr. Molnár Gyula - clarinet, saxofon alto, lider, Csanádi Lajos - pian, vocal, Csanád Fajsz - trombon, László Sallai - trompetă, Miklós Kiszin - gitară bas, Szászi András - banjo, Simon Krisztián - baterie) iar din *compartimentul blues*, formația gitaristului, vocalistului, interpretului la harmonica și compozitorului bulgar Vasko Krpkata „The Patch”, cu Kamen Katsata - vocal, Krasimir Tabakov - gitară, Smilen „Mr. Smi” Slavshenski - gitară bas și Nicolai Bacalov - baterie.

Cât despre vernisajul Expoziției de pictură (2 decembrie) „Continuu și frânt” a arhitectului artist plastic și baterist Lucian „Lucky” George Păiș și despre ultimul Festival de gen în anul 2019, datat 7 decembrie - „Victoria Jazz” din orașul Victoria, acestea ar putea face obiectul unei ulterioare cronici muzicale.

Florian LUNGU

pian, Garbis Dedeian - saxofon tenor, Eugen Gondi - baterie, Nicolas Simion - saxofoane, Cătălin Răsvan - gitară bas, „Ploiești Big Band Jazz Society” dirijat de Tom Smith (SUA), solistă Nadia Trohin, „Ploiești Jazz Trio & Pilani Bubu” (Zambia), „Benito Gonzales Trio (Venezuela) & Casey Benjamin” (SUA), „Camilla George Quartet” (Franța), „Carmen Souza & The Silver Messengers” (Portugalia), Ralph Peterson & The Messenger Legacy (SUA), Ravi Coltrane Quartet (SUA);

- la București, timp de patru seri, **21 - 24 noiembrie**, primele două în Clubul Green Hours - unde am și prezentat - și la Sala Radio, a avut loc, suprapus cu „Ploiești Jazz Festival” cea dintâi ediție „Jazz Up! Festival”, purtând pe generic numele aceluia care a fost saxofonistul / compozitorul Dan Mîndrilă. O sărbătoare muzicală de gen inițiată și concepută de Costin Roșu - saxofonist, manager pentru al său „Jazz Syndicate Live Sessions”, oferind publicului din capitală emoțiile / satisfacțiile întâlnirii nemijlocite cu arta unor grupuri apreciable din România și de aiurea - „Arya Jazz Band” (Ana Maria și Bogdan Munteanu), „Cătălin Milea Quartet” (liderul cântând la saxofoane, împreună cu Mircea Tiberian - pian, John Betsch - baterie (SUA) și Mike Marin Alexandru - contrabas), „Sebastian Burneci & Cătălin Milea feat. Bucharest Jazz Orchestra” (trompetistul și saxofonistul basclarinetist fiind secondanți de George Natsis - pian, Alex Man - contrabas, Bolislav Petrov - baterist din Bulgaria), „Nadia Trohin & Mircea Tiberian Quartet feat. John Betsch” (SUA), „Veran Zorilă Smooth Jazz Experience”,

În căutarea unei voci mari

Aurelian Andreescu a fost indiscutabil una din cele mai importante voci ale muzicii noastre ușoare, așa încât, automat, te gândești că un concurs purtându-i numele este destinat descoperirii unor talente majore, gata să-i calce într-o bună zi pe urme, mai ales dacă este vorba de un solist. Însă la actuala ediție, a 21-a (felicitări conducerii Teatrului de revistă "Constantin Tănase" pentru strădania de a menține această manifestare de ținută!), racordul între neuitatul "Aurică" și tânăra generație de cântăreți a fost aproape inexistent, deoarece s-a interpretat doar... o singură piesă lansată de acesta! Păcat, fiindcă Aurelian Andreescu a cântat melodii nemuritoare aparținând compozitorilor noștri - "Copacul" (Jolt Kerestely se cuvenea să facă parte din juriu!), "Un fluture și-o pasăre", "Tu ești primăvara mea" - refren reamintit în tulburătorul semnal al orchestrei (ambele de Florin Bogardo), "Merit eu?" (Vasile Veselovschi), "Dorul" (Vasile V. Vasilache) și multe altele, de aceea regulamentul trebuie să prevadă **obligativitatea** interpretării unui cântec din repertoriul artistului omagiat, așa cum se petrec lucrurile la toate competițiile de gen ("George Grigoriu", "Radu Șerban", "Florentin Delmar", "Florin Bogardo", ș.a.). Aceasta conferă identitate concursului din Capitală, altminteri el seamănă cu orice altă competiție similară din țară și e păcat... Tinerii, atunci când se înscriu la preselecție, să fie onorați că evoluează sub "stindardul" unui asemenea brand, pe care să-l respecte, consultând tot repertoriul artistului (datorită internetului acest lucru este acum extrem de simplu), din care să aleagă un titlu, profitând și de șansa că au ocazia să fie acompaniați de o orchestră condusă de reputatul compozitor Dan Dimitriu, care a colaborat cu cel apelat familiar "Ale". Cu toată stima pentru tânăra coregrafă, dar în juriu e de dorit pe viitor să fie invitați doar oameni de muzică, interpreți, textieri, compozitori care l-au cunoscut și au colaborat cu Aurelian Andreescu. Ar fi fost emoționant, în acest sens, să-l vedem în sală pe cel mai bun prieten al acestuia, Cornel Constantiniu...

Dar, dincolo de anumite observații și mici sugestii (nimeni nu e perfect...), importantă a fost reușita deplină a manifestării. La Teatrul de revistă "Constantin Tănase", unde

Nicolae, Mihai Trăistariu, Claudiu Mirică, Mălina Olinescu, Radu Ghencea sau Adriană Gavrilă, aceștia doi din urmă, câștigători în 1997, respectiv în 2016, fiind în prezent angajați ai teatrului-gazdă. Cum probabil tinerii de azi nu prea știu cum arăta și cum cânta solistul omagiat, n-ar fi rău dacă scena (frumoasă scenografia realizată de Ana Iulia Popov) n-ar fi neutră, ci vegheată în permanență de portretul său (sau măcar de numele-i, aspect foarte important pentru camerele de filmat sau fotografiat, care immortalizează evenimentul, conferindu-i identitate), iar până la începerea concertului în

L. Anghel, F. Răduță, V. Muraru

difuzoare să fie difuzate melodii cu Aurelian Andreescu, recreându-se astfel epoca anilor atât de frumoși ai muzicii ușoare românești, în care acesta a strălucit cu putere. La rândul său, regizorul Cezar Ghioca a supervizat cu profesionalism două concerte dense, echilibrate, atractive, fără sincope, iar Oana Georgescu, PR al teatrului, a prezentat cu eleganță, alături de experimentatul Octavian Ursulescu.

Cei 16 finaliști care au evoluat pe scena înnoibilă cândva de Aurelian Andreescu au fost notați de un juriu alcătuit din Dan Dimitriu, Adrian Romcescu (la rândul-i bun coleg cu artistul, din repertoriul căruia cântă multe piese), Luminița Anghel (președinte al juriului), textiera Carmen Aldea Vlad, Bogdan Marin "Bodo" (solistul vocal al formației ProConsul), coregrafa Alina Cimpoiu, ei urcând pe scenă, la Gala laureaților (frumoasă inițiativă), pentru a înmăna premiile (atenție, însă, numărul membrilor juriului trebuie să fie impar!). Un alt gest frumos al organizatorilor a fost acela de a acorda distincții tuturor finaliștilor, ceea ce totuși nu este stimulativ pentru cei mai înzestrați dintre ei. Astfel, patru foarte tinere soliste au primit Premii speciale, fiind vorba de Oana Elena Chiriac (14 ani, elevă a Colegiului național de arte "Regina Maria" din Mangalia), Alexandra Anca (15, Colegiul național "Alexandru Ioan Cuza" din Alexandria), Denisa Simion (15, Bârlad), Ada-Maria Chicoș (16, elevă a Colegiului național "Calistrat Hogaș" din Tecuci). Din rândul celor 5 soliste distinse cu mențiuni, cel puțin două meritau o clasare superioară: Elena Petcu (21, București, studentă la Conservator) și mai ales Nora Filipoiu (16, Colegiul de arte "Ionel Perlea" din Slobozia), aceasta din urmă aureolată anterior de un palmares impresionant: Trofeele festivalurilor "Florin Bogardo" (București, pe aceeași scenă) și "Teleorman Pop Fest" (Alexandria), premiul II la "George Grigoriu", Brăila (internațional) și la Amara. Celelalte mențiuni au mers către Lavinia Angheluță (17, com.

a fost angajat până la sfârșitul vieții, amintirea cântărețului este mereu vie. În culise, în ambele serii de festival, în fața unei fotografii a ars permanent o candelă, vegheată de prietenul din teatru, Eugen Voicu... 16 tineri și chiar foarte tineri concurenți au luptat pentru cucerirea Trofeului sau pentru a intra în palmaresul final, așa cum au reușit în trecut Paula Seling, Anda Adam, Paul Surugiu-Fuego, Marian Stere, Irina

Bălăbănești, jud. Galați), Ioana Victoria Grăjdan (16, Breaza, elevă a Colegiului național de arte "Dinu Lipatti" din București), Beatrice Andreea Duță (16, Râmnicu-Vâlcea, elevă la București). Nu întâmplător am amintit de necesara obligativitate de a da viață unei piese lansate de solistul omagiat, fiindcă, dacă ar fi fost așa, Premiul special al juriului ar fi fost acordat pentru "Cea mai bună interpretare a unei piese din repertoriul lui Aurelian Andreescu", cum se întâmpla în trecut. Acum, însă, această distincție a recompensat doar "cea mai bună interpretare a unei piese..."

O. Georgescu și câțiva laureați

românești" și a revenit lui Ioan Moise "Johnny" Bădulescu pentru "Galbenă gutuie" (folclor, versuri Adrian Păunescu). Din acest punct de vedere, festivalul trebuie să redevină unul DE MUZICĂ UȘOARĂ ROMÂNEASCĂ, nepermițându-se abordarea de melodii străine. Nu ne ajung concursurile TV unde se cântă doar asemenea cântece și unde nu s-a lansat nimeni cu adevărat? La 14-15 ani un solist este abia în formare, el trebuie mai întâi să fie învățat să cunoască perfect repertoriul autohton, compozitorii, textierii și interpreții români, să frazeze, să nuanțeze și să pronunțe corect în limba maternă, având timp să abordeze repertoriul internațional atunci când va ajunge (dacă o va face...) la o anume experiență profesională. Mai ales că aveau exemple la îndemână, pe Luminița Anghel, Adrian Romcescu sau "Bodo".

Distincțiile importante, de podium, au fost acordate "ex aequo", așezând la egalitate câte doi finaliști pe aceeași treaptă. Theodor Octavian Andrei, 15, este elev la Colegiul național "Dinu Lipatti" și a fost distins cu premiul 3, cântând în Gală melodia "Eternitate" a lui George Grigoriu, lansată de George Nicolescu. Tot cu premiul 3 a fost distinsă delicata solistă de 14 ani din com. Luminiș, jud. Neamț, Daria Pintilie. Născută la Roma, în Italia, ea este elevă la Colegiul național "Petru Rareș" din Piatra-Neamț și a cântat în gală melodia "Mai rămâi și nu pleca, iubirea mea" de Marcel Dragomir, pe versuri de Aurel Storin. Tot două talente autentice au împărțit premiul 2. Oana Maria Velea, 15, București, elevă la Colegiul național "Aurel Vlaicu", a confirmat premiul I cucerit cu puține zile înainte la Festivalul național "Jolt Kerestely" de la Cornetu. Studiază pianul și chitara și a cântat impecabil melodia "Eu cred" de Adrian Romcescu, susținută cu

căldură din sală de bunica sa, însoțită de zeci de membri ai Asociației "Credință și demnitate", în frunte cu președintele Valentina Spănu. Fost component al grupului Maxim, Iulian Selea (20, Pitești) a confirmat premiul de la Amara, din vară, și a fost distins și el cu premiul 2. Unul din premiile I a revenit așteptat experimentatului Ion Moise Bădulescu (22, Pitești), cu zeci de premii la activ și aureolat de apariția la televiziunea italiană, în schimb cealaltă distincție ex aequo a fost ceva cam mult pentru Maria Alexia Troacă (15, București)... După ce a primit un premiu special la "Cerbul de aur", Aurelian (prenumele i-a purtat după cum se vede noroc!) Florin Răduță, 25, Târgoviște a venit din postura de favorit cert, ceea ce s-a și întâmplat, experiența sa fiind net superioară celorlalți concurenți (câștigase anterior și un concurs TV). El a cântat singura piesă lansată de Aurelian Andreescu interpretată în concurs, "Oameni" de Marius Țicu, versuri Ovidiu Dumitru, și "It's A Man World", cu care James Brown a cucerit ovații cu două decenii înaintea sa pe aceeași scenă de la Brașov. Între piesele românești alese de finaliști am mai notat compoziții de Marcel Dragomir, Dan Dimitriu, Tudor Gheorghe, Adrian Cristescu, Cristian Crețu, dar, cum spuneam, e mult loc de mai bine.

La Gala laureaților sala a fost arhiplină, în ciuda unei mediatizări minimale, semn că totuși muzica ușoară românească are numeroși adepți, de toate vârstele. Publicului i-au fost oferite și atractive micro-recitaluri, susținute de Luminița Anghel, Adrian Enache, Adriana Gavrilă și tânăra de 17 ani care a triumfat la ediția anterioară, Letiția Roman. Se cuvine subliniat apăsător sprijinul Primăriei Generale a Capitalei, doamna Primar General Gabriela Firea fiind o mare iubitoare și cunoscătoare de muzică. Înainte de a înmâna Trofeul concursului, îndrăgitul actor Vasile Muraru, managerul Teatrului de revistă "Constantin Tănase", a elogiat talentul și pasiunea finaliștilor, în contextul importanței conferite de instituție personalității lui Aurelian Andreescu. Cum dânsul a fost "prins" chiar în acea perioadă cu pregătirile pentru excepționala premieră "Suta lui Tănase", suntem siguri că la ediția următoare se va implica total, remediind micile neîmpliniri din 2019. Pentru că, să nu uităm, în condițiile în care festivalul "Florin Bogardo" n-a mai reușit să aibă ediția a II-a, "Aurelian Andreescu" este **singura** confruntare importantă de muzică ușoară a Capitalei...

Marius GHERMAN

Bucureștii în sărbătoare

Timp de mai bine de o lună, scena din Piața Constituției a fost locul pe care au evoluat seară de seară zeci de artiști, interpreți de muzică ușoară, clasică, folk și populară, trupe, formații, coruri, rapsozi, instrumentiști, ansambluri folclorice de datini și obiceiuri și cete de colindători din toate regiunile țării. A fost o veritabilă desfășurare de forțe care a culminat cu Revelionul 2020, când peste 90.000 de spectatori au participat la cel mai mare concert în aer liber din țară.

La inaugurarea Târgului de Crăciun București, unul dintre cele mai importante din rețeaua "European Christmas Markets", spectacolul de deschidere a fost susținut de Corul de Copii Radio, Lidia Buble, Voltaj și Loredana & Banda Agurida. De atunci și până pe 26 decembrie, peste un milion de vizitatori români și străini au fost prezenți la cel mai mare eveniment național dedicat sărbătorilor de iarnă, organizat de PMB, prin Creart. Amintim pe Fuego, Irina Loghin, Alesis, Horia Brenciu & HB Orchestra, Ștefan Bănică, Vița de Vie, Vunk, Bere Gratis, Holograf, Phoenix, Moonlight Breakfast, Antract, Damian Drăghici & Brothers, Ovidiu Komorniyk & OK Band, Nicole Cherry, Connect-R, Bosquito, Elena Gheorghe Band, Ștefan Hrușcă, Narcisa Suci, Grigore Leșe, Ducu Bertzi, Ozana Barabancea și Orchestra „Lumini Sonore”, Alexandru Pădureanu Band, Provincialii.

De 1 Decembrie, concertul „Ziua României, Ziua Bucuriei” a adus pe aceeași scenă nume îndrăgite ale muzicii populare românești - Ștefania Rareș, Gheorghe Turda, Gheorghe Roșoga, Niculina Stoican, Margareta Clipa, Petrică Mătu Stoian, Nicoleta Voica, Florica Zaha, Nicolae Mureșan, Răzvan Rădos, apoi Orchestra Națională „Valahia” a Primăriei Municipiului București, dirijor Marius Zorilă (cu soliștii Lavinia Goste, Olguța Berbec și Remus Novac, Cornelia și Lupu Rednic, Emilia Dorobanțu, Ovidiu Homorodean, Gelu Voicu), Corul „Cuanticum” și Ansamblul folcloric profesionist „Doina Dunării”.

Moș Crăciun a sosit însoțit de elfi, dar și de Gașca Zurli, Alina Sorescu și „Picii lu' Soreasca”, Jo & Band și Randi. Memorabil va rămâne concertul „Silent Night”, dedicat celor care au dorit să petreacă seara de Ajun în aer liber, în compania Orchestrei Simfonice București și a Big Band-ului Radio dirijat de Andrei Tudor, a Grupului vocal „Acapella”, a Corului de copii „Sunetul Muzicii” (dirijor

Cristina Manoliu Săvulescu) și a soliștilor Marcel Pavel, Loredana, Monica Anghel, Aurelian Temișan, Luminița Anghel, Paula Seling, Irina Baianț, Vlad Miriță, Andrei Lazăr și Ionuț Ungureanu. Programul artistic din ziua de Crăciun a reprezentat un alt dar muzical de preț pentru vizitatori cu recitaluri oferite de Corul psaltic „Tronos” al Catedralei Patriarhale (dirijor arhidiacon Mihail Bucă), corurile de copii „Symbol”, „Allegretto”, „Meloritm” și „Andantino”, Orchestra Metropolitană București, dirijată de

Andrei Tudor

Daniel Jinga, Corul „Acoustic” și de soliștii Mirela Vaida, Elianne, Amna, Mihai Mitză Georgescu, Daniel Lazăr, Ianna Novac, Iordache Basalic, Alla Cebotari.

În noaptea dintre ani, artiștii, trupele locale și internaționale care au evoluat pe scena „Revelion 2020. Disco Night Fever” au adunat în Piața Constituției și pe arterele adiacente, aproape 100.000 de bucureșteni, turiști români și străini. Cu toții au sărbătorit trecerea dintre ani pe ritmurile hiturilor anilor '80, '90 și 2000, cu lumini și efecte speciale și cu un show grandios de artificii. Cel mai mare concert în aer liber de Revelion a fost o ocazie de a asculta live refrenele melodiilor care au făcut istorie pe scenele din România și din străinătate.

Cea mai mare surpriză pregătită de organizatori - Primăria Capitalei, prin Arcub - a fost concertul „O-Zone”, cei trei artiști din Republica Moldova reunindu-se special la București. Mulțimea din Piața Constituției a cântat și a dansat pe ritmurile pieselor „Dragostea din tei” sau „De ce plâng chitarele”, dar și alte hit-uri care i-au propulsat rapid în topurile muzicale din întreaga lume. Organizatorii au

meritul de a fi reunit o altă trupă celebră – “André”, cu Andreea Bălan și Andreea Antonescu în mare formă, cu voci neschimbate, costume spectaculoase și o coregrafie de senzație. Galeria artiștilor români care au cântat în noaptea dintre ani a fost completată de “3rei Sud Est”, care au combinat single-urile nou lansate în 2019 cu hituri de acum 30 de ani, de îndrăgitul artist Horia Brenciu & HB Orchestra care a încântat publicul, asemeni membrilor celor mai longevive și de succes trupe din România, “Holograf” și “Vunk”. Nostalgicii au rezonat cu vocea inconfundabilă a lui Cristi Minculescu, în concertul “Cristi Minculescu, Valter & Boro” (Valter Popa, Doru Borobeică, Mihai Dumitrescu),

dar și cu ritmurile și versurile romantice ale melodiilor lui Ovidiu Komorniyk, cu al său, “OK Band”. Zecile de mii de spectatori au dansat și au cântat la unison cu artistul

Paul Surugiu-Fuego

german Haddaway și cu rapperul american Turbo B, solistul din perioada de glorie a trupei germane “Snap!” care a electrizat atmosfera cu ritmurile *eurodance* ale single-urilor de succes “The Power” și “Rhythm Is a Dancer” care au cucerit topurile mondiale în anii ‘90. Recitalul formației Milli Vanilli Experience - Face Meets Voice, într-o nouă formulă (cu Fabrice Morvan și John Davis) a fost printre cele mai așteptate.

În concluzie, putem spune că sfârșitul de an a adus la București muzica bună, sub toate formele ei.

Oana GEORGESCU

Trei grații

Inițial am fost tentați să intitulăm acest mic articol “Trei dive”, dar am renunțat la timp, pe de o parte datorită faptului că termenul este folosit de cele mai multe ori inadecvat, dar mai ales fiindcă a fost total demonetizat de așa-zii gazetari de presă mondenă, care au numit “dive” personaje feminine care n-au nici în clin, nici în mănecă, evident, cu acest atribut, ce definește valoare artistică înaltă, eleganță, distincție, inteligență și în nici un caz vulgaritate și prost-gust. Și cum

cele trei mari vedete ale muzicii ușoare surprinse în imaginea alăturată, la premiera “Suta lui Tănase” de la Teatrul de revistă “Constantin Tănase”, adaugă în mod cert acestor calități și grația, titlul este cât se poate de potrivit. Sunt bune prietene, așa încât s-au revăzut cu mare bucurie, depănând amintiri. Dar ce mai fac ele? Sigur, din paginile noastre aflați tot ce este la zi în domeniu, dar nu e rău să mai concretizăm. Angela Similea, din păcate, de câțiva ani s-a retras din lumina reflectoarelor, dar toamna lui 2019 ne-a adus o rază de speranță. Succesul ieșit din comun al albumelor editate de casa de discuri Eurostar cu creațiile lui Marius Țeicu a făcut-o ca la lansarea de la magazinul Muzica să anunțe înregistrarea unor noi melodii și, de ce nu?, revenirea pe scenă. De fapt toate cele trei sunt artiste ale casei de discuri Eurostar, conduse de Venera și Paul Stîngă. După cele câteva albume anterioare, Corina Chiriac și-a lansat, la împlinirea vârstei de 70 de ani, un dublu album în format digi-pack, “Strada Speranței”. În plus, în populara ei emisiune de la Național TV, “Opriți timpul”, le-a avut nu o dată invitate pe colegele sale. În ce o privește pe Stela Enache, ea colaborează mult cu Paul Surugiu-Fuego, face parte adesea din juriile unor concursuri muzicale, susține concerte. Singurul ei regret: că după remarcabila primă ediție din 2018 a festivalului internațional “Florin Bogardo” (în care l-a avut alături, ca regizor, scenograf și membru în juriu, pe Fuego), n-a mai putut găsi resurse financiare pentru o a doua ediție... Dar, dincolo de toate și de... vârsta lor (pe care oricum n-o arată), cele trei doamne ale cântecului românesc dau oricând lecții nu numai de frumusețe, ci și de profesionalism, seriozitate și artă a cântului. Pentru că între ele și solistele din noul val, cu puține excepții, este o distanță ca de la cer la pământ...

U. OCTAVIAN

Miracolul de la Cornetu

Până la acest festival nu știam mare lucru despre Cornetu, doar că e undeva dincolo de Bragadiru și că, îmi spusese avocatul Dorin Irimia, localitatea, deși mică, are judecătoria! Ambele informații erau corecte, iar judecătoria este chiar la etajul modernei săli (inaugurate în 2018) ce adăpostește Centrul cultural Cornetu, gazda unui concurs care a depășit cu mult toate așteptările unor bucureșteni blazați și hârșiți, cum suntem noi, prin participarea la numeroase competiții de gen. Chiar și faptul că Festivalul național de muzică ușoară pentru copii a fost dedicat unui compozitor în viață este mai mult decât lăudabil, de ce doar în sport să avem stadioane și statui purtând numele unor celebrități? Așadar, maestrul Jolt Kerestely s-a văzut onorat cum se cuvine la cei 85 de ani ai săi și după zeci de slagăre compuse și premiate inclusiv la concursurile pentru copii, familiare participanților. Mai întâi însă să facem cunoștință cu minunățiile propuse de Centrul cultural, unde Primăria Cornetu finanțează (da, ați citit bine) cursuri cum ar fi cele de pian/ orgă, percuție, vioară, chitară, clarinet/ saxofon, canto muzică ușoară/populară, canto cor, balet/ dans modern, dansuri populare, la câteva din ele fiind profesor chiar directorul Centrului. Marius Crucianu este nu numai un muzician pasionat, trup și suflet... cornețean, dar și competent, activând decenii la rând în cadrul Inspectoratului Muzicilor Militare. A avut șansa de a întâlni aici un primar, Adrian Eduard Stoica, iubitor de artă și deschis tuturor proiectelor îndrăznețe. Că n-a fost, ca în alte părți, o simplă "acțiune" bifată în calendar s-a văzut în grija pentru toate detaliile: decor frumos, sonorizare și lumini de calitate, stand de carte muzicală (editura ProUniversitaria) și disc (casa de discuri Eurostar), afiș și un remarcabil program de sală, cu fotografiile tuturor finaliștilor. Pe acestea din urmă, sugerăm pentru a doua ediție, trebuie neapărat popularizate prin vedetele din juriu, cu atât mai mult cu cât ele au susținut și

Mihai Zamfir, Paula Mihai, Roxana Bone, Monica Georgescu, Florentina Crucianu meritând toate laudele.

Spectacolul a debutat cu interpretarea de către corala de copii "Cornețenii" a Centrului cultural Cornetu, dirijată de col.(r) prof. Marius Crucianu, a imnului "Micii Cornețeni", compus de Jolt Kerestely, așadar festivalul are și un imn, ceea ce nu se întâmplă nici la case mari! Inițial se stabilise ca fiecare finalist să cânte două melodii, una obligatoriu aparținând compozitorului omagiat, dar cum înscrierile au depășit orice așteptări (69, din care până la urmă au ajuns 59, oricum o cifră foarte mare pentru doar o zi de concurs, dar am înțeles că de la ediția viitoare vor fi două), organizatorii au invitat concurenții să se rezume la un singur cântec, la alegere, fără nici o obligație, dar firește cei mai mulți dintre ei au optat pentru creația lui Kerestely. Impresionant este faptul că au venit copii de la distanțe mari, de la Botoșani, Câmpulung-Moldovenesc, Brașov, Bârlad, Vaslui, Iași, Târgu-Jiu, Craiova,

Galați, unii dintre ei cântând bine și meritând să fie recompensați pentru efortul depus. Oricum, toți participanții au primit diplome de participare, cadouri, dulciuri, iar la

prânz masă gratuită, mai mult ca sigur pizza, după care se dau în vânt copiii! Pentru că la urma urmei pentru ei nu distincțiile sunt importante, ci întâlnirea cu colegii de generație, bucuria de a cânta, socializarea, glumele, veselia, specifice vârstei, de cele mai multe ori părinții și profesorii fiind cei care le modifică optica și-i fac să se considere nedreptățiți. Ceea ce nu înseamnă că nu elogiem munca adesea anonimă (aici, ca recunoaștere, dascălii au fost amintiți la microfon) a unor profesori cu rezultate remarcabile, din mâna cărora vor ieși vedetele de mâine: Cristina Manoliu Săvulescu, Mirela Daday, Marian Șirlincan, Adelina Crețu Neacșu, Gabriela Sauciuc Cicone, Gabriela Boțan, Dragoș Gheorghiu, Oana Pinteș Pușcașu, Meda Horjan,

Crina Mardare, Corneliu Irimia, Viorela Filip, doi soliști foarte buni fiind pregătiți de compozitorul Marius Țicu, la rândul ei apropiat de mișcarea muzicală juvenilă.

Au fost 3 secțiuni de concurs. La cei mai mici, cu vârste cuprinse între 5 și 8 ani, au fost 17 finaliști, premiul I revenind simpaticului Robert Marius Condilă, 8, din

micro-recitaluri, iar în felul acesta sala ar fi fost sigur mai plină. Este vorba de Stela Enache, Marina Florea, Marian Nistor, Cristina Manoliu Săvulescu, președinte al juriului fiind, așa cum este normal, însuși Jolt Kerestely. Colectivul Centrului cultural Cornetu a fost la înălțime, Ștefan Ciobanu,

București, care a dat viață secvenței "Piticul Barbă-Cot" din musicalul "Gulliver în țara piticilor" de Marius Țicu. El a fost urmat în clasament de Tiberiu Ioan Handoca (Otopeni), Carina Sofia Dănețiu (Voluntari), Daria Andreea Facuș (Măgurele), semn că micuții au venit din localități mai apropiate de Cornetu. Cea mai numeroasă participare, 31, a

mai fost acordate premii speciale din partea lui Jolt Kerestely (copiilor Angela Ioana Gheorghiu și Elena Antonia Bordeianu) și Asociației artiștilor plastici Trai-Art (aceleiași Bordeianu, dar și lui Irinel Buea). Marele Premiu a fost acordat în unanimitate fetei de 13 ani din București Andreea Cristina Tican (prof. Ana Cebotari), care a dat viață cu neașteptată maturitate cântecului iconic "Copacul" al lui Jolt Kerestely. Spectacolul, cu emoțiile inerente, bucurii și lacrimi, a fost încheiat în aplauzele publicului, alcătuit îndeosebi din părinți și copii, de microrecitalurile susținute de Marina Florea, Dorina Paraschiv și Marian Nistor (Savoy), Stela Enache, Cristina Manoliu Săvulescu (cu o piesă în premieră a lui Kerestely) – adevărate lecții de măiestrie la care sperăm că soliștii, părinții și profesorii deopotrivă au luat notițe, cum se spune, având numai de învățat. Încă de la prima ediție, festivalul "Jolt Kerestely" de la Cornetu s-a înscris în rândul celor mai reușite manifestări de gen, cinstind cum se cuvine cariera și personalitatea unui creator care se identifică la superlativ cu ultimele șase decenii de muzică ușoară românească. (Foto: Dana Corina Popescu, Alexandru Posea)

Octavian URSULESCU

fost la categoria 9-12 ani. Aici, premiul I i-a revenit lui Valentin Irinel Buea, 10, din Balotești, cu melodia lui Andrei Tudor "Îți voi păstra un vis". El a reușit să-i devanseze pe ceilalți laureați meritorii: Elena Irina Gheorghe (Rm. Vilcea), Amalia Maria Bleoju (Bîrlad), Mara Adriana Ionescu (București), Lorena Maria Gherman (Rm. Vilcea), Maya Alessia Susanu (Iași). Cei mai puțini, 11, au fost finaliștii de la 13-16 ani, probabil deja la această vârstă pasiunea pentru muzică începe să treacă pe plan secund. De altfel, nivelul valoric al acestei secțiuni fiind mai scăzut, s-a operat o redistribuire de premii în favoarea celei de a doua grupe. Pe locul I s-a clasat Oana Maria Velea, 15, din București, cu o piesă străină cântată în limba engleză (sfatul nostru este ca festivalul să fie unul strict de muzică ușoară românească, copiii trebuie prioritar învățați să frazeze, să nuanțeze, să pronunțe, să stăpânească topica limbii române, au timp mai târziu să fie imitatori de staruri străine), iar pe poziția a doua s-a clasat tot o bucureșteancă, Ana Marina Manolescu. Au

Adrian Eduard Stoica

Dan Iagnov: „Cele mai frumoase cântece de dragoste pentru voci feminine”

Acest album, editat în frumoase condiții grafice de casa Roton, continuă admirabila operă de restituire și punere în valoare pentru melomanii de azi ale creației lui Dan Iagnov de către Mirela Iulia Brițchi (sponsor, concepție grafică), dânsa punând la dispoziție amintiri, fotografii și, firește, materialul muzical. Alături de cele 18 titluri încredințate unor valoroase voci feminine, esența și spiritul întregului album se regăsesc plenar în piesa bonus track "Iubesc, iubesc", cântată de însuși compozitorul. Se înțelege, cele mai multe melodii, nu mai puțin de 8 (între care binecunoscutele "Când vine seara", "Te chem", "E iarnă și e seară iar", "O noapte cu tine"), sunt cântate de solista cu care Dan Iagnov a înregistrat cele mai mari succese, Sanda Ladoși. Nu lipsesc Angela Similea ("Cât aș fi vrut"), protagonista unui musical al compozitorului, Elena Cîrstea ("Măine"), precum și delicata interpretă Luiza Cioca ("Tristețe fără glas", "Tu nu ai înțeles"), la care compozitorul a ținut enorm. Ascultăm cu încântare piese din păcate nedifuzate la radio, dar superbe, cum ar fi "Un simplu: te iubesc!" (cu solista Teatrului de revistă "Contantin Tănase" Daniela Cristea-Tănase), "Eu" (Corina Dogaru), "Cum oare știi?" (Roxana Vulpescu), acestea două din urmă din păcate dispărute din prim-planul genului. Este și cazul Loredanei Martinov (la un moment dat cânta în Japonia, după care nu se mai știe nimic despre ea...), o altă solistă puțin cunoscută publicului larg căreia Iagnov i-a oferit câteva melodii minunate: "Ce dacă mint?", "Și dacă vei pleca", "Atunci când pleci". Cu 3 excepții (Dan V. Dumitriu), versurile, poezie veritabilă!, aparțin Andreei Andrei. Masterizare: Laurean Gherman, Ionuț Stoica; grafica: Marius Rusanovski. Un cadou ideal de Dragobete și de Sf. Valentin! (O. G)

Rapsodii la Câmpulung

Am subliniat nu o dată importanța majoră a festivalului național al romanței "Crizantema de aur" de la Târgoviște, superioritatea sa netă față de celelalte manifestări de gen: trei seri de festival, program de 5-6 ore zilnic, transmisiune TV în direct, două orchestre prestigioase, recitaluri de calibru, inclusiv de peste hotare, program de sală și afișe color, premii consistente, muzeul "Casa romanței" și multe altele. Dar, pe de altă parte, această "navă amiral" a flotei romanței datorează mult diverselor competiții mai mici care au loc în țară, care mențin viu interesul pentru acest gen muzical de patrimoniu și descoperă nu o dată voci de viitor pentru "Crizantemă". Nu are rost să facem ierarhii, dar pe poziția secundă se situează indiscutabil festivalul "Te-aștept pe același drum" de la Zlatna, jud. Alba, net superior, în ce privește juriul, orchestra, recitalurile, transmisia în direct la

Doina Moroșanu

Radio și TV, celor de la Baia-Mare, Botoșani, Timișoara sau Bocșa. Fiecare din ele are în spate o personalitate a genului, un "motor", care, cu pasiune și energie, potențează, pune în mișcare toate forțele locale. Așa este cazul, la Câmpulung-Muscel, cu o valoroasă interpretă și textieră, Mariana Claudia Filipescu, laureată la competiții naționale și internaționale de gen. Absolventă a Școlii de Arte, secția canto clasic, dânsa este director artistic al festivalului "Rapsodii de toamnă", ajuns, aceasta fiind ea însăși o performanță, la ediția a 14-a. Foarte bună cunoscătoare a romanței și aflată în permanență în legătură cu toți organizatorii, interpreții, compozitorii, directoarea artistică a avut alături organizatori merituosi în cele două zile de festival: Primăria municipiului Câmpulung-Muscel (primar Liviu Țâroiu), Casa de cultură "C. D. Aricescu", gazda manifestării (director Sergiu Cicu), Casa de cultură "Tudor Mușatescu" (director Liviu Cioacă), Cercul militar (comandant Luigi Toma). Toate aceste instituții și-au dat mâna, rezultând un eveniment atractiv, desfășurat în fața unui public mai numeros ca altădată. Juriul, prezidat de profesorul și dirijorul Constantin Ticuleanu, a inclus specialiști cu pregătire muzicală, ceea ce a

conferit obiectivitate și exigență: Mariana Claudia Filipescu, Magdalena Ioan, Ioana Radu (interesantă coincidență de nume!), Raisa Bărnaz, Gheorghe Nicolescu. Sarcina juriului n-a fost deloc ușoară, fiind evident echilibrul valoric între 16 dintre cei 17 finaliști veniți din toate zonele geografice, pentru că un nume s-a detașat cu ușurință. Este vorba de cunoscuta solistă Doina Domnița Moroșanu din Vaslui, a cărei carte de vizită este impresionantă, ea fiind laureată inclusiv la "Crizantema de aur". Interpretarea impecabilă a romanței "Vioara" de Mia Braia i-a adus pe merit Trofeul "Nae Leonard". Aminteam de faptul că aceste competiții mai mici au rolul de a descoperi talente inclusiv în mediul rural. Este cazul Ceciliei Gropan din satul Piatra, com. Stoenesti, distinsă cu premiul I pentru transpunerea sensibilă a melodiei "Scrisoare de la mama" de Vasile Veselovschi (neuitatul compozitor este la origine argeșean, din păcate festivalul de muzică ușoară de la Pitești, ce-i purta numele, a dispărut după doar câteva ediții...). Alexandra Gabriela Florea din București (Capitala a avut cinci finaliști) a cucerit premiul II, cu "Nu se poate!" de Henry Mălineanu, în timp ce pe ultima treaptă a podiumului s-a situat brașoveanca Nicoleta Vlad Radinciuc, care a dat viață romanței lui Marian Stârcea de la Chișinău, "O, câtă iubire!". Premiul special "George Topârceanu" a revenit bucureștenei Clara Toplicianu, care a făcut apel la o bijuterie istorică a genului, "Mi-e dor de nopți cu lună plină" de Ionel Băjescu Oardă. Au fost acordate și patru mențiuni solistelor (observați că în palmares nu figurează nici un bărbat!) Nicoleta Solomon din Câmpulung-Muscel ("Romanța despre romanță" de Ludmila Procopie), Tamara Cosciug din Soroca, Republica Moldova ("Ai și venit la mine, toamnă..." de Henry Mălineanu), Gheorghita Burcea din București ("De-ai ști să ascuți", compoziție proprie) și Rodica Voicu din Izvoarele Voinești ("Am strâns toamnă după toamnă" de Aurel Giroveanu). La toate manifestările muzicale săliile sunt arhipline și datorită numelor grele invitate să susțină recitaluri, aspect de care ar trebui să țină seama și organizatorii de la Câmpulung, care evident au neglijat, la actuala ediție, acest aspect important. Au fost doar două micro-recitaluri, practic doar unul, al câștigătorului ediției anterioare, Alexandru Demeter, care a reamintit două romanțe celebre, "Să-mi cânti cobzar" și "Smaranda". Cea

Juriul și organizatori

de pictorul Ovidiu Trulescu, oferind artiștilor ocazia de a evolua pe... faimosul bulevard Pardon, artera-simbol a orașului, nemurită în piesa de teatru a lui Tudor Mușatescu, "Titanic Vals". Câmpulung-Muscel este o localitate cu mari tradiții culturale, având de asemenea manifestări naționale pe tărâmul muzicii ușoare sau rock, așa încât este de dorit ca autoritățile locale să profite de experiența indiscutabilă a directoarei artistice Mariana Claudia Filipescu și, sprijinind-o în toate demersurile sale, să dea o dimensiune superioară, cu adevărat națională, celei de-a 15-a ediții a "Rapsodiilor de toamnă"! Care în felul acesta va putea să aspire la un loc pe podium în "clasamentul" festivalurilor de romanțe din țara noastră...

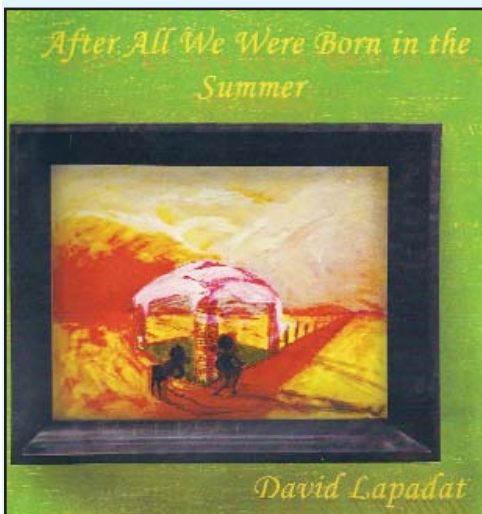
Lelia PRUNDU

de-a doua apariție aplaudată a fost a Marianei Claudia Filipescu, cu melodia devenită imnul festivalului, "Te iubesc, Câmpulung!" de Moise Mitulescu, versuri Mariana Chirtoacă, deși ambii artiști puteau oferi, așa cum ar fi fost de dorit, recitaluri consistente. Acompaniamentul, de calitate, a fost asigurat de o un grup instrumental alcătuit din profesori de la Școala de arte din Pitești, dirijor prof. dr. Cătălin Iancu, iar cadrul scenografic a fost imaginat

Poet rock

Foarte interesantă această nouă carte a muzicianului David Lapadat, doctorand al UNMB! Născut în 1994 la Târgu-Jiu, a studiat pianul și chitara clasică la Liceul de muzică "George Enescu" din București. La 16 ani a urcat pentru prima oară pe scenă, la festivalul "Folk fără vârstă", concretizând admirația sa pentru Leonard Cohen și Johnny Cash. Este startul unei cariere muzicale internaționale, cu apariții la manifestările de la Sorrento, Weikersheim, Zagreb. În 2013 este admis la secția Compoziție a UNMB, an în care înființează trupele de jazz-pop-rock D-Essentials și David's Pack. În anul următor participă la cursurile de compoziție muzicală și performanță scenică la Institute of Contemporary Music din Londra, ocazie cu care prezintă balada "Standing There", care se bucură de mare succes. În 2015 editează, la A&A Records, albumul "Goodbye till we meet again", iar în 2016 cartea de versuri "Believe", lansată în prezența unui numeros

public la librăria Cărturești-Verona. În 2017 este admis la masterat, la secția jazz și culturi muzicale pop, la UNMB și lansează, de această dată la propria casă de producție, un nou album, "People need to cry". Un moment aparte este marcat de apariția, în urmă cu 2 ani, sub egida Editurii Muzicale, a unui volum cu o tematică încă neabordată în plan muzicologic-istoric, "Inviaza britanică: fulminațiile rock-ului", cartea fiind propusă publicului cu ocazia unui concert la Clubul Țăranului Român, în care au fost evocați eroii cărții. În prezent David Lapadat își continuă studiile muzicale în cadrul Școlii Doctorale a UNMB și, în paralel susține spectacole în care compozițiile sale beneficiază de versuri proprii pătrunse de rafinament poetic, fiind evidente filiații cu opera unor Aldous Huxley, William Blake sau cu universul muzical-poetic fabulos al lui Jim Morrison. Volumul de față, apărut în superbe condiții tipografice (grafica aparține autorului și fratelui său Daniel) la Smart Publishing, conține 58 de poeme care pot deveni oricând, grație muzicalității lor, cântece. "After all we were born in the summer" este o carte încântătoare nu doar pentru cei născuți vara, ca semnatarul acestor rânduri! (O. U.)

Sanremo - Istoria unui festival (XI)

O adevărată ediție festivă

La "Cerbul de aur" 2018, la cinci decenii de la prima ediție, am constatat încă o dată că noi nici asemenea evenimente jubiliare nu mai știm să organizăm, mai nimic din ce a fost acolo (recitaluri, trofee, invitați, juriu, atmosferă) nepurtând, așa cum ar fi fost normal, pecetea emoției. În schimb la Sanremo, la ediția a 40-a, în 1990, am putut constata cu proprii mei ochi ce înseamnă inteligență organizatorică, marketing și respect față de muzică și artiști. Dată fiind audiența uriașă, datorată numeroaselor vedete de calibru, festivalul a fost mutat la 4-5 km de centrul orașului, într-o sală imensă, un hangar gen sală de sport, destinat târgurilor florale, pe podea fiind aduse câteva mii de scaune. Ca emblemă a manifestării a fost aleasă pictura "Serenata alla camelia" din seria "Flori vorbitoare", a pictorului piemontez Romano Gazzera, sintetizând legătura dintre flori și muzică. Planul inferior al sălii (14.000 metri pătrați) a inclus fotoliile, scena, două baruri, iar la nivel superior (11.000 metri pătrați) se aflau sălile pentru

Caterina Caselli

transmisii, reuniuni, presă, telefoane, vestiare, redacția cotidianului manifestării, "Festival". Cele 4020 de locuri au fost împărțite în 3 categorii de prețuri - 600, 1200, respectiv 2220 locuri; pentru primul eșalon un abonament pentru cele 4 seri a costat circa 750 de dolari, foarte mult pe atunci... În secțiunea principală, "Campioni", au concurat 20 de melodii ale compozitorilor italieni, cântate în dublă versiune, de artiști italieni, cât și de soliști străini. Votul final a aparținut unui "juriu" de 2000 de persoane din întreaga Italie, chestionate de Institutul "Telecontatto" din Milano. O altă premieră a ediției festive a constat în revenirea la acompaniamentul "live", cu orchestră, la care se renunțase în 1979. Orchestra a inclus 52 de instrumentiști, ținuta vestimentară a instrumentiștilor și a componentilor grupului de backing vocal (smoking și rochii de culoare bej) aparținând creatorului Giorgio Correggiari. Și dacă vorbim de reveniri, după mai bine de 15 ani au reapărut pe podium Milva și Caterina Caselli (despre reîntâlnirea cu aceasta din urmă am povestit într-un episod anterior), iar dintre cei tineri o bună impresie a lăsat cantautoarea în manieră folk (se acompaniază cu chitara) Paola Turci. Învingătoarea morală a ediției anterioare, Mia

Martini, a fost răsplătită de colegii jurnaliști cu Premiul special al Criticii muzicale, dar unii ziariști, între care respectatul Marco Mangiarotti, de la cotidianul "Il giorno" din Milano, n-au votat, considerând pe drept cuvânt că foarte puțini sunt critici muzicali în adevăratul sens al cuvântului (așa cum sunt și "Premiile presei" la noi...). Câștigătoarea concursului tinerilor de la ediția precedentă, suava Mietta, a alcătuit un duet-surpriză cu blondul Amedeo Minghi, melodia lor clasându-se pe poziția a treia. Dar tot cei consacrați au dus greul - Peppino di Capri,

Ricchi e Poveri, Nicola di Bari acum 50 de ani...

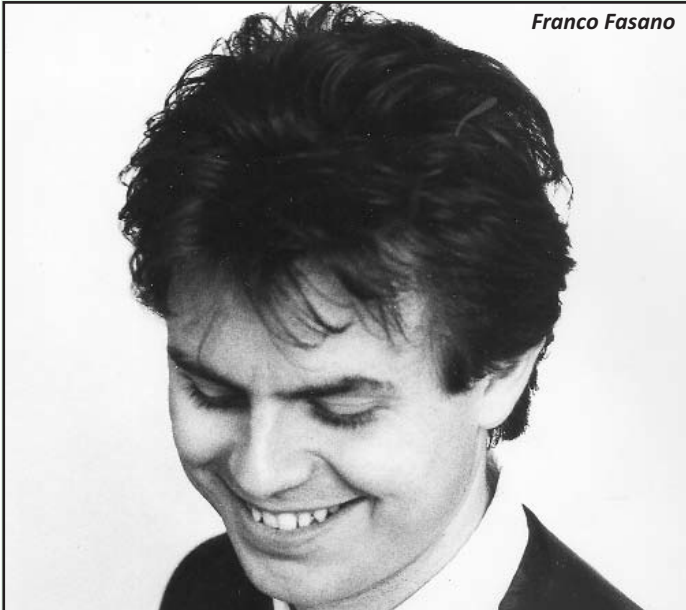
Ricchi e Poveri, frații Marcella și Gianni Bella, Sandro Giacobbe, Mino Reitano, I Pooh (locul I), Christian, Anna Oxa (care a cântat piesa "Donna con te", refuzată în ultima clipă de Patty Pravo). La secțiunea speranțelor, "Novita", au fost înscrise 16 nume, dintre care s-au remarcat Rose Crisci, trio-ul masculin Elite și Rosalinda Celentano, fiică a celebrului Adriano (cu un an înainte sora sa Rosita fusese prezentatoare), tânără vedetă a casei de discuri Sugar, a Caterinei Caselli și a soțului ei. Vedete uriașe au venit la microfon, detașându-se Ray Charles, Liza Minnelli, Tina Turner, Rod Stewart, dar și alții dintre cei care au dat viață celei de-a doua versiuni a unor piese din concurs: Miriam

Marcella și Gianni Bella

Makeba, La Toya Jackson, Kaoma, Leo Sayer, Dee Dee Bridgewater. La "Sanremo Libertà", la Teatrul Ariston, concertele, de circa o oră și jumătate, au fost programate după-amiaza, înainte cu câteva zile de festivalul "mare", fiind prezenți artiști din 7 țări ale Estului european: URSS, Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, RDG, România, fiecare deplasând o solistă, un solist, o formație, un cuplu de balerini și o "Miss" 1989. Show-ul nostru i-a inclus pe

Angela Similea, Gabriel Cotabiță (fiecare a cântat o piesă în limba italiană), Dida Drăgan, formația Roata, plus balerinii Anne-Marie Vretos și Florin Brîndușă de la Opera din București. Solista din Ungaria Katona Klari a dat pentru RAI un interviu incendiar în care nu s-a sfiit să critice organizarea deplorabilă a secțiunii "Sanremo Libertà".

Franco Fasano

Revenind la vedetele invitate (doar pentru această ediție, cu costuri imense), fiecare a venit cu specificul propriu. Liza Minelli, star de cinema și musical, trecuse prin grele încercări personale, terminate cu o cură de dezalcoolizare urmată de înregistrarea albumului "Results" - o incursiune curajoasă în universul modern techno-pop, cu admirabile orchestrații electronice ale duo-ului britanic Pet

Marco Masini

Shop Boys, titlurile cântate aici fiind "Love Pains" și "Losing my Mind". Ca întotdeauna flegmatic și sigur pe el, scoțianul Rod Stewart nu și-a pus probleme de repertoriu, albumul "The best", editat cu puțină vreme înainte, fiind o colecție de hit-uri, celor cunoscute adăugându-li-se acolo doar o piesă nouă, "Downtown Train", scrisă de cantautorul american Tom Waits, așa că a cântat-o pe aia și gata! La polul opus s-a situat dinamica bunicuță Tina Turner, care ne-a regalat cu admirabilele "The Best",

"Steamy Windows", "I Don't Wanna Lose You" (e adevărat, în 3 seri consecutive), anticipând turneul său peninsular, care debuta peste 3 luni la Arena din Verona. În penultima seară au fost anunțate rezultatele concursului tinerilor. A câștigat Marco Masini, 25 de ani: apare în spectacole profesioniste de la 13 ani și este protejatul lui Morandi. Pe locul 2, favoritul, Franco Fasano, 28, născut la Albengo, cu un bun renume de autor, piesele sale fiind cântate de Mina, Drupi și Fausto Leali (acesta din urmă a triumfat la Sanremo în 1989 în duet cu Anna Oxa, cu piesa "Ti lascerò", scrisă de Fasano). În fine, al treilea a fost Gianluca Guidi, 22, clasat al 6-lea cu un an înainte; este fiul celui care a prezentat festivalul, Johnny Dorelli! Sâmbătă, în ultima seară, au fost de fapt emoțiile supreme, toată suflarea așteptând ierarhia de la "Campioni". Cu o săptămână înainte, un sondaj efectuat de societatea SWG din Trieste pentru revista "Novella 2000" sugera o posibilă ordine, favoriții publicului fiind Toto Cutugno (20,3%), I Pooh (15,3%), Anna Oxa (7,9%), Ricchi e Poveri (6,3%), Milva (6%). Se susținea astfel ideea că aceștia, prin popularitatea lor, vor propulsa către premii cântecele interpretate. Dar teoria enunțată începe să fie spulberată de la primul anunț, semn că și la ei juriile au altă optică decât marele public: locul 3 este atribuit melodiei "Avatenne amore", cântată de Amedeo Minghi și Mietta (versiunea

Rosalinda Celentano

străină: fostul copil-minune Nikka Costa), lucrare considerată de specialiști originală, frumoasă, proaspătă. Se va reveni la "normal" cu aflarea locului 2 - "Gli amori", Toto Cutugno (versiunea străină: Ray Charles). A triumfat cântecul "Uomini soli", ca o recunoaștere implicită a carierei exemplare a reputatului grup I Pooh. Au prezentat Gabriella Carlucci, 30 de ani (slăbuță, "pila" unui șef de la RAI) și reputatul Johnny Dorelli, 53 de ani, participant de 9 ori la festival în postură de solist. Omniprezentul patron-organizator Adriano Aragozzini n-a neglijat nici secvențele umoristice (actorul Renato Pozzetto), dar ne-a și invitat, la cazino, la o expoziție cu filme, cărți, fotografii.

Octavian URSULESCU

Voltaj după ultimii 20 de ani

La sfârșitul anului trecut, grupul electro-rock Voltaj a serbat cu fast, la Sala Polivalentă, ultimii 20 de ani, în fapt două decenii trecute de la reinventarea stilului abordat. Pentru că trupa bucureșteană are în fapt o istorie aproape dublă, din 1982, când a fost fondată de către solistul Cristi Minculescu și chitaristul compozitor Adrian Ilie, ambii ex Iris, pe calapodul hard rock în mare vogă! Atunci, în anii '80, a supraviețuit greu, în ciuda melodiilor de top lansate; la un moment dat, în 1988, existau trei formații cu acest nume, în noua și complicata familie heavy metal.

Nici după Revoluție nu a fost ușor, într-un showbusiness care a căzut și s-a ridicat, pentru numele cu firmă care au supraviețuit schimbării de regim cultural. Călin Goia, frontmanul care se identifică cu actuala imagine a trupei, povestea în interviul TVR filmat la concert: „Au venit la mine chitaristul Gabi Constantin și basistul Vali Ionescu și m-au rugat, după atâtea schimbări din anii '90, nu doar să le fiu solist vocal, ci să stau măcar doi ani... Și iată că am ajuns la peste 20!”

Așadar, după momentul discografic „Risk maxim 2” au venit „Bungee”, „3D”, „424”, „Povestea oricui”, „Revelator”, „V8”, „Dă vina pe Voltaj”, „X”, recentul „Ca la 20 de ani”... Discuri cu atâtea piese de top, videoclipuri, concerte și turnee de impact național, o reprezentare a României în

finala „Eurovision” din 2015, cu acea melodie „De la capăt”, un concert Voltaj simfonic, o școală de muzică și atâtea altele... Bateristul Oliver Sterian, epuizat la final de concert, nu reținea la interviu decât momentele frumoase, deși au avut de trecut atâtea obstacole în viață, în primul rând în plan personal. Cel mai nou venit, claviaturistul Adrian Cristescu: „Eram la Oliver în studio și mă întrebam cum o fi acolo, pe scenă, în fața a mii de fani. Nu știam că voi ajunge și eu lângă ei – s-au aliniat stelele... La unul dintre primele mele mari concerte, mi-am scos casca să simt atmosfera, am încercat să mă și uit mai bine la ce se întâmpla pe scenă și în fața ei; m-am speriat serios, era o nebunie, mi-am pus la loc casca și am continuat concertul...”

Vali Ionescu: „Am vrut să fiu rockstar, pentru visul acesta am cântat în multe trupe... dar până la urmă am ajuns sus, în perioada noastră heavy metal. Credeam că acolo se împlinise visul meu. Dar uite că am trecut limitele stilului și am ajuns mult mai sus decât mi-aș fi închipuit, cine ar fi crezut?”

Călin Goia: „A fost un moment care nu se poate uita, când noi cântam în vechiul stil... Cătălin Muraru de la Roton asculta piesă cu piesă un disc pe care i-l propusesem și nu zicea nimic. La sfârșit era o schiță, un negativ cu un ritm electro, deci nimic finisat... și s-a oprit acolo. Ne-a spus că ar putea fi ceva în piesa aceea, în acel început... Am mers în studio și am înregistrat preluarea după Queen și totul a explodat, plecând de la acea melodie schițată...”

Gabi Constantin: „Ar trebui să ne programăm norocul, cum să zic? Sunt piese gândite, care credem că vor sparge, la care nu se întâmplă nimic... Dar vine unul dintre noi la repetiție cu o idee nouă, o facem cum putem, dar nu sună... Iar când o cântăm publicului, lovește! Până la urmă, tot publicul face hitul, nu știu altă rețetă! În afară de faptul că Voltaj nu e o persoană, ci o echipă.”

Doru IONESCU

**Livia Teodorescu-Ciocănea, Violetta Ștefănescu -
"Cortège des Nymphes"
(L'intégrale de l'oeuvre
pour piano)**

Un album discografic ce face cinste casei de discuri Eurostar, din toate punctele de vedere: grafică, booklet ce prezintă bilingv atât creația muzicală inclusă, cât și cariera celor două protagoniste, calitatea remarcabilă a înregistrărilor, unele din ele în premieră (live, inginer de sunet-Cătălin Duminică, procesare sunet-Florentina Herghelegiu). Discul indică și anii când au fost elaborate lucrările Liviei Teodorescu-Ciocănea. *Suita pentru pian solo* (Violetta Ștefănescu este impecabilă) "Cortège des Nymphes" include fantezia "Calypso" (2013), "Enceladus" (Geysers on icy moon)-2013, "Briseis"

(Achile's slave lover)-2016 și "Aphrodite" (2018). *Fantezia pentru pian solo și bandă* "Endeavour Bells" (2009) este inspirată de bogăția sonoră a clopotelor. "Sonatina" pentru pian solo este o lucrare de tinerețe (1985), ca și "Sonatina Buffa" (1986). Aceasta din urmă, un omagiu adus lui Charlie Chaplin, este interpretată la 4 mâini de protagonistele acestui album de înaltă ținută artistică.

**Gașca Meloritm:
„A fost odată”**

Este de fapt un album de compozitor Virgil Popescu, a cărui preocupare pe tărâmul muzicii pentru copii este binecunoscută. El a remarcat înzestrările componentilor

corului Meloritm de la Palatul național al copiilor în urmă cu câțiva ani, când i-a solicitat pentru un disc al Oanei Sirbu (care semnează aici versurile piesei "Lumea basmelor"), după care colaborarea s-a permanentizat. Corul Meloritm s-a înființat în urmă cu 40 de ani și a cântat în multe țări ale lumii, putând în viitor să includă în repertoriul de concert și titluri antrenante de pe acest disc Eurostar, cum ar fi "Bate pasul", "În pași de salsa", "Gașca Meloritm", "Asta-i părerea mea", "Zoo carnaval", "Țara muzicii", "Vacanța". Cele mai multe și mai potrivite texte pentru această vârstă

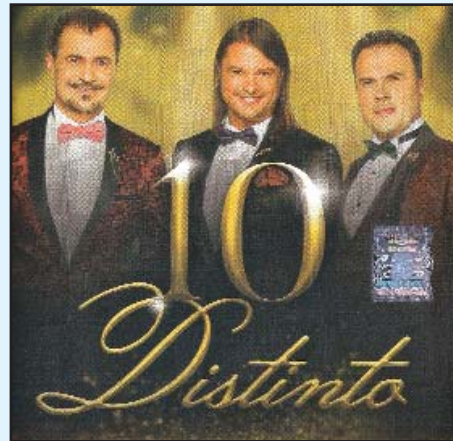

sunt semnate de experimentatul George Popovici, regretatul colaborator al compozitorului, dar și de o fostă membră a corului, Raluca Drăgănescu Bolocan. Așa cum s-a putut constata la reușita lansare de la magazinul "Muzica", Virgil Popescu se completează ideal cu dirijoarea corului Meloritm, prof. dr. Elena Maria Nicolai, ceea ce ne face să anticipăm alte noi melodii și discuri de succes.

Distinto: „10”

Nu este al 10-lea album al valoroasei formații pop-opera (deși ar fi meritat asta!), ci unul care marchează 10 de la înființare. Un deceniu de mari succese pentru Octavian Dobrotă, Marius Olteanu și Mihai Radu, presărat cu turnee, colaborări cu artiști importanți, premii, apariții TV. Albumul editat de Tao Records este unul de mare diversitate, alăturând arii din opere, piese evergreen și melodii de muzică ușoară. Din categoria acestora din urmă fac parte "Copacul" de Jolt Kerestely, "Aripi să zbori" de Daniel

Alexandrescu, "Nu vreau să te pierd" de Adrian Romcescu (care intervine și vocal) sau "Open your eyes" de Cristian Faur. Acest din urmă cântec, în care apar Ianna Novac și Anthony Icuagu, a fost extrem de apreciat de telespectatori la secția națională Eurovision din 2011. Un CD elegant, de calitate, destinat melomanilor

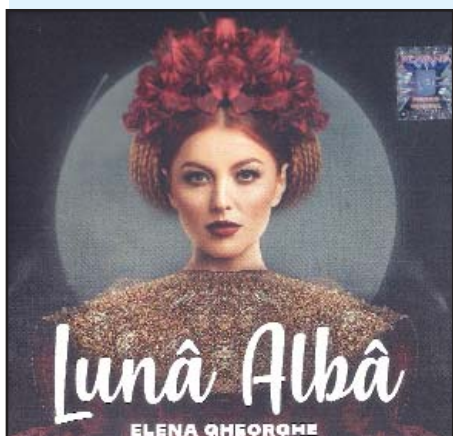

rafinăți. Pe viitor, am recomanda să nu mai lipsească în text diacriticele și de asemenea mai multă atenție la autori; de pildă la colajul "Pasiune rusească" cei numiți sunt orchestratori, nu autori ai celebrelor piese, iar la "My way" sunt enumerați autorii versiunii franceze a lui Claude François ("Ma vie"), piesa aparținând în întregime celebrului Paul Anka. Dar, dincolo de asta vă recomandăm din toată inima această apariție discografică de valoare.

**Elena Gheorghe:
„Lună albă”**

Nu, nu este nici o greșală în titlu, diacriticele sunt puse corect, fiindcă este vorba de un remarcabil album de muzică armânească al frumoasei vedete Elena Gheorghe. Tatăl ei, preot în comuna Clinceni, este armân, iar mama, cunoscuta solistă de muzică populară Marioara Man Gheorghe, mureșeancă de felul ei, i-a sădit de mică dragostea pentru muzică. Discul a fost lansat în cadrul unui mare spectacol la Sala Palatului, iar piesa titulară, compusă de Adrian Hila, este deja un mare șlagăr, fiind solicitată la toate evenimentele. În rest, mare parte din melodii aparțin, muzică și text, lui Peanci Daniel, care se și implică vocal în piesa "Dorlu". Mai întâlnim două piese din folclorul "machedonesc", între care cunoscuta

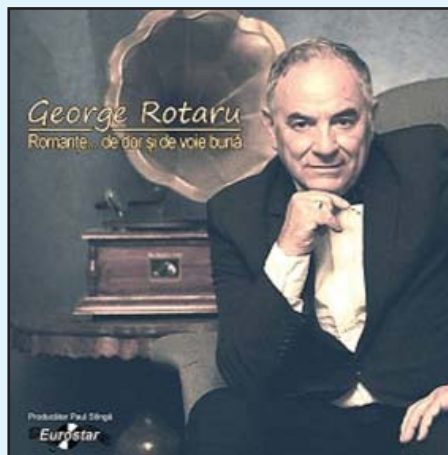
"Pamporea", precum și compoziția "Opa, opa", semnată Sirma Guci. Ne-au cucerit titluri cum ar fi "Nu cheari armânlu", "Armâna mea", "Tu nopți", "Steau msata di pi ter", care aproape nu mai au nevoie de traducere. Melomanul Stere Paris

mi-a confirmat calitatea versurilor și interpretarea impecabilă. Atrăgătoare Elena Gheorghe este așadar nu numai o vedetă națională (ne amintim frumoasa ei prestație în finala Eurovision, ca și numeroasele ei slagăre), dar și una a comunității armâne, atât de solidară în păstrarea tradițiilor.

George Rotaru: „Romanțe... de dor și de voie bună”

Interpret cu mare experiență și dotat cu o voce extrem de caldă, George Rotaru s-a impus în anii '80 drept tălmăcitor al romanței, dar și al cântecului sprintar, de petrecere. Din prima categorie fac parte melodii cum

ar fi "Ochii tăi", "Romanța mea", "Pe sub fereastră curge-un râu", "E Rita fecioara", "Să-mi cânti cobzar", iar din cea de-a doua reascultăm cu

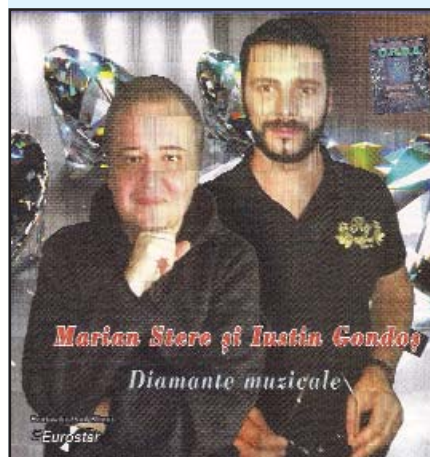
încântare pe acest CD "Dragi mi-s cântecele mele", "La hanul Ancuței", "Maria neichii, Marie", "Lume, lume". Româno-americanul nostru (bună parte din an locuiește la Las Vegas) abordează cu respect creații memorabile semnate Ionel Fernic, Ion Vasilescu, Aurel Giroveanu, Henry Mălineanu, George Grigoriu, Edmond Deda, ceea ce face ca albumul editat de casa de discuri Eurostar să se constituie într-o colecție irezistibilă de refrene nemuritoare. Iar recomandările din frumosul booklet, semnate de Corina Chiriac, Liana Herman (Israel) sau Paul Surugiu-Fuego, nu fac decât să întregască imaginea unui artist cu o apreciată carte de vizită.

Marian Stere și Iustin Gondoș: „Diamante muzicale”

Marian Stere este foarte cunoscut în postură de textier, dar el ne reamintește pe acest disc și că este un înzestrat cântăreț, având în palmares

atât trofeul festivalului "Aurelian Andreescu", cât și prezența în gala laureaților la "Crizantema de aur", unde a dat viață creației lui Dumitru Lupu "Voi nu vedeți că deranjați?", distinsă cu premiul I. Titlul albumului este inspirat, fiindcă reunește creații ale unor compozitori de renume – Temistocle Popa, Marius Țeicu, Dan Stoian, Dumitru Lupu, Nicolae Caragia, unele din ele adevărate slagăre. Ceea ce nu înseamnă că este neglijată generația mai nouă de autori, între aceștia numărându-se Marcel Iorga sau Cristian Alivej. Avem și piese internaționale, un emoționant omagiu adus lui Alexandru Jula, dar și un duet între Stere și Simona Nae, pe când aceasta avea... 11 ani. Discul beneficiază în booklet de călduroase aprecieri

(Ileana Șipoteanu, Paul Surugiu-Fuego, Stela Enache), iar Marian Stere ni-l recomandă pe Iustin Gondoș, care cântă 7 din cele 16 piese ale CD-ului. Originar din Onești, acesta este evident la început de drum în muzica ușoară, dar îndrumat competent poate progresa, oferindu-ne surprize în viitor. Un album editat de casa de discuri Eurostar, producător Paul Stîngă, și pe care-l datorăm pasiunii și entuziasmului lui Marian Stere. (O. U.)

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

Mihai COSMA

Redactori: Octavian URSULESCU

Norela-Liviana COSTEA

Secretar de redacție: Costin ASLAM

Corespondenți locali:

Sanda HÂRLAV-MAISTOROVICI, Mariana POPESCU,
Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ȘUTEU, Alex VASILIU,
Petre-Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:

Dumitru AVAKIAN, Loredana BALTAZAR, Corina BURA,
Lavinia COMAN, Oana GEORGESCU, Răzvan GEORGESCU,
Olga GRIGORESCU, Doru IONESCU, Lorena IONIȚĂ,
Florian LUNGU, Carmen MANEA, Ruxandra MIREA, Doina MOGA,
Alexandru PĂTRAȘCU, Mariana POPESCU, Sarah RIZESCU,
Costin POPA, Despina PETECEL-THEODORU, Marcel SPINEI,
Melania TURCU

www.ucmr.ro

<http://biblioteca-digitala.ro/?pub=289-actualitatea-muzicala-uniunea-compozitorilor-si-muzicologilor-din-romania>

Adresa redacției: București, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071,
România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742x